ABC Certified
THE MOST INFLUENTIAL & WIDELY ACCLAIMED SINDHI DAILY OF PAKISTAN
ھڪ ئي وقت ڪراچي ۽ حيدرآباد مان شايع ٿيندڙ قديم سنڌي اخبار
THE DAILY IBRAT Hyderabad
روزاني عبرت
حيدرآباد
Regd: NO-2430-B
69 YEAR 1958 - 2026
Hyd: Ph: 2728703-4, 2728571-2, Fax: 2781879, 2784300 - Isld Ph: 2823277
Karachi Ph: 2272030-7 - 4538862-3 - Fax: 2272038-9 - 4543839 - 2639492- Lahore: Ph: 5854047-8
سال (95) آچر 25 آڪٽوبر 2026ع 13 جمادي الاول 1448ھ صفحا 6 - ملھ 30 وپيا شمارو (71)
website: www.dailyibrat.com Email: ibrat@yahoo.com, ibratmarketing@yahoo.com
Sunday 25th October 2026

استنبول ۾ 8 ملڪن جو گڏيل اجلاس، پرڏيهي وزيرن ايران خلاف فوجي ڪارروائي جي مخالفت ڪري ڇڏي

ترڪي، پاڪستان ۽ سعودي عرب (آر 4) جي پرڏيهي وزيرن سان فرانس، جرمني، اٽلي ۽ برطانيا جي پرڏيهي وزيرن ملاقات ڪري گڏيل اجلاس منعقد ڪيو ويو

اجلاس ۾ علائقي ۽ ان ڪان ٻاهر امن ۽ استحڪام، ڪي هٿي ڏيڻ ۽ سيڪيورٽي، اقتصادي ۽ واپاري نتيجن کي منهن ڏيڻ لاءِ سفارتي ڪوششون جاري رکڻ جي عزم جو اظهار

خطمي ۾ امن امان برقرار رکڻ لاءِ ڳالهين، سفارتڪاري ۽ ڇڪتاڻ گهٽ ڪرڻ ذريعي علائقائي تڪرارن کي منهن ڏيڻ جي فوري ضرورت تي اتفاق ڪيو ويو

ملاقات ۾ آمريڪا ۽ اسرائيل - ايران تڪرار، اسرائيل - فلسطين تڪرار ۽ ٻه رياستي حل جي ضرورت، سعودي عرب ۽ يمن خلاف حوثي مليشيا جي حملي، ۽ وڌندڙ ڇڪتاڻ بابت ڳالهيون

سمورن اڳواڻن پاران گڏيل قومن جي لاڳاپيل ٺهراءُن مطابق، انهن سمورن التوا هيٺ تڪرارن جي پائيدار ڳالهين وارو حل ڳولهڻ جي ضرورت تي زور ڀريو ويو

استنبول (اي پي پي) ترڪي، پاڪستان ۽ سعودي عرب (آر 4) جي پرڏيهي وزيرن سان فرانس، جرمني، اٽلي ۽ برطانيا جي پرڏيهي وزيرن گڏيل ڏينهن استنبول ۾ ملاقات ڪئي. ان موقعي تي علائقي ۽ ان ڪان ٻاهر امن ۽ استحڪام کي هٿي ڏيڻ ۽ انهن
بقايا نمبر 26 ڏسو صفحو 2

استنبول: 8 علائقائي ۽ يورپي ملڪن جي پرڏيهي وزيرن جي ڪلجاڻي ٿي رهي آهي

پوليو کان پاڪ پاڪستان شهيد بينظير ڀٽو جو خواب هو: بلاول ڀٽو زرداري

شهيد راڻي جي خواب کي پورو ڪرڻ لاءِ جديد ٽيڪنالاجي ۽ عوامي شرڪت ضروري آهي.

مهم ۾ والدين، استادن ۽ سماج جي سمورن طبقن کي پنهنجو ڪردار ادا ڪرڻو پوندو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) پاڪستان پيپلز پارٽي جي چيئرمين بلاول ڀٽو زرداري، پوليو جي عالمي ڏينهن جي موقعي تي پنهنجي
بقايا نمبر 27 ڏسو صفحو 2

پاڪستان پاران اردن جي گادي واري شهر ڪرڪ ۾ ڳرڪاڳهر تي دهشتگردائي حملي جي مذمت

اسلام آباد (اي پي پي) پاڪستان اردن جي شهر ڪرڪ ۾ ڳرڪاڳهر ۾ جنازي دوران
بقايا نمبر 28 ڏسو صفحو 2

نائب وزيراعظم اسحاق ڊار ترڪيه جو دورو مڪمل ڪري وطن واپس پهچي ويو

اسلام آباد (اي پي پي) نائب وزيراعظم ۽
بقايا نمبر 29 ڏسو صفحو 2

ملڪ ۾ مهانگائي وڌڻ جو خدشو عالمي معيشت غير يقيني صورتحال کي منهن ڏئي رهي آهي: وفاقي حڪومت

پاڪستان ۾ معاشي استحڪام لاءِ سخت سڌارن تي عملدرآمد جاري آهي، حڪومت جي توجهه روانگي واپار تي ٻڌل پائيدار معاشي ترقي ۽ نجي شعبي جي حوصلا افزائي تي آهي: نائي وزير

هلندڙ مالي سال ۾ آءِ ٽي روانگي واپار 5.5 ارب ڊالر ۽ پرڏيهه مان موڪليل ناڻو 44 ارب ڊالر تائين پهچڻ جي اميد آهي، ملڪ جا متاسنا جا ذخيرا 3 مهينن جي روانگي واپار لاءِ ڪافي آهن

پاڪستان کي بوم ۽ لينڊ بسٽ معاشي چڪر مان نڪري اهڙي ترقي جي راهه اختيار ڪرڻي پوندي جنهن سان روزگار جا موقعا پيدا ٿين ۽ معاشي ترقي جا ثمر عوام تائين پهچن

مسلسل ڪوششن جي نتيجي ۾ پاڪستان جي ڪريڊٽ ريٽنگ ۾ گذريل سال اپريل کان هن قوت تائين 3 ڀيرا بهتري آئي آهي، عالمي مالياتي مارڪيٽن تائين پهچ لاءِ به قدم کنيا پيا وڃن

حڪومت ٽيڪس نظام ۾ بهتري، ٽيڪس نيٽ ۾ واڌ ۽ روانگي واپار کي هٿي وٺائڻ، روانگي واپار وڌائڻ لاءِ سپر ٽيڪس جي خاتمي ۽ ٽيڪس سليب ۾ گهٽتائي سميت مختلف قدم کنيا ويا آهن

پاڪستان کي اهڙي معاشي ترقي جي ضرورت آهي جيڪا سيڙپڪاري ۽ پيداوار ۾ اضافي سان گڏ روزگار جا نوان موقعا به پيدا ڪري، رڳو 7 کان 8 سيڪڙو معاشي ترقي ڪافي ناهي

لاهور (اي پي پي/مانيٽرنگ ڊيسڪ) نائي واري وفاقي وزير محمد اورنگزيب خدشو ظاهر ڪيو آهي ته عالمي تڪرارن جا اثر عام ماڻهو وارين شين جي اگهن تي پهچي سگهن ٿا، جڏهن ته عالمي معيشت غيريقيني صورتحال کي منهن ڏئي رهي آهي. پاڪستان ۾ معاشي استحڪام لاءِ سخت سڌارن تي عملدرآمد جاري آهي ۽ حڪومت جي توجهه روانگي واپار تي ٻڌل
بقايا نمبر 1 ڏسو صفحو 2

برلن: صدر آصف علي زرداري سيمن ڪمپني جي وفد سان ڳالهائي رهيو آهي

ڪي پي ۾ 18 ارب 46 ڪروڙ رپين جي مالي بي ضابطگين جو انڪشاف

پي ٽي آءِ جي حڪومتي دور بابت آڊٽ رپورٽ ۾ سنگين اعتراض، سرڪاري خزاني کي نقصان پهچڻ جي نشاندهي

مالي بي ضابطگيون خيبرپختونخوا اڪنامڪ زونز ڊولپمينٽ اينڊ مئنيجمينٽ ڪمپني ۾ سامهون آيون آهن: رپورٽ

ڪمپني صنعتي مالڪن کي ليز تي ڏنل زمين جي مد ۾ 2 ارب 8 ڪروڙ 49 لک رپيا وصول ڪرڻ ۾ ناڪام رهي

پشاور (مانيٽرنگ ڊيسڪ) خيبرپختونخوا ۾ پي ٽي آءِ جي حڪومتي دور سان لاڳاپيل هڪ وڏو مالي اسڪينڊل سامهون اچڻ جي دعوي ڪئي وئي آهي جنهن ۾ مالي سال 2024-2025ع دوران 18 ارب 46 ڪروڙ
بقايا نمبر 2 ڏسو صفحو 2

وزيراعظم شهباز شريف سان پنجاب اسيمبلي جي ڊپٽي اسپيڪر ۽ ايم اين اي ملڪ منير اقبال جي ملاقات

لاهور (اي پي پي) وزيراعظم محمد شهباز شريف سان پنجاب اسيمبلي جي ڊپٽي اسپيڪر ملڪ ظهير اقبال چنڙ ۽ قومي
بقايا نمبر 4 ڏسو صفحو 2

سيدال خان ناصر پاران بلوچستان ڪوٽا تحت فوري ڀرتي واري فيصلي جي آجيان

بلوچستان ۾ نوجوانن لاءِ روزگار جا موقعا ۽ نمائندگي ۾ بهتري ايندي: سيدال خان

مخصوص ڪوٽا جي بنياد تي وفاقي حڪومت ۾ نوڪريون حاصل ڪرڻ ۾ مدد ڏني ويندي

بلوچستان ڪيڊر ڪورنمينٽ ڪميونيڪيشن سيڪٽر جو قيام اهم اڳڀرائي آهي: وڏي چيئرمين سينيٽ

اسلام آباد (اي پي پي) سينيٽ جي وقتي چيئرمين سيدال خان ناصر بلوچستان جي ڪوٽا تحت وفاقي حڪومت جي گريڊ هڪ
بقايا نمبر 3 ڏسو صفحو 2

خيبرپختونخوا ۾ قومي ۽ صوبائي تڪن جي حدن ۾ ردوبدل جي ڪا به صداقت ناهي: اليڪشن ڪميشن

سمورن تڪن جون حدون هاڻي به اهي ئي برقرار آهن جيڪي عام چونڊ 2024ع جي وقت هيون: ترجمان اي سي پي

ڪي پي ڪي جي صوبائي حڪومت صوبي جي مختلف ضلعن ۾ انتظامي يونٽس ۾ تبديليون ڪيون هيون

اسلام آباد (اي پي پي) اليڪشن ڪميشن وضاحت ڪئي آهي ته خيبرپختونخوا ۾ بنا بلڏيءَ جي قومي ۽ صوبائي تڪن جي حدن ۾ ردوبدل جي خبر ۾ ڪا به صداقت ناهي ڪنهن تڪ جي حدن ۾ ڪا به تبديلي
بقايا نمبر 30 ڏسو صفحو 2

تڪرارن جو پرامن حل ۽ انساني وقار جو تحفظ گڏيل ذميواري آهي: اويس قادر شاهه

دنيا ۾ امن، انصاف ۽ انساني حقن جي واڌاري لاءِ عالمي سطح تي سهڪار ضروري آهي

ڪشمير ۽ فلسطين جي عوام جي جائز حقن جو تحفظ پائيدار امن لاءِ ضروري آهي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) وقتي گورنر سنڌ سيد اويس قادر شاهه گڏيل قومن جي ڏهاڙي تي پنهنجي پيغام ۾ چيو آهي ته
بقايا نمبر 31 ڏسو صفحو 2

آمريڪا جي صدر پاران ڪئناڊا جي اڪثر مصنوعات تي 50 سيڪڙو ٽيرف ختم ڪرڻ جو اعلان

واشنگٽن (اي پي پي) آمريڪا جي صدر
بقايا نمبر 32 ڏسو صفحو 2

ايران تي وڏي حملي جون تياريون، آمريڪي جنگي جهاز تي بنڪر بسٽر بم رکڻ جو انڪشاف

آمريڪي جهاز بردار جنگي جهاز يو ايس ايس جارج واشنگٽن تي وڏي مقدار ۾ جديد هٿيار رکيا ويا آهن: رپورٽ

فوج ايران خلاف ممڪن نئين ڪارروائيءَ کي نظر ۾ رکندي پنهنجي فوجي پوزيشن مضبوط ڪري رهي آهي: آمريڪي عملدار

واشنگٽن (مانيٽرنگ ڊيسڪ) آمريڪا پاران ايران خلاف وڏي پيماني تي ممڪن فوجي ڪارروائيءَ لاءِ تياريون تيز ڪرڻ جو انڪشاف ٿيو آهي آمريڪي اخبار وال اسٽريٽ جرنل جي هڪ رپورٽ موجب،
بقايا نمبر 33 ڏسو صفحو 2

گلگت بلتستان صوبي جي سمورن شعبن ۾ سڌارا آڻي عوام کي روزگار فراهم ڪيو آهي: امجد حسين

اسان وٽ قدرتي وسيلن ۽ ترقيءَ جا بي پناهه موقعا موجود آهن، مائنز اينڊ منرلز جو شعبو صوبائي اختيارن ۾ هجڻ گهرجي

پيپلز پارٽيءَ جي حڪومت اچڻ ڪانپوءِ ترقياتي ڪمن جي رفتار پڻ تيز ڪئي وئي آهي

صوبي ۾ صنعتي سرگرمين کي هٿي ڏيڻ لاءِ پبلڪ پرائيويٽ پارٽنرشپ يونٽ قائم ڪيو ويو آهي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) گلگت بلتستان جي وڏي وزير امجد حسين ايڊووڪيٽ چيو آهي ته گلگت بلتستان جي سمورن شعبن ۾ سڌارا آڻي رهيا آهيون. پاڪستان پيپلز پارٽيءَ جي حڪومت اچڻ ڪانپوءِ ماڻهن کي
بقايا نمبر 34 ڏسو صفحو 2

لاڙڪاڻو: گلگت جو وزيراعليٰ ايڊووڪيٽ امجد حسين شهيد راڻي جي مزار تي گل رکي رهيو آهي

چين جي جهاز سازي واري صنعت عالمي سطح تي لڳاتار پهرين نمبر تي اچي وئي

بيجنگ (اي پي پي) چين جي جهاز سازي واري صنعت جنوري کان سيپٽمبر 2026ع دوران عالمي سطح تي لڳاتار پهرين نمبر
بقايا نمبر 35 ڏسو صفحو 2

شهيد محترمه بينظير ڀٽو جو پوليو جي خاتمي وارو مشن اڄ به پاڪستان کي پوليو کان پاڪ بڻائڻ واري جدوجهد ۾ مشعل راهه آهي: شازيه مري

اسلام آباد (اي پي پي) پاڪستان پيپلز
بقايا نمبر 36 ڏسو صفحو 2

هري پور ويجهو ڪار ۽ ٽرڪ ۾ ٽڪر، 4 ڄڻا فوت ۽ 2 زخمي

هري پور (اي پي پي) هري پور جي علائقي سرائي صالح ويجهو تيز رفتار آئل ٽينڪر
بقايا نمبر 37 ڏسو صفحو 2

پيپلز پارٽيءَ جو سينيئر اڳواڻ عبدالحميد جويو سنڌ اسيمبليءَ پهتو، آجيان

اسپيڪر اويس قادر شاهه سان ملاقات ڪري اجرڪ ۽ پارٽيءَ جي نشان وارو مفلر پارايو

پ پ ماڻهن کي روزگار سان گڏ عوامي سهولتن ڏيڻ ۽ ترقياتي منصوبن جو جار وڇايو آهي: ڳالهيون

ڪراچي (بيورو رپورٽ) پاڪستان پيپلز پارٽيءَ جي سينيئر اڳواڻ عبدالحميد جويو سنڌ اسيمبليءَ پهچي اسيمبليءَ جي
بقايا نمبر 38 ڏسو صفحو 2

پوليو خلاف جنگ ۾ ڪنهن به قسم جي ڪوتاهي، غفلت يا سمجهوتو برداشت نه ڪيو ويندو: وڏو وزير

پاڪستان ۽ افغانستان دنيا جا آخري ٻه ملڪ آهن جتي جهنگلي پوليو وائرس اڃا تائين موجود آهي

سنڌ جي هر ٻار کي پوليو کان محفوظ رکڻ حڪومت جي پهرين ترجيح ۽ قومي ذميواري آهي

والدين پنهنجي پنجن سالن کان گهٽ عمر جي هر ٻار کي هر مهم ۾ ڦڙا پيارين ۽ پوليو ورڪرز سان تعاون ڪن

ڪراچي (بيورو رپورٽ) سنڌ جي وڏي وزير سيد مراد علي شاهه عالمي پوليو ڏينهن جي موقعي تي پنهنجي هڪ عزم سان ڀريل پيغام ۾ واضح ڪيو آهي ته پوليو خلاف جنگ ۾ ڪنهن به قسم جي ڪوتاهي غفلت يا سمجهوتو برداشت نه
بقايا نمبر 39 ڏسو صفحو 2

ميهڙ: جي يو آءِ اڳواڻ راشد محمود سومرو ميڊيا سان ڳالهائي رهيو آهي

سون جي في تولو قيمت ۾ 2500 رپين جي گهٽتائي

اسلام آباد (اي پي پي) آل پاڪستان جيمز اينڊ جيولرز ايسوسيئيشن طرفان جاري ڪيل اگهن مطابق ڇنڇر ڏينهن مقامي
بقايا نمبر 40 ڏسو صفحو 2

سڄي سنڌ جي ٿاڻن کي ماڊل بڻائڻ صوبائي حڪومت جي اولين ترجيحن ۾ شامل آهي: گهرو وزير

نوابشاهه ۾ ماڊل پوليس اسٽيشن جو قيام پوليسنگ نظام ۾ بهتريءَ طرف اهم سنگ ميل آهي: ضياءُ الحسن لنجار

شهر جي قديم ۽ سڀ کان مصروف "اي سيڪشن ٿاڻي" کي جديد تقاضائن موجب ماڊل ٿاڻي جو درجو ڏنو ويو آهي

منهنجي دلي خواهش آهي ته ماڊل پوليس اسٽيشنز جي ان اداري کي سنڌ جي ٻين ضلعن تائين پڻ وسعت ڏني وڃي

نوابشاهه (رپورٽ مشرف ڀٽي) صوبائي گهرو وزير ضياءُ الحسن لنجار پاران ماڊل ٿاڻي اي سيڪشن جو باقاعده افتتاح خبر موجب صوبائي گهرو وزير ضياءُ الحسن لنجار جي نوابشاهه آمد تي آءِ جي سنڌ
بقايا نمبر 41 ڏسو صفحو 2

نوابشاهه: صوبائي گهرو وزير ضيا الحسين لنجار ۽ آءِ جي سنڌ جاويد عالم اوڍو ماڊل ٿاڻي اي سيڪشن جو افتتاح ڪري رهيا آهن

سنڌ لاءِ جدوجهد جي ميدان تي جيڪو به هلندو اسين انهن کي ڀاڪرن ۾ ڀرڻ لاءِ تيار آهيون: اياز لطيف

پرامن جدوجهد نه ڪندو رڳو گروپبنديون، ٽڪراءُ ۾ هڪ ٻئي جي ڳچين ۾ هٿ وجهيو ويٺا هوندو سڀ ڪجهه هليو ويندو

آئون سڄو ڏيان سنڌ جي سمورين قومپرست دوست پارٽين کي، آئون ميزباني ڪرڻ لاءِ تيار آهيان

سنڌ جي تحفظ لاءِ گڏجڻ ۾ آئون فرق ڪون رکندس ته ھي پارٽيون اڃن ۽ هو نه اچن، منهنجون ٻئي اکيون ٺڏيون

حيدرآباد (اسٽاف رپورٽر) قومي عوامي تحريڪ ۽ سنڌياڻي تحريڪ پاران (سياڻي) اڄ مادر سنڌ جيجي زرينه بلوچ جي ايڪويهين ورسي سڄي سنڌ ۾ ملهائي ويندي قومي عوامي تحريڪ ۽ سنڌياڻي
بقايا نمبر 42 ڏسو صفحو 2

ڪراچي جي مختلف علائقن ۾ حادثن ۽ واقعن ۾ عورت سميت 7 ڄڻا فوت، 4 زخمي

مائي ڪولاچي روڊ تي حادثي ۾ موٽرسائيڪل تي سوار مرد ۽ 16 سالن جي آمنه ڏيءَ عمران فوت ٿي ويا

اسٽيل ٽائون ۽ ايئرپورٽ ويجهو حادثن ۾ ٻه نوجوان فوت ٿيا، گلستان جوهر ۽ ڪارادر ۾ ٻه لاش مليا

نيو ڪراچي ۾ پيرسن گاڏي جي ٽڪر سان فوت مختلف علائقن ۾ فائرنگ ۽ جي واقعن ۾ چار ڄڻا زخمي ٿي پيا

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي جي مختلف علائقن ۾ الڳ الڳ حادثن ۽ واقعن ۾ عورت سميت 7 ڄڻا مارجي ويا، جڏهن ته 4 ڄڻا پڻ زخمي ٿي پيا. ڪالهه مائي ڪولاچي روڊ تي موٽرسائيڪل تي سوار مرد
بقايا نمبر 43 ڏسو صفحو 2

ڪراچي: نامور اديب سراج الحق ميمڻ جي سالگرهه جي تقريب جو ڏيک

ڪراچي ۾ 33 انچ پاڻي جي لائين جي مرمت مڪمل ڪري فراهمي بحال ڪئي وئي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي واٽر اينڊ سيوريج ڪارپوريشن اردو ڪاليج ويجهو متاثر ٿيل 33 انچ قطر جي پاڻي جي لائين
بقايا نمبر 44 ڏسو صفحو 2

محسن نقوي جي لاهور قلندرز جي پليئرز ڊولپمينٽ پروگرام جي تقريب ۾ شرڪت

لاهور قلندرز نوجوان رانديگرن جي ترقي لاءِ سٺو ڪم ڪري پئي: چيئرمين پي سي بي

پي ايس ايل جي ميٽنگ ۾ سمورن فرنچائز مالڪن کي درخواست ڪئي هئي: محسن نقوي

ڪرڪيٽ اهڙي راند آهي جنهن ۾ مسلسل محنت ۽ سکڻ جو عمل جاري رکڻ ضروري

لاهور (اي پي پي) پاڪستان ڪرڪيٽ بورڊ جي چيئرمين محسن نقوي ڇنڇر ڏينهن لاهور قلندرز جي پليئرز ڊولپمينٽ پروگرام
بقايا نمبر 6 ڏسو صفحو 2

عوامي خدمت ۽ بنيادي سهولتن جي فراهمي حڪومت جي پهرين ترجيح آهي: رياض شاهه شيرازي

صوبائي وزير شيرازي هائوس ٺٽي ۾ عوام سان ملاقاتون ڪري سندن مسئلا معلوم ڪيا

لاڳاپيل آفيسرن کي شڪايتن جو سنجيدگيءَ سان جائزو وٺڻ ۽ اثرائتا قدم کڻڻ جي هدايت

ڪراچي/ ٺٽو (بيورو رپورٽ) سنڌ جي اوقاف، زڪوات ۽ عشر ۽ مذهبي معاملن واري صوبائي وزير سيد رياض حسين شاهه شيرازي شيرازي هائوس ٺٽي ۾ عوام سان ملاقاتون ڪري سندن مسئلا ۽ شڪايتون
بقايا نمبر 7 ڏسو صفحو 2

وفاقي حڪومت جي ڪڻڪ جي مناسب اگهه تي فراهمي کي يقيني بڻائڻ جي هدايت

نائب وزيراعظم اسحاق ڊار جي صدارت هيٺ ڪابينا جي ڪميٽي جو اعليٰ سطحي اجلاس ٿيو

قومي ذخيرن، خريداري نظام ۽ مقامي کپت جي رجحانن سميت قيمتن جي صورتحال جو جائزو ورتو ويو

قيمتن ۾ استحڪام آڻڻ لاءِ ڪڻڪ جي رسد ۾ اضافي سميت سمورا ضروري قدم کنيا وڃن: اسحاق ڊار

اسلام آباد (اي پي پي) نائب وزيراعظم ۽ پرڏيهي وزير سينيٽر محمد اسحاق ڊار
بقايا نمبر 5 ڏسو صفحو 2

پوليو کان بچاءُ ڪنهن به ٻار جي ائڊريس، غربت يا لڏپلاڻ جو محتاج نه هئڻ گهرجي: بلاول ڀٽو

ڪنهن ٻار جو حفاظتي ڦڙن کان رهجي وڃڻ اسان کي اهو ياد ڏياري ٿو ته اسان جو ڪم اڃان باقي آهي: پ پ چيئرمين

شهيد محترمه بينظير ڀٽو 1994ع ۾ آصفه ڀٽو کي پاڻ پوليو جا ڦڙا پياري ماءُ جي حيثيت سان اعتماد جو پيغام ڏنو هو

اسان جو عزم اهڙو پاڪستان آهي جتي هر ٻار کي بيماري کان تحفظ ملي ۽ پنهنجي صلاحيتن موجب پنهنجي زندگي گذارڻ جو موقعو ملي

اسلام آباد (اي پي پي) پ پ پ چيئرمين بلاول ڀٽو زرداري چيو آهي ته هر ٻار کي پوليو کان تحفظ ڏيڻ اسان جي اجتماعي ذميواري هئڻ گهرجي، خواهه هو ڪنهن وڏي شهر جي ڪچي آبادي ۾ رهندڙ هجي،
بقايا نمبر 8 ڏسو صفحو 2

اسلام آباد: وزيراعظم شهباز شريف سان قومي اسيمبلي جو اسپيڪر ملڪ منير اقبال چنڙ ۽ پنجاب اسيمبلي جو ڊپٽي اسپيڪر ملڪ ظهير چنڙ ملاقات ڪري رهيا آهن

سيئول: آءِ ٽي واري وزير شزا فاطمه خواجا جو ڏکڻ ڪوريا جي مشهور پينگيو ٽيڪنو ويلي جو دورو ڪرڻ دوران وفد سان گروپ فوٽو

پاڪستان ريلويز ۾ 31 ڊسمبر تائين هنگامي حالت لاڳو، فيلڊ آفيسرن جون موڪلون رد

ريلوي آفيسرن جي سرڪاري معاملن جي سلسلي ۾ ٻين شهرن جي دورن لاءِ ٽرين ذريعي سفر ڪرڻ لازم قرار

آفيسرن کي اچر تي به فيلڊ ۾ وڃي ٽرين آپريشن جي نگراني ڪرڻ جي هدايت ڪئي وئي: وفاقي وزير ريلوي

ريلوي آفيسر فيلڊ ۾ پنهنجي موجودگي يقيني بڻائن ۽ ٽرين آپريشن جي نگراني ۾ ڪنهن قسم جي غفلت نه ڪن

لاهور (اي پي پي) ريلوي جي وفاقي وزير محمد حنيف عباسي جي هدايت تي پاڪستان ريلويز ۾ ٽرين آپريشن کي محفوظ بڻائڻ ۽ حفاظتي انتظام وڌيڪ موثر بڻائڻ لاءِ 31 ڊسمبر تائين هنگامي
بقايا نمبر 9 ڏسو صفحو 2

ايندڙ 24 ڪلاڪن دوران ملڪ جي اڪثر علائقن ۾ موسم خشڪ رهڻ جو امڪان

اسلام آباد (اي پي پي) موسميات کاتي اڳڪٿي ڪئي آهي ته ايندڙ 24 ڪلاڪن دوران ملڪ جي اڪثر علائقن ۾ موسم
بقايا نمبر 11 ڏسو صفحو 2

عمران خان کي آزاد ڪري ملڪي بقا لاءِ سنجيده ڳالهين جي شروعات ڪئي وڃي: حليم عادل

ملڪ ۾ وڌندڙ مهانگائي ۽ معاشي بدحالي حڪومت جي خراب پاليسين جو نتيجو آهي

ملڪ ۾ مهانگائي سبب غربت 48 سيڪڙو ۽ بيروزگاري 7.3 سيڪڙو تائين وڌي چڪي آهي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) پاڪستان تحريڪ انصاف (پي ٽي آءِ) سنڌ جي صدر حليم عادل شيخ ملڪ اندر وڌندڙ مهانگائي ۽ معاشي بدحالي تي هڪ اهم وڊيو بيان جاري ڪندي پي ڊي ايم ون ۽ پي ڊي ايم
بقايا نمبر 10 ڏسو صفحو 2

پاڪستان ۽ مالديپ وچ ۾ 20 معاهدن ۽ مفاهمتي يادداشتن جي مٿا سنا معاشي استحڪام طرف اهم اڳڀرائي آهي: بئريسٽر دانيال

اسلام آباد (اي پي پي) اطلاعات ۽ نشريات واري وفاقي پارلياماني سيڪريٽري
بقايا نمبر 12 ڏسو صفحو 2

پاڪستان سميت سڄي دنيا ۾ پوليو جي خاتمي جو ڏهاڙو ملهايو ويو

اسلام آباد (اي پي پي) پاڪستان سميت
بقايا نمبر 13 ڏسو صفحو 2

نوابشاهه: قومي اسيمبلي جي ڊپٽي اسپيڪر غلام مصطفيٰ شاهه جو ڪيڊٽ ڪاليج جي دوري بعد ورتل گروپ فوٽو

سنڌ ريونيو بورڊ جي اسسٽنٽ ڪمشنر ظفر ڪلوڙ کي عدالتي ريمانڊ تي جيل حوالي

زال تي تشدد ۽ وڏي ماليت جا زيور وڪرو ڪرڻ جي ڪيس ۾ گرفتار جوابدار کي عدالت آندو ويو

جوڊيشل مئجسٽريٽ ڏکڻ جي عدالت ڪيس عدالتي ريمانڊ تي جيل موڪلڻ جو حڪم ڏنو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) زال تي تشدد ۽ وڏي ماليت جا زيور وڪرو ڪرڻ جي ڪيس ۾ سنڌ ريونيو بورڊ جي اسسٽنٽ ڪمشنر ظفر احمد ڪلوڙ کي عدالتي ريمانڊ تي جيل موڪليو ويو جوڊيشل مئجسٽريٽ ڏکڻ جي
بقايا نمبر 14 ڏسو صفحو 2

ڪراچي ۾ پوليس ۽ ڦورن وچ ۾ مقابلو ٿيو، هڪ ڌاڙيل مارجي ويو

تيموريا ٿاڻي جي حد بفر زون ۾ ڦر دوران پوليس ۽ ڦورن ۾ مقابلو ٿيو

مارجي ويل جو لاش اسپتال منتقل ڪيو ويو ۽ سڃاڻپ نه ٿي سگهي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي جي تيموريا ٿاڻي جي حد بفر زون هارون شاپنگ مال جي ويجهو پوليس جي مبينا مقابلي ۾ ڦورو مارجي ويو آهي. مارجي ويل ملزم جي لاش کي قانوني ڪارروائي جي لاءِ ايڌي
بقايا نمبر 15 ڏسو صفحو 2

ڏابيجي پمپنگ ڪمپليڪس ۾ بجلي نظام جي بحالي واري منصوبي لاءِ سروي مڪمل

بجلي نظام جي بحالي سان گڏ مشينري جي ٽيڪنيڪي حالت ۽ عملي ڪارڪردگي جو به جائزو ورتو ويو

منصوبو عالمي بئنڪ جي سهڪار سان واٽر سيوريج سروسز امپروومينٽ پلان تحت مڪمل ڪيو ويندو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي واٽر اينڊ سيوريج ڪارپوريشن جي ڏابيجي پمپنگ ڪمپليڪس ۾ بجلي جي فراهمي واري نظام جي بحالي ۽ بهتري جي تجويز ڪيل منصوبي جي سلسلي ۾ ماحولياتي ۽
بقايا نمبر 16 ڏسو صفحو 2

ڪراچي ۾ ناميارو اديب، صحافي ۽ ٻولي ماهر سراج الحق ميمڻ جي سالگرهه ملهائي وئي

تقريب ۾ سندس علمي، ادبي، تحقيقي ۽ صحافتي خدمتن کي ڀيٽا پيش ڪئي وئي

سنڌي ادب کي ٻين ٻولين ۾ ترجمو ڪرڻ لاءِ بيورو آف ٽرانسليشن قائم ڪيو وڃي: اڳواڻ

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ناميارو سنڌي اديب، صحافي ۽ ٻولين جي ماهر سراج الحق ميمڻ جي سالگرهه ڪراچي ۾ ملهائي وئي جنهن ۾ سندس علمي ادبي تحقيقي ۽ صحافتي خدمتن کي ڀيٽا پيش ڪئي
بقايا نمبر 17 ڏسو صفحو 2

ٻلڙي شاهه ڪريم ويجهو هٿياربند واپاري کان لکين رپيا روڪ ۽ سامان ڦري ويا

جهنگ ڪاتيار واري علائقي ۾ موٽرسائيڪل سوار هٿياربندن واپارين يرغمال بڻايو

هٿياربند سٽ لک روڪ، موبائيل فون ۽ ٻيو قيمتي سامان ڦري ويا آهن، انصاف ڪيو وڃي

ٻلڙي شاهه ڪريم (ع ع) ٻلڙي شاهه ڪريم ٿاڻي جي حد ڳوٺ جهنگ ڪاتيار وٽ ون ٽو ڦاٽيو موٽرسائيڪل تي سوار ٽن نامعلوم هٿياربندن سوزوڪي سوار جنهاڻ سومرو جي واپارين کي هٿيارن جي زور تي يرغمال بڻائي 7 لک رپيا روڪ رقم ۽ ٽي اسڪرين موبائل فون ۽ ٻيو قيمتي سامان ڦري ڪري
بقايا نمبر 18 ڏسو صفحو 2

سنڌ ڪنهن جي جاگير ناهي، جو اقتدار جا ٻڪيا وڪرو ڪري رهيا آهن: لال جروار

ست ڪروڙ سنڌي دودا، روپلا ۽ هوشو بڻجي پنهنجي وطن جي حفاظت ڪندا

بدين (د ر) سنڌ ۾ نوان صوبا ٺاهڻ جي سازش، سنڌو درياءَ جي پاڻيءَ تي ڌاڙو، ڪارپوريٽ فارمنگ جي نالي ۾ سنڌ جون لکين ايڪڙ زمينون ڪمپنين حوالي ڪرڻ، سنڌ جي زراعت، ماحوليات ۽ ساموندي پٽيءَ کي درپيش خطرن سميت بدين ضلعي جي عوام جا بنيادي مسئلا اجاگر ڪرڻ لاءِ
بقايا نمبر 19 ڏسو صفحو 2

شڪارپور جي سماجي اڳواڻ شعيب سنجراڻي مبينا خودڪشي ڪري ڇڏي

شڪارپور (د ر) نيو فوجداري ٿاڻي جي حد خان چند آباد محلي جو رهواسي نوجوان سماج اڳواڻ شعيب سنجراڻي جنهن پنهنجي زندگي جو ڏيئو اجهائڻ کان اڳ پنهنجي واٽس اپ اڪائونٽ تي ڪجهه لفظ شيئر ڪيو، پنهنجي گهر ۾ مبينا طور نوجوان پاڻ کي گولي هڻي پنهنجي زندگي جو انت
بقايا نمبر 20 ڏسو صفحو 2

سنڌ هاءِ ڪورٽ جي آئيني بينچ پاران مبينا فراڊ معاملي تي نيب جي رپورٽ تي بي اطمينانيءَ ظاهر

عدالت ۾ هڪ هزار کان وڌيڪ شهرين سان 15 ارب رپين کان وڌيڪ جي فراڊ واري ڪيس جي ٻڌڻي ٿي

ٻڌڻي دوران نيب اختيارين رپورٽ پيش ڪئي، فراڊ جو معاملو نيب جي دائري اختيار ۾ نٿو اچي: ايڊيشنل ڊائريڪٽر

عدالت رپورٽ تي بي اطميناني ظاهر ڪندي ڊي جي نيب ڪراچي کي ايندڙ ٻڌڻي تي ذاتي طور طلب ڪري ورتو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) سنڌ هاءِ ڪورٽ جي آئيني بينچ هڪ هزار کان وڌيڪ شهرين سان سيڙپڪاري جي نالي تي 15 ارب رپين کان وڌيڪ جي مبينا فراڊ واري معاملي تي نيب اختيارين جي رپورٽ تي بي اطميناني جو اظهار ڪندي ڊي جي نيب ڪراچي کي ايندڙ ٻڌڻي تي طلب ڪري ورتو آهي
بقايا نمبر 21 ڏسو صفحو 2

فنڪشنل ليگ کي نئون بڻائي اڳواڻن ۽ ڪارڪنن سان رابطا تيز ڪيا وڃن: صدرالدين شاهه

سمورن ضلعن ۾ 22 نومبر تي پير سيد شاهه مردان شاهه جي سالگرهه شاندار نموني ملهائي ويندي

يونين سطح تائين تنظيم سازي مڪمل ڪرڻ ۽ عوامي رابطا مهم کي اثرائتو بڻائڻ جي هدايت

ڪراچي (بيورو رپورٽ) پاڪستان مسلم ليگ فنڪشنل سنڌ جي صدر سيد صدرالدين شاهه راشدي سنڌ جي سمورن
بقايا نمبر 22 ڏسو صفحو 2

آئين جي بالادستي ۽ سستي لاءِ هڪجهڙو انصاف جمهوريت جا بنيادي اصول آهن: فاروق ايڇ نائڪ

پاڪستان کي اهڙن قانوني ماهرن جي ضرورت آهي، جيڪي شخصيتن بدران آئين ۽ انصاف جي اصولن جو دفاع ڪن

مرحوم پير الاهي بخش تعليم جي واڌاري، اعليٰ تعليمي ادارن جي قيام ۽ عوامي ڀلائي لاءِ اهم ڪردار ادا ڪيو

سنڌ يونيورسٽي جي قيام لاءِ سندس ڪوششون تعليمي تاريخ ۾ اهم حيثيت رکن ٿيون: دادو ۾ تقريب کي خطاب

دادو (د ر) سينيٽ جي اسٽينڊنگ ڪميٽي براءِ قانون ۽ انصاف جي چيئرمين سينيٽر فاروق ايڇ نائڪ چيو آهي ته آئين جي بالادستي، قانون جي حڪمراني ۽ سمورن شهرين لاءِ هڪجهڙو انصاف پاڪستان جي
بقايا نمبر 23 ڏسو صفحو 2

ڪراچي ۾ منڪي پاڪس ۾ مبتلا وڌيڪ هڪ ڏيڍ ورهين جو ٻارڙو فوت، انگ 12 ٿي ويو

سنڌ ۾ هلندڙ سال بيماري جا مجموعي طور 98 ڪيس رپورٽ ٿي چڪا آهن، فوتي ٻار جو تعلق ملير سان هو

ٻار کي ڪجهه ڏينهن اڳ هڪ خانگي اسپتال مان متعدي بيمارين جي اسپتال ڏانهن منتقل ڪيو ويو هو

اسپتال انتظاميا پاران فوت ٿيل ٻار جي موت منڪي پاڪس سبب ٿيڻ جي تصديق ڪئي وئي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي ۾ منڪي پاڪس جي مرض ۾ مبتلا ڏيڍ ورهين جو
بقايا نمبر 24 ڏسو صفحو 2

ڪراچي: آرٽس ڪائونسل جي تقريب کي محمد احمد شاهه خطاب ڪري رهيو آهي

ڪراچي ۾ روڊن ۽ فوٽ پاٿن تي حددخلين خلاف وارننگ جاري، سخت ڪارروائين جو حڪم

ميئر ڪراچي بيرسٽر مرتضيٰ وهاب جي صدارت هيٺ هنگامي اجلاس ۾ کاتي جي ڪارڪردگي تي سخت ڪاوڙ جو اظهار

اينٽي انڪروچمينٽ کاتي کي 15 ڏينهن جي سخت مهلت ڏيندي حددخلين جي خاتمو يقيني بڻائڻ جي هدايت

مقرر مدي اندر نتيجا نه اچڻ تي لاڳاپيل آفيسرن ۽ عملي خلاف برطرفي ۽ تاديبي ڪارروائي ڪئي ويندي: چتاءُ

ڪراچي (رپورٽ : راهب ڳاهو) ميئر ڪراچي بيرسٽر مرتضيٰ وهاب ڪراچي ميٽروپوليٽن ڪارپوريشن (ڪي ايم سي) جي حددخلين جي خاتمي واري کاتي کي 15 ڏينهن جي سخت مهلت ڏيندي هدايت ڪئي آهي ته
بقايا نمبر 25 ڏسو صفحو 2

ABC Certified
THE MOST INFLUENTIAL & WIDELY ACCLAIMED SINDHI DAILY OF PAKISTAN
هڪ ئي وقت ڪراچي ۽ حيدرآباد مان شايع ٿيندڙ قديم سنڌي اخبار
THE DAILY IBRAT Hyderabad
روزاني عبرت
حيدرآباد
Regd: NO-2430-B
69 YEAR 1958 - 2026
Hyd: Ph: 2728703-4, 2728571-2, Fax: 2781879, 2784300 - Isld Ph: 2823277
Karachi Ph: 2272030-7 - 4538862-3 - Fax: 2272038-9 - 4543839 - 2639492- Lahore: Ph: 5854047-8
سال (95) آچر 25 آڪٽوبر 2026ع 13 جمادي الاول 1448هه صفحا 6 - ملهه 30 ويپيه شمارو (71)
website: www.dailyibrat.com Email: ibrat@yahoo.com, ibratmarketing@yahoo.com
Sunday 25th October 2026

استنبول ۾ 8 ملڪن جو گڏيل اجلاس، پرڏيهي وزيرن ايران خلاف فوجي ڪارروائي جي مخالفت ڪري ڇڏي

ترڪي، پاڪستان ۽ سعودي عرب (آر 4) جي پرڏيهي وزيرن سان فرانس، جرمني، اٽلي ۽ برطانيا جي پرڏيهي وزيرن ملاقات ڪري گڏيل اجلاس منعقد ڪيو ويو

اجلاس ۾ علائقي ۽ ان کان ٻاهر امن ۽ استحڪام، ڪي هٿي ڏيڻ ۽ سيڪيورٽي، اقتصادي ۽ واپاري نتيجن کي منهن ڏيڻ لاءِ سفارتي ڪوششون جاري رکڻ جي عزم جو اظهار

خطي ۾ امن امان برقرار رکڻ لاءِ ڳالهين، سفارتڪاري ۽ ڇڪتاڻ گهٽ ڪرڻ ذريعي علائقائي تڪرارن کي منهن ڏيڻ جي فوري ضرورت تي اتفاق ڪيو ويو

ملاقات ۾ آمريڪا ۽ اسرائيل، ايران تڪرار، اسرائيل - فلسطين تڪرار ۽ ٻه رياستي حل جي ضرورت، سعودي عرب ۽ يمن خلاف حوثي مليشيا جي حملي، ۽ وڌندڙ ڇڪتاڻ بابت ڳالهيون

سمورن اڳواڻن پاران گڏيل قومن جي لاڳاپيل ٺهراءُن مطابق، انهن سمورن التوا هيٺ تڪرارن جي پائيدار ڳالهين وارو حل ڳولهڻ جي ضرورت تي زور ڀريو ويو

استنبول (اي پي پي) ترڪي پاڪستان ۽ سعودي عرب (آر 4) جي پرڏيهي وزيرن سان فرانس، جرمني، اٽلي ۽ برطانيا جي پرڏيهي وزيرن گڏيل ڏينهن استنبول ۾ ملاقات ڪئي ان موقعي تي علائقي ۽ ان کان ٻاهر امن ۽ استحڪام کي هٿي ڏيڻ ۽ انهن
بقايا نمبر 26 ڏسو صفحو 2

استنبول: 8 علائقائي ۽ يورپي ملڪن جي پرڏيهي وزيرن جي گڏجاڻي ٿي رهي آهي

پوليو کان پاڪ پاڪستان شهيد بينظير ڀٽو جو خواب هو: بلاول ڀٽو زرداري

شهيد راڻي جي خواب کي پورو ڪرڻ لاءِ جديد ٽيڪنالاجي ۽ عوامي شرڪت ضروري آهي.

مهم ۾ والدين، استادن ۽ سماج جي سمورن طبقن کي پنهنجو ڪردار ادا ڪرڻو پوندو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) پاڪستان پيپلز پارٽي جي چيئرمين بلاول ڀٽو زرداري، پوليو جي عالمي ڏينهن جي موقعي تي پنهنجي
بقايا نمبر 27 ڏسو صفحو 2

پاڪستان پاران اردن جي گادي واري شهر ڪرڪ ۾ گرجاگهر تي دهشتگردائي حملي جي مذمت

اسلام آباد (اي پي پي) پاڪستان اردن جي شهر ڪرڪ ۾ گرجاگهر ۾ جنازي دوران
بقايا نمبر 28 ڏسو صفحو 2

نائب وزيراعظم اسحاق ڊار ترڪيه جو دورو مڪمل ڪري وطن واپس پهچي ويو

اسلام آباد (اي پي پي) نائب وزيراعظم ۽
بقايا نمبر 29 ڏسو صفحو 2

ملڪ ۾ مهانگائي وڌڻ جو خدشو عالمي معيشت غير يقيني صورتحال کي منهن ڏئي رهي آهي: وفاقي حڪومت

پاڪستان ۾ معاشي استحڪام لاءِ ساختي سڌارن تي عملدرآمد جاري آهي، حڪومت جي توجهه روانگي واپار تي ٻڌل پائيدار معاشي ترقي ۽ نجي شعبي جي حوصلا افزائي تي آهي: ناڻي وزير

هلندڙ مالي سال ۾ آءِ ٽي روانگي واپار 5.5 ارب ڊالر ۽ پرڏيهه مان موڪليل ناڻو 44 ارب ڊالر تائين پهچڻ جي اميد آهي، ملڪ جا مٽاسٽا جا ذخيرا 3 مهينن جي روانگي واپار لاءِ ڪافي آهن

پاڪستان کي بوم- اينڊ بسٽ معاشي چڪر مان نڪري اهڙي ترقي جي راهه اختيار ڪرڻي پوندي جنهن سان روزگار جا موقعا پيدا ٿين ۽ معاشي ترقي جا ثمر عوام تائين پهچن

مسلسل ڪوششن جي نتيجي ۾ پاڪستان جي ڪريڊٽ ريٽنگ ۾ گذريل سال اپريل کان هن قوت تائين 3 ڀيرا بهتري آئي آهي، عالمي مالياتي مارڪيٽن تائين پهچ لاءِ به قدم کنيا پيا وڃن

حڪومت ٽيڪس نظام ۾ بهتري، ٽيڪس نيٽ ۾ واڌ ۽ روانگي واپار کي هٿي وٺائڻ، روانگي واپار وڌائڻ لاءِ سپر ٽيڪس جي خاتمي ۽ ٽيڪس سليب ۾ گهٽتائي سميت مختلف قدم کنيا ويا آهن

پاڪستان کي اهڙي معاشي ترقي جي ضرورت آهي جيڪا سيڙپڪاري ۽ پيداوار ۾ اضافي سان گڏ روزگار جا نوان موقعا به پيدا ڪري، رڳو 7 کان 8 سيڪڙو معاشي ترقي ڪافي ناهي

لاهور (اي پي پي/مانيٽرنگ ڊيسڪ) ناڻي واري وفاقي وزير محمد اورنگزيب خدشو ظاهر ڪيو آهي ته عالمي تڪرارن جا اثر عام واهپي وارين شين جي اگهن تي پئجي سگهن ٿا، جڏهن ته عالمي معيشت غيريقيني صورتحال کي منهن ڏئي رهي آهي، پاڪستان ۾ معاشي استحڪام لاءِ ساختي سڌارن تي عملدرآمد جاري آهي ۽ حڪومت جي توجهه روانگي واپار تي ٻڌل
بقايا نمبر 1 ڏسو صفحو 2

برلن: صدر آصف علي زرداري سيمن ڪمپني جي وفد سان ڳالهائي رهيو آهي

ڪي پي ۾ 18 ارب 46 ڪروڙ رپين جي مالي بي ضابطگين جو انڪشاف

پي ٽي آءِ جي حڪومتي دور بابت آڊٽ رپورٽ ۾ سنگين اعتراض، سرڪاري خزاني کي نقصان پهچڻ جي نشاندهي

مالي بي ضابطگيون خيبرپختونخوا اڪنامڪ زونز ڊولپمينٽ اينڊ مئنيجمينٽ ڪمپني ۾ سامهون آيون آهن: رپورٽ

ڪمپني صنعتي مالڪن کي ليز تي ڏنل زمين جي مد ۾ 2 ارب 8 ڪروڙ 49 لک رپيا وصول ڪرڻ ۾ ناڪام رهي

پشاور (مانيٽرنگ ڊيسڪ) خيبرپختونخوا ۾ پي ٽي آءِ جي حڪومتي دور سان لاڳاپيل هڪ وڏو مالي اسڪينڊل سامهون اچڻ جي دعويٰ ڪئي وئي آهي جنهن ۾ مالي سال 2025-2024ع دوران 18 ارب 46 ڪروڙ
بقايا نمبر 2 ڏسو صفحو 2

سيڊال خان ناصر پاران بلوچستان ڪوٽا تحت نوڪري ڀرتي واري فيصلي جي آجيان

بلوچستان ۾ نوجوانن لاءِ روزگار جا موقعا ۽ نمائندگي ۾ بهتري ايندي: سيڊال خان

مخصوص ڪوٽا جي بنياد تي وفاقي حڪومت ۾ نوڪريون حاصل ڪرڻ ۾ مدد ڏني ويندي

بلوچستان ليبارٽ گورنمينٽ ٽيڪسليشن سينٽر جو قيام اهم اڳڀرائي آهي: وفتي چيئرمين سينيٽ

اسلام آباد (اي پي پي) سينيٽ جي وقتي چيئرمين سيڊال خان ناصر بلوچستان جي ڪوٽا تحت وفاقي حڪومت جي گريڊ هڪ
بقايا نمبر 3 ڏسو صفحو 2

وزيراعظم شهباز شريف سان پنجاب اسيمبلي جي ڊپٽي اسپيڪر ۽ ايم اين اي ملڪ منير اقبال جي ملاقات

لاهور (اي پي پي) وزيراعظم محمد شهباز شريف سان پنجاب اسيمبلي جي ڊپٽي اسپيڪر ملڪ ظهير اقبال چنڙ ۽ قومي
بقايا نمبر 4 ڏسو صفحو 2

خيبرپختونخوا ۾ قومي ۽ صوبائي تڪن جي حدن ۾ ردوبدل جي ڪا به صداقت ناهي: اليڪشن ڪميشن

سمورن تڪن جون حدون هاڻي به اهي ئي برقرار آهن جيڪي عام چونڊ 2024ع جي وقت هيون: ترجمان اي سي پي

ڪي پي ڪي جي صوبائي حڪومت صوبي جي مختلف ضلعن ۾ انتظامي يونٽس ۾ تبديليون ڪيون هيون

اسلام آباد (اي پي پي) اليڪشن ڪميشن وضاحت ڪئي آهي ته خيبرپختونخوا ۾ بنا ڪنهن تڪ جي حدن ۾ ڪا به تبديلي
بڌائيءَ جي قومي ۽ صوبائي تڪن جي حدن ۾ ردوبدل جي خبر ۾ ڪا به صداقت ناهي
بقايا نمبر 30 ڏسو صفحو 2

تڪرارن جو پرامن حل ۽ انساني وقار جو تحفظ گڏيل ذميواري آهي: اويس قادر شاهه

دنيا ۾ امن، انصاف ۽ انساني حقن جي واڌاري لاءِ عالمي سطح تي سهڪار ضروري آهي

ڪشمير ۽ فلسطين جي عوام جي جائز حقن جو تحفظ پائيدار امن لاءِ ضروري آهي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) وقتي گورنر سنڌ سيد اويس قادر شاهه گڏيل قومن جي ڏهاڙي تي پنهنجي پيغام ۾ چيو آهي ته
بقايا نمبر 31 ڏسو صفحو 2

آمريڪا جي صدر پاران ڪئناڊا جي اڪثر مصنوعات تي 50 سيڪڙو ٽيرف ختم ڪرڻ جو اعلان

واشنگٽن (اي پي پي) آمريڪا جي صدر
بقايا نمبر 32 ڏسو صفحو 2

ايران تي وڏي حملي جون تياريون، آمريڪي جنگي جهاز تي بنڪر بسٽر بم رکڻ جو انڪشاف

آمريڪي جهاز بردار جنگي جهاز يو ايس ايس جارج واشنگٽن تي وڏي مقدار ۾ جديد هٿيار رکيا ويا آهن: رپورٽ

فوج ايران خلاف ممڪن نئين ڪارروائيءَ کي نظر ۾ رکندي پنهنجي فوجي پوزيشن مضبوط ڪري رهي آهي: آمريڪي عملدار

واشنگٽن (مانيٽرنگ ڊيسڪ) آمريڪا پاران ايران خلاف وڏي پيماني تي ممڪن فوجي ڪارروائيءَ لاءِ تياريون تيز ڪرڻ جو انڪشاف ٿيو آهي آمريڪي اخبار وال اسٽريٽ جرنل جي هڪ رپورٽ موجب
بقايا نمبر 33 ڏسو صفحو 2

گلگت بلتستان صوبي جي سمورن شعبن ۾ سڌارا آڻي عوام کي روزگار فراهم ڪيو آهي: امجد حسين

اسان وٽ قدرتي وسيلن ۽ ترقيءَ جا بي پناهه موقعا موجود آهن، مائنز اينڊ منرلز جو شعبو صوبائي اختيارن ۾ هجڻ گهرجي

پيپلز پارٽيءَ جي حڪومت اچڻ کانپوءِ ترقياتي ڪمن جي رفتار پڻ تيز ڪئي وئي آهي

صوبي ۾ صنعتي سرگرمين کي هٿي ڏيڻ لاءِ پبلڪ پرائيويٽ پارٽنرشپ يونٽ قائم ڪيو ويو آهي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) گلگت بلتستان جي وڏي وزير امجد حسين ايڊووڪيٽ چيو آهي ته گلگت بلتستان جي سمورن شعبن ۾ سڌارا آڻي رهيا آهيون پاڪستان پيپلز پارٽيءَ جي حڪومت اچڻ کانپوءِ ماڻهن کي
بقايا نمبر 34 ڏسو صفحو 2

لاڙڪاڻو: گلگت جو وزيراعليٰ ايڊووڪيٽ امجد حسين شهيد راڻي جي مزار تي گل رکي رهيو آهي

چين جي جهاز سازي واري صنعت عالمي سطح تي لڳاتار پهرين نمبر تي اچي وئي

بيجنگ (اي پي پي) چين جي جهاز سازي واري صنعت جنوري کان سيپٽمبر 2026ع دوران عالمي سطح تي لڳاتار پهرين نمبر
بقايا نمبر 35 ڏسو صفحو 2

شهيد محترمه بينظير ڀٽو جو پوليو جي خاتمي وارو مشن اڄ به پاڪستان کي پوليو کان پاڪ بڻائڻ واري جدوجهد ۾ مشعل راهه آهي: شازيه مري

اسلام آباد (اي پي پي) پاڪستان پيپلز
بقايا نمبر 36 ڏسو صفحو 2

پيپلز پارٽيءَ جو سينيئر اڳواڻ عبدالحميد جويو سنڌ اسيمبليءَ پهتو، آجيان

اسپيڪر اويس قادر شاهه سائس ملاقات ڪري اجرڪ ۽ پارٽيءَ جي نشان وارو مفلر پارايو

پ پ ماڻهن کي روزگار سان گڏ عوامي سهولتن ڏيڻ ۽ ترقياتي منصوبن جو جار وڇايو آهي: ڳالهيون

ڪراچي (بيورو رپورٽ) پاڪستان پيپلز پارٽيءَ جي سينيئر اڳواڻ عبدالحميد جويو سنڌ اسيمبليءَ پهچي اسيمبليءَ جي
بقايا نمبر 38 ڏسو صفحو 2

هري پور ويجهو ڪار ۽ ٽرڪ ۾ ٽڪر، 4 ڄڻا فوت ۽ 2 زخمي

هري پور (اي پي پي) هري پور جي علائقي سرائي صالح ويجهو تيز رفتار آئل ٽينڪر
بقايا نمبر 37 ڏسو صفحو 2

پوليو خلاف جنگ ۾ ڪنهن به قسم جي ڪوتاهي، غفلت يا سمجهوتو برداشت نه ڪيو ويندو: وڏو وزير

پاڪستان ۽ افغانستان دنيا جا آخري ٻه ملڪ آهن جتي جهنگلي پوليو وائرس اڃا تائين موجود آهي

سنڌ جي هر ٻار کي پوليو کان محفوظ رکڻ حڪومت جي پهرين ترجيح ۽ قومي ذميواري آهي

والدين پنهنجي پنجن سالن کان گهٽ عمر جي هر ٻار کي هر مهم ۾ ڦڙا پيارين ۽ پوليو ورڪرز سان تعاون ڪن

ڪراچي (بيورو رپورٽ) سنڌ جي وڏي وزير سيد مراد علي شاهه عالمي پوليو ڏينهن جي موقعي تي پنهنجي هڪ عزم سان ڀريل پيغام ۾ واضح ڪيو آهي ته پوليو خلاف جنگ ۾ ڪنهن به قسم جي ڪوتاهي غفلت يا سمجهوتو برداشت نه
بقايا نمبر 39 ڏسو صفحو 2

ميهڙ: جي يو آءِ اڳواڻ راشد محمود سومرو ميڊيا سان ڳالهائي رهيو آهي

سون جي في تولو قيمت ۾ 2500 رپين جي گهٽتائي

اسلام آباد (اي پي پي) آل پاڪستان جيمز اينڊ جيولرز ايسوسيئيشن طرفان جاري ڪيل اگهن مطابق ڇنڇر ڏينهن مقامي
بقايا نمبر 40 ڏسو صفحو 2

سڄي سنڌ جي ٿاڻن کي ماڊل بنائڻ صوبائي حڪومت جي اولين ترجيحن ۾ شامل آهي: گهرو وزير

نوابشاهه ۾ ماڊل پوليس اسٽيشن جو قيام پوليسنگ نظام ۾ بهتريءَ طرف اهم سنگ ميل آهي: ضياءُ الحسن لنجار

شهر جي قديم ۽ سڀ کان مصروف "اي سيڪشن ٿاڻي" کي جديد تقاضائن موجب ماڊل ٿاڻي جو درجو ڏنو ويو آهي

منهنجي دلي خواهش آهي ته ماڊل پوليس اسٽيشنز جي ان اداري کي سنڌ جي ٻين ضلعن تائين پڻ وسعت ڏني وڃي

نوابشاهه (رپورٽ مشرف پٺي) صوبائي گهرو وزير ضياءُ الحسن لنجار پاران ماڊل ٿاڻي اي سيڪشن جو باقاعده افتتاح خبر موجب صوبائي گهرو وزير ضياءُ الحسن لنجار جي نوابشاهه آمد تي آءِ جي سنڌ
بقايا نمبر 41 ڏسو صفحو 2

نوابشاهه: صوبائي گهرو وزير ضيا الحسين لنجار ۽ آءِ جي سنڌ جاويد عالم اوڍو ماڊل ٿاڻي اي سيڪشن جو افتتاح ڪري رهيا آهن

سنڌ لاءِ جدوجهد جي ميدان تي جيڪو به هلندو اسين انهن کي پاڪرڻ ۾ پرڻ لاءِ تيار آهيون: اياز لطيف

پرامن جدوجهد نه ڪنداڙ رڳو گروپبنديون، ٽڪراءُ ۾ هڪ ٻئي جي ڳچين ۾ هٿ وجهيو ويٺا هوندا سڀ ڪجهه هليو ويندو

اسان سڀ تو ڏيان سنڌ جي سمورين قومپرست دوست پارٽين کي، اسان ميزباني ڪرڻ لاءِ تيار آهيان

سنڌ جي تحفظ لاءِ گڏجڻ ۾ اسان فرق ڪون رکندس ته هي پارٽيون اچن ۽ هو نه اچن، منهنجون ٻئي اکيون ڏڏيون

حيدرآباد (اسٽاف رپورٽر) قومي عوامي تحريڪ ۽ سنڌياڻي تحريڪ پاران (سياڻي) اڄ مادر سنڌ جيجي زرينه بلوچ جي ايڪويهين ورسي سڄي سنڌ ۾ ملهائي ويندي قومي عوامي تحريڪ ۽ سنڌياڻي
بقايا نمبر 42 ڏسو صفحو 2

ڪراچي جي مختلف علائقن ۾ حادثن ۽ واقعن ۾ عورت سميت 7 ڄڻا فوت، 4 زخمي

مائي ڪولاچي روڊ تي حادثي ۾ موٽرسائيڪل تي سوار مرد ۽ 16 سالن جي آمنه ڌيءَ عمران فوت ٿي ويا

اسٽيل ٽائون ۽ ايئرپورٽ ويجهو حادثن ۾ ٻه نوجوان فوت ٿيا، گلستان جوهر ۽ ڪارادر ۾ ٻه لاش مليا

نيو ڪراچي ۾ پيرسن گاڏي جي ٽڪر سان فوت مختلف علائقن ۾ فائرنگ ۽ جي واقعن ۾ چار ڄڻا زخمي ٿي پيا

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي جي مختلف علائقن ۾ الڳ الڳ حادثن ۽ واقعن ۾ عورت سميت 7 ڄڻا مارجي ويا، جڏهن ته 4 ڄڻا پڻ زخمي ٿي پيا. ڪالهه مائي ڪولاچي روڊ تي موٽرسائيڪل تي سوار مرد
بقايا نمبر 43 ڏسو صفحو 2

ڪراچي: نامور اديب سراج الحق ميمڻ جي سالگرهه جي تقريب جو ڏيک

ڪراچي ۾ 33 انچ پاڻي جي لائين جي مرمت مڪمل ڪري فراهمي بحال ڪئي وئي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي واٽر اينڊ سيوريج ڪارپوريشن اردو ڪاليج ويجهو متاثر ٿيل 33 انچ قطر جي پاڻي جي لائين
بقايا نمبر 44 ڏسو صفحو 2

محسن نقوي جي لاهور قلندرز جي پليئرز ڊولپمينٽ پروگرام جي تقريب ۾ شرڪت

لاهور قلندرز نوجوان رانديگرن جي ترقي لاءِ سٺو ڪم ڪري پيئي: چيئرمين پي سي بي

پي ايس ايل جي ميڊنگ ۾ سمورن فرنچائز مالڪن کي درخواست ڪئي هئي: محسن نقوي

ڪرڪيٽ اهڙي راند آهي جنهن ۾ مسلسل محنت ۽ سکڻ جو عمل جاري رکڻ ضروري

لاهور (اي پي پي) پاڪستان ڪرڪيٽ بورڊ جي چيئرمين محسن نقوي ڇنڇر ڏينهن لاهور قلندرز جي پليئرز ڊولپمينٽ پروگرام
بقايا نمبر 6 ڏسو صفحو 2

عوامي خدمت ۽ بنيادي سهولتن جي فراهمي حڪومت جي پهرين ترجيح آهي: رياض شاهه شيرازي

صوبائي وزير شيرازي هائوس ٺٽي ۾ عوام سان ملاقاتون ڪري سندن مسئلا معلوم ڪيا

لاڳاپيل آفيسرن کي شڪايتن جو سنجيدگيءَ سان جائزو وٺڻ ۽ اثرائتا قدم کڻڻ جي هدايت

ڪراچي/ ٺٽو (بيورو رپورٽ) سنڌ جي اوقاف، زڪوات ۽ عشر ۽ مذهبي معاملن واري صوبائي وزير سيد رياض حسين شاهه شيرازي شيرازي هائوس ٺٽي ۾ عوام سان ملاقاتون ڪري سندن مسئلا ۽ شڪايتون
بقايا نمبر 7 ڏسو صفحو 2

وفاقي حڪومت جي کنڊ جي مناسب اگهه تي فراهمي کي يقيني بنائڻ جي هدايت

نائب وزيراعظم اسحاق ڊار جي صدارت هيٺ ڪابينا جي ڪميٽي جو اعليٰ سطحي اجلاس ٿيو

قومي ذخيرن، خريداري نظام ۽ مقامي کپت جي رجحانن سميت قيمتن جي صورتحال جو جائزو ورتو ويو

قيمتن ۾ استحڪام آڻڻ لاءِ کنڊ جي رسد ۾ اضافي سميت سمورا ضروري قدم کنيا وڃن: اسحاق ڊار

اسلام آباد (اي پي پي) نائب وزيراعظم ۽ پرڏيهي وزير سينيٽر محمد اسحاق ڊار
بقايا نمبر 5 ڏسو صفحو 2

پوليو کان بچاءُ ڪنهن به ٻار جي ائڊريس، غربت يا ڏٽپارڻ جو محتاج نه هئڻ گهرجي: بلاول ڀٽو

ڪنهن ٻار جو حفاظتي ڦڙن کان رهجي وڃڻ اسان کي اهو ياد ڏياري ٿو ته اسان جو ڪم اڃان باقي آهي: پ پ چيئرمين

شهيد محترمه بينظير ڀٽو 1994ع ۾ آصفه ڀٽو کي پاڻ پوليو جا ڦڙا پياري ماءُ جي حيثيت سان اعتماد جو پيغام ڏنو هو

اسان جو عزم اهڙو پاڪستان آهي جتي هر ٻار کي بيماري کان تحفظ ملي ۽ پنهنجي صلاحيتن موجب پنهنجي زندگي گذارڻ جو موقعو ملي

اسلام آباد (اي پي پي) پ پ پ چيئرمين بلاول ڀٽو زرداري چيو آهي ته هر ٻار کي پوليو کان تحفظ ڏيڻ اسان جي اجتماعي ذميواري هئڻ گهرجي، خواه هو ڪنهن وڏي شهر جي ڪچي آبادي ۾ رهندڙ هجي
بقايا نمبر 8 ڏسو صفحو 2

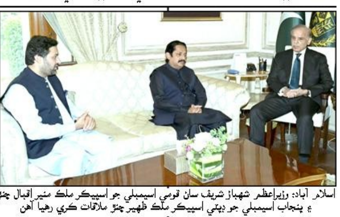
اسلام آباد: وزيراعظم شهباز شريف سان قومي اسيمبلي جو اسپيڪر ملڪ منير اقبال چنڙ ۽ پنجاب اسيمبلي جو ڊپٽي اسپيڪر ملڪ ظهير چنڙ ملاقات ڪري رهيا آهن

سيئول: آءِ ٽي واري وزير شزا فاطمه خواجا جو ڏکڻ ڪوريا جي مشهور پينگيو ٽيڪنو ويلي جو دورو ڪرڻ دوران وفد سان ورتل گروپ فوٽو

پاڪستان ريلويز ۾ 31 ڊسمبر تائين هنگامي حالت لاڳو، فيلڊ آفيسرن جون موڪلون رد

ريلوي آفيسرن جي سرڪاري معاملن جي سلسلي ۾ ٻين شهرن جي دورن لاءِ ٽرين ذريعي سفر ڪرڻ لازم قرار

آفيسرن کي اڄ تي به فيلڊ ۾ وڃي ٽرين آپريشن جي نگراني ڪرڻ جي هدايت ڪئي وئي: وفاقي وزير ريلوي

ريلوي آفيسر فيلڊ ۾ پنهنجي موجودگي يقيني بڻائن ۽ ٽرين آپريشن جي نگراني ۾ ڪنهن قسم جي غفلت نه ڪن

لاهور (اي پي پي) ريلوي جي وفاقي وزير محمد حنيف عباسي جي هدايت تي پاڪستان ريلويز ۾ ٽرين آپريشن کي محفوظ بڻائڻ ۽ حفاظتي انتظام وڌيڪ موثر بڻائڻ لاءِ 31 ڊسمبر تائين هنگامي
بقايا نمبر 9 ڏسو صفحو 2

ايندڙ 24 ڪلاڪن دوران ملڪ جي اڪثر علائقن ۾ موسم خشڪ رهڻ جو امڪان

اسلام آباد (اي پي پي) موسميات کاتي اڳڪٿي ڪئي آهي ته ايندڙ 24 ڪلاڪن دوران ملڪ جي اڪثر علائقن ۾ موسم
بقايا نمبر 11 ڏسو صفحو 2

عمران خان کي آزاد ڪري ملڪي ٻڌا لاءِ سنجيده ڳالهين جي شروعات ڪئي وڃي: حليم عادل

ملڪ ۾ وڌندڙ مهانگائي ۽ معاشي بدحالي حڪومت جي خراب پاليسين جو نتيجو آهي

ملڪ ۾ مهانگائي سبب غربت 48 سيڪڙو ۽ بيروزگاري 7.3 سيڪڙو تائين وڌي چڪي آهي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) پاڪستان تحريڪ انصاف (پي ٽي آءِ) سنڌ جي صدر حليم عادل شيخ ملڪ اندر وڌندڙ مهانگائي ۽ معاشي بدحالي تي هڪ اهم وڊيو بيان جاري ڪندي پي ڊي ايم ون ۽ پي ڊي ايم
بقايا نمبر 10 ڏسو صفحو 2

پاڪستان ۽ مالديپ وچ ۾ 20 معاهدن ۽ مفاهمتي يادداشتن جي منا سنا معاشي استحڪام طرف اهم اڳڀرائي آهي: عقيل ملڪ

اسلام آباد (اي پي پي) اطلاعات ۽ نشريات واري وفاقي پارلياماني سيڪريٽري
بقايا نمبر 12 ڏسو صفحو 2

پاڪستان سميت سڄي دنيا ۾ پوليو جي خاتمي جو ڏهاڙو ملهايو ويو

اسلام آباد (اي پي پي) پاڪستان سميت
بقايا نمبر 13 ڏسو صفحو 2

نوابشاهه: قومي اسيمبلي جي ڊپٽي اسپيڪر غلام مصطفيٰ شاهه جو ڪيڊٽ ڪاليج جي دوري بعد ورتل گروپ فوٽو

سنڌ ريوينيو بورڊ جي اسسٽنٽ ڪمشنر ظفر ڪلوڙ کي عدالتي ريمانڊ تي جيل حوالي

زال تي تشدد ۽ وڏي ماليت جا زيور وڪرو ڪرڻ جي ڪيس ۾ گرفتار جوابدار کي عدالت آندو ويو

جوڊيشل مئجسٽريٽ ڏکڻ جي عدالت ڪيس عدالتي ريمانڊ تي جيل موڪلڻ جو حڪم ڏنو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) زال تي تشدد ۽ وڏي ماليت جا زيور وڪرو ڪرڻ جي ڪيس ۾ سنڌ ريوينيو بورڊ جي اسسٽنٽ ڪمشنر ظفر احمد ڪلوڙ کي عدالتي ريمانڊ تي جيل موڪليو ويو جوڊيشل مئجسٽريٽ ڏکڻ جي
بقايا نمبر 14 ڏسو صفحو 2

ڪراچي ۾ پوليس ۽ ڌارين وچ ۾ مقابلو ٿيو، هڪ ڌاڙيل مارجي ويو

تيموريا ٿاڻي جي حد بفر زون ۾ ڦر دوران پوليس ۽ ڌارين ۾ مقابلو ٿيو

مارجي ويل جو لاش اسپتال منتقل ڪيو ويو ۽ سڃاڻپ نه ٿي سگهي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي جي تيموريا ٿاڻي جي حد بفر زون هارون شاپنگ مال جي ويجهو پوليس جي مبينا مقابلي ۾ ڦورو مارجي ويو آهي، مارجي ويل ملزم جي لاش کي قانوني ڪارروائي جي لاءِ ايڌي
بقايا نمبر 15 ڏسو صفحو 2

ڌابيجي پمپنگ ڪمپليڪس ۾ بجلي نظام جي بحالي واري منصوبي لاءِ سروي مڪمل

بجلي نظام جي بحالي سان گڏ مشينري جي ٽيڪنيڪي حالت ۽ عملي ڪارڪردگي جو به جائزو ورتو ويو

منصوبو عالمي بئنڪ جي سهڪار سان واٽر سيوريج سروسز امپروومينٽ پلان تحت مڪمل ڪيو ويندو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي واٽر اينڊ سيوريج ڪارپوريشن جي ڌابيجي پمپنگ ڪمپليڪس ۾ بجلي جي فراهمي واري نظام جي بحالي ۽ بهتري جي تجويز ڪيل منصوبي جي سلسلي ۾ ماحولياتي ۽
بقايا نمبر 16 ڏسو صفحو 2

ڪراچي ۾ ناميارو اديب، صحافي ۽ ٻولي ماهر سراج الحق ميمڻ جي سالگرهه ملهائي وئي

تقريب ۾ مرحوم جي علمي، ادبي، تحقيقي ۽ صحافتي خدمتن کي ڀيٽا پيش ڪئي وئي

سنڌي ادب کي ٻين ٻولين ۾ ترجمو ڪرڻ لاءِ بيورو آف ٽرانسليشن قائم ڪيو وڃي: اڳواڻ

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ناميارو سنڌي اديب، صحافي ۽ ٻولين جي ماهر سراج الحق ميمڻ جي سالگرهه ڪراچي ۾ ملهائي وئي، جنهن ۾ سنڌس علمي، ادبي، تحقيقي ۽ صحافتي خدمتن کي ڀيٽا پيش ڪئي
بقايا نمبر 17 ڏسو صفحو 2

ٻلڙي شاهه ڪريم ويجهو هٿياربند واپاري کان لکين رپيا روڪ ۽ سامان ڦري ويا

جهنگ ڪاتيار واري علائقي ۾ موٽرسائيڪل سوار هٿياربندن واپارين يرغمال بڻايو

هٿياربند ست لک روڪ، موبائيل فون ۽ ٻيو قيمتي سامان ڦري ويا آهن، انصاف ڪيو وڃي

ٻلڙي شاهه ڪريم (ع) ٻلڙي شاهه ڪريم ٿاڻي جي حد ڳوٺ جهنگ ڪاتيار وٽ ون ٽو ڦائيو موٽرسائيڪل تي سوار ڪن نامعلوم هٿياربندن سوزوڪي سوار جهانگ سومرو جي واپارين کي هٿيارن جي زور تي يرغمال بڻائي 7 لک رپيا روڪ رقم ۽ ٽچ اسڪرين موبائل فون ۽ ٻيو قيمتي سامان ڦري ڪري
بقايا نمبر 18 ڏسو صفحو 2

سنڌ ڪنهن جي جاگير ناهي، جو اقتدار جا بکيا وڪرو ڪري رهيا آهن: لال جروار

ست ڪروڙ سنڌي دودا، روپلا ۽ هوشو بڻجي پنهنجي وطن جي حفاظت ڪندا

بدين (ع ر) سنڌ ۾ نوان صوبا ٺاهڻ جي سازش، سنڌو درياءَ جي پاڻيءَ تي ڌاڙو، ڪارپوريٽ فارمنگ جي نالي ۾ سنڌ جون لکين ايڪڙ زمينون ڪمپنين حوالي ڪرڻ، سنڌ جي زراعت، ماحوليات ۽ ساموندي پٽيءَ کي درپيش خطرن سميت بدين ضلعي جي عوام جا بنيادي مسئلا اجاگر ڪرڻ لاءِ
بقايا نمبر 19 ڏسو صفحو 2

شڪارپور جي سماجي اڳواڻ شعيب سنجراڻي مبينا خودڪشي ڪري ڇڏي

شڪارپور (ع ر) نيو فوجداري ٿاڻي جي حد خان چند آباد محلي جو رهواسي نوجوان سماج اڳواڻ شعيب سنجراڻي جنهن پنهنجي زندگي جو ڊيٿوڄهائڻ کان اڳ پنهنجي واٽس اپ اڪائونٽ تي ڪجهه لفظ شيئر ڪيو، پنهنجي گهر ۾ مبينا طور نوجوان پاڻ کي گولي هڻي پنهنجي زندگي جو انت
بقايا نمبر 20 ڏسو صفحو 2

سنڌ هاءِ ڪورٽ جي آئيني بينچ پاران مبينا فراڊ معاملي تي نيب جي رپورٽ تي بي اطميناني ظاهر

عدالت ۾ هڪ هزار کان وڌيڪ شهرين سان 15 ارب رپين کان وڌيڪ جي فراڊ واري ڪيس جي ٻڌڻي ٿي

ٻڌڻي دوران نيب اختيارين رپورٽ پيش ڪئي، فراڊ جو معاملو نيب جي دائري اختيار ۾ نٿو اچي: ايڊيشنل ڊائريڪٽر

عدالت رپورٽ تي بي اطميناني ظاهر ڪندي ڊي جي نيب ڪراچي کي ايندڙ ٻڌڻي تي ذاتي طور طلب ڪري ورتو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) سنڌ هاءِ ڪورٽ جي آئيني بينچ هڪ هزار کان وڌيڪ شهرين سان سيڙپڪاري جي نالي تي 15 ارب رپين کان وڌيڪ جي مبينا فراڊ واري معاملي تي نيب اختيارين جي رپورٽ تي بي اطميناني جو اظهار ڪندي ڊي جي نيب ڪراچي کي ايندڙ ٻڌڻي تي طلب ڪري ورتو آهي
بقايا نمبر 21 ڏسو صفحو 2

فنڪشنل ليگ کي فعال بڻائي اڳواڻن ۽ ڪارڪنن سان رابطا تيز ڪيا وڃن: صدرالدين شاهه

سمورن ضلعن ۾ 22 نومبر تي پير سيد شاهه مردان شاهه جي سالگرهه شاندار نموني ملهائي ويندي

يونين سطح تائين تنظيم سازي مڪمل ڪرڻ ۽ عوامي رابطا مهم کي اثرائتو بڻائڻ جي هدايت

ڪراچي (بيورو رپورٽ) پاڪستان مسلم ليگ فنڪشنل سنڌ جي صدر سيد صدرالدين شاهه راشدي سنڌ جي سمورن
بقايا نمبر 22 ڏسو صفحو 2

آئين جي بالادستي ۽ سستي لاءِ هڪجهڙو انصاف جمهوريت جا بنيادي اصول آهن: فاروق ايڇ نائڪ

پاڪستان کي اهڙن قانوني ماهرن جي ضرورت آهي، جيڪي شخصيتن بدران آئين ۽ انصاف جي اصولن جو دفاع ڪن

مرحوم پير الاهي بخش تعليم جي واڌاري، اعليٰ تعليمي ادارن جي قيام ۽ عوامي ڀلائي لاءِ اهم ڪردار ادا ڪيو

سنڌ يونيورسٽي جي قيام لاءِ سندس ڪوشش تعليمي تاريخ ۾ اهم حيثيت رکن ٿيون: دادو ۾ تقريب کي خطاب

دادو (ع ر) سينيٽ جي اسٽينڊنگ ڪميٽي براءِ قانون ۽ انصاف جي چيئرمين سينيٽر فاروق ايڇ نائڪ چيو آهي ته آئين جي بالادستي قانون جي حڪمراني ۽ سمورن شهرين لاءِ هڪجهڙو انصاف پاڪستان جي
بقايا نمبر 23 ڏسو صفحو 2

ڪراچي ۾ منڪي پاڪس ۾ مبتلا وڌيڪ هڪ ڏيڍ ورهين جو ٻارڙو فوت، انگ 12 ٿي ويو

سنڌ ۾ هلندڙ سال بيماري جا مجموعي طور 98 ڪيس رپورٽ ٿي چڪا آهن، فوتي ٻار جو تعلق ملير سان هو،

ٻار کي ڪجهه ڏينهن اڳ هڪ خانگي اسپتال مان متعدي بيمارين جي اسپتال نيپا منتقل ڪيو ويو هو

اسپتال انتظاميا پاران فوت ٿيل ٻار جي موت منڪي پاڪس سبب ٿيڻ جي تصديق ڪئي وئي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي ۾ منڪي پاڪس جي مرض ۾ مبتلا ڏيڍ ورهين جو
بقايا نمبر 24 ڏسو صفحو 2

ڪراچي ۾ روڊن ۽ فوٽ پاٿن تي حدخلين خلاف وارننگ جاري، سخت ڪارروائين جو حڪم

ميئر ڪراچي بيرسٽر مرتضيٰ وهاب جي صدارت هيٺ هنگامي اجلاس ۾ ڪاتي جي ڪارڪردگي تي سخت ڪاوڙ جو اظهار

اينٽي انڪروچمينٽ کاتي کي 15 ڏينهن جي سخت مهلت ڏيندي حدخلين جي خاتمو يقيني بڻائڻ جي هدايت

مقرر مدي اندر نتيجا نه اچڻ تي لاڳاپيل آفيسرن ۽ عملي خلاف برطرفي ۽ تاديبي ڪارروائي ڪئي ويندي: چتاءُ

ڪراچي (رپورٽ : راهب ڳاهو) ميئر ڪراچي بيرسٽر مرتضيٰ وهاب ڪراچي ميٽروپوليٽن ڪارپوريشن (ڪي ايم سي) جي حدخلين جي خاتمي واري کاتي کي 15 ڏينهن جي سخت مهلت ڏيندي هدايت ڪئي آهي ته
بقايا نمبر 25 ڏسو صفحو 2

ڪراچي: آرٽس ڪائونسل جي تقريب ۾ محمد احمد شاهه خطاب ڪري رهيو آهي

[redacted]

پائيدار معاشي ترقي ٽيڪس نظام جي بهتري، توانائي جي لاڳت ۾ گهٽتائي ۽ نجي سعبي جي حوصلا افزائي تي آهي هن چيو ته جاري مالي سال ۾ آءِ ٽي روانگي واپار 5.5 ارب ڊالر ۽ پرڏيهه مان موڪليل ناڻو 44 ارب ڊالر تائين پهچڻ جي اميد آهي جڏهن ته ملڪ جا مٽاسٽا جا ذخيرا 3 مهينن جي روانگي واپار لاءِ ڪافي آهن چنچر ڏينهن هتي هڪ نجي يونيورسٽي جي تقريب کي خطاب ڪندي ناڻي واري وزير چيو ته پاڪستان کي بوم اينڊ بسٽ معاشي چڪر مان نڪري اهڙي ترقي جي راهه اختيار ڪرڻي پوندي جنهن سان روزگار جا موقعا پيدا ٿين ۽ معاشي ترقي جا ثمر عوام تائين پهچن هن چيو ته آمدني واپار تي ضرورت کان وڌيڪ ڀاڙڻ سبب ماضي ۾ پاڪستان کي ادائگين جي توازن جي بحران کي منهن ڏيڻو پيو جنهن کان پوءِ معيشت کي ٻيهر مستحڪم ڪرڻ ۾ چار کان پنج سال لڳي ويندا هئا. ان صورتحال کان بچڻ لاءِ روانگي واپار ۾ اضافي پيداواري صلاحيت بهتر بنائڻ ۽ معاشي بنيادن کي مضبوط ڪرڻ جي ضرورت آهي هن چيو ته مسلسل ڪوششن جي نتيجي ۾ پاڪستان جي ڪريڊٽ ريٽنگ ۾ گذريل سال اپريل کان هن قوت تائين 3 ڀيرا بهتري آئي آهي عالمي مالياتي مارڪيٽن تائين پهچ لاءِ به قدم کنيا ويا آهن هن چيو ته پاڪستاني يورو بانڊز لاءِ سيڙپڪارن پاران مليل آرڊرز جاري ڪيل ڳاڻيٽي کان ٻيڻا هئا، جڏهن ته ايشيا، وچ اوڀر يورپ ۽ آمريڪا جي سيڙپڪارن به دلچسپي ظاهر ڪئي ناڻي واري وزير چيو ته پاڪستان جي مٽاسٽا جي ناڻي جا ذخيرا ملڪي تاريخ جي بلند ترين سطح تي آهن ۽ 3 مهينن کان وڌيڪ آمدني واپار لاءِ ڪافي آهن جڏهن ته ماضي ۾ اهي ذخيرا صرف ٻن هفتن جي آمدني واپار جي برابر هئا. هن چيو ته حڪومت ٽيڪس نظام ۾ بهتري، ٽيڪس نيٽ ۾ واڌ ۽ روانگي واپار کي هٿي وٺائڻ لاءِ قدم کڻي رهي آهي روانگي واپار وڌائڻ لاءِ سپر ٽيڪس جي خاتمي ۽ ٽيڪس سليب ۾ گهٽتائي سميت مختلف قدم کنيا ويا آهن جڏهن ته روانگي واپار ڪندڙن کي سادا چار سيڪڙو وياج واري شرح تي قرضن جي فراهمي جي سهولت به بجيٽ ۾ شامل ڪئي وئي آهي هن چيو ته علائقائي مارڪيٽن ۾ مقابلي جي صلاحيت وڌائڻ لاءِ ٽيرف ۽ توانائي جي لاڳت ۾ گهٽتائي ضروري آهي جڏهن ته صنعتن کي اضافي بجلي اٽڪل 23 روپيا في يونٽ جي اگهه تي فراهم ڪرڻ جي حوالي سان به ڳالهيون ڪيون ويون آهن محمد اورنگزيب چيو ته پاڪستان کي اهڙي معاشي ترقي جي ضرورت آهي جيڪا سيڙپڪاري ۽ پيداوار ۾ اضافي سان گڏ روزگار جا نوان موقعا به پيدا ڪري، رڳو 7 کان 8 سيڪڙو معاشي ترقي ڪافي ناهي پر ان جا ثمر عوام تائين پهچڻ ۽ ان جي زندگي جي معيار ۾ بهتري اچڻ به ضروري آهي ناڻي واري وزير چيو ته پاڪستان جي آءِ ٽي خدمتن جو روانگي واپار هڪ ارب ڊالر کان وڌي 4.6 ارب ڊالر تائين پهچي ويو آهي جڏهن ته جاري مالي سال ان جي 5.5 ارب ڊالر تائين پهچڻ جي توقع آهي هن چيو ته پاڪستان جا نوجوان خاص ڪري فري لانسرز گهرڻ کان ڪم ڪندي عالمي مارڪيٽن جي آءِ ٽي خدمتن فراهم ڪري رهيا آهن ۽ آءِ ٽي روانگي واپار ۾ فري لانسرز جو حصو اٽڪل 1.6 ارب ڊالر آهي هن موجب ڊجيٽل معيشت ۾ ترقي سان مٽاسٽا جو ناڻو حاصل ڪرڻ روزگار جي فراهمي ۽ عالمي مارڪيٽن ۾ پاڪستان جي مقابلي جي صلاحيت وڌائڻ جا وسيع موقعا موجود آهن هن چيو ته جاري مالي سال پرڏيهه مان موڪليل ناڻو 44 ارب ڊالر تائين پهچڻ جي توقع آهي علائقائي جنگ سبب پرڏيهه مان موڪليل ناڻي ۾ گهٽتائي جو خدشو هو جڏهن ته ان باوجود ان ۾ اضافو ٿيو هن چيو ته پرڏيهه ۾ ترسيل پاڪستانين پاران موڪيل رقم ملڪي معيشت ۽ مٽاسٽا جي ناڻي جي دستيابي لاءِ اهم ڪردار ادا ڪندي آهي توانائي جي صورتحال جي حوالي سان هن چيو ته علائقائي تڪرارن باوجود پاڪستان ۾ توانائي جي کوٽ پيدا ٿيڻ نه ڏني وئي ۽ پيٽرول پمپس تي بارڻ حاصل ڪرڻ لاءِ ڊگهيون قطارون نه لڳيون هن ٻڌايو ته موٽر سائيڪلن ٽن ڦيٿن وارين گاڏين ۽ 800 سي سي کان گهٽ انجڻ رکندڙ گاڏين لاءِ هدفي سبسڊي فراهم ڪئي وئي، جنهن سان هاڻي تائين هڪ ڪروڙ 20 لک ماڻهو فائدو کڻي چڪا آهن جڏهن ته مجموعي طور تي اٽڪل چار کان پنج ڪروڙ ماڻهوءَ رليف مان فائدو کڻي چڪا آهن هن چيو ته هدفي امداد ذريعي محدود سرڪاري وسيلا وڌيڪ مستحق ماڻهن تائين پهچائي سگهجن ٿا. ناڻي واري وزير موسمياتي تبديلي ۽ آبادي ۾ تيز رفتار اضافي کي پاڪستان جون وڏيون چئلينجز قرار ڏيندي چيو ته ملڪ ۾ آبادي وڌڻ جي ساليانه شرح اٽڪل 2.55 سيڪڙو آهي ۽ موجوده رفتار برقرار رهڻ جي صورت ۾ آبادي 39 ڪروڙ تائين پهچي سگهي ٿي هن چيو ته وڌندڙ آبادي تعليم صحت، روزگار ۽ بنيادي سهولتن تي دباءُ وجهي سگهي ٿي، ان لاءِ ڊگهي مدي واري منصوبابندي ۽ ساختي قدم ضروري آهن هن چيو ته بنگلاديش، انڊونيشيا ۽ ايران هڪ ڏهاڪي دوران آبادي ۾ اضافي جي شرح هڪ سيڪڙو کان گهٽ ڪرڻ ۾ ڪاميابي حاصل ڪئي آهي پاڪستان ۾ به عورتن جي تعليم افرادي قوت ۾ ان جي شرڪت ۽ عوامي آگاهي کي هٿي وٺائڻ لاءِ قدم کڻڻا پوندا. هن چيو ته پاڪستان ۾ عورتن جي افرادي قوت ۾ شرڪت جي شرح اٽڪل 22.7 سيڪڙو آهي، جنهن ۾ اضافي سان ملڪي پيداواري صلاحيت ۽ معاشي ترقي کي هٿي ملي سگهي ٿي هن چيو ته عالمي معيشت غير يقيني واري صورتحال کي منهن ڏئي رهي آهي ۽ علائقائي تڪرارن جا اثر ضروري شين جي قيمتن ۽ توانائي جي فراهمي تي پئجي سگهن ٿا. انهن حالتن ۾ پاڪستان لاءِ ضروري آهي ته معاشي سڌارن جو تسلسل برقرار رکيو وڃي، روانگي واپار کي سگهه ڏني وڃي، نجي سيڙپڪاري جي حوصلا افزائي ڪئي وڃي ۽ مالياتي نظم و ضبط بهتر بڻايو وڃي ته جيئن معيشت کي پائيدار بنيادن تي گامزن ڪري روزگار دوست ترقي جي راهه هموار ڪري سگهجي

[redacted]

رپين جي مالي بي ضابطگين ۽ مبينا گهوٽالن جو ذڪر ڪيو ويو آهي رپورٽ موجب، مالي بي ضابطگيون خيبرپختونخوا اڪنامڪ زونز ڊولپمينٽ اينڊ مئنيجمينٽ ڪمپني ۾ سامهون آيون آهن آڊٽ رپورٽ ۾ ڪمپني جي ڪارڪردگي انتظامي ڍانچي ۽ مالي معاملن بابت سنگين اعتراض اٿاريا ويا آهن آڊٽ اعتراضن موجب، ناقص رٿابندي ۽ ڪمزور انتظامي نظام سبب سرڪاري خزاني کي وڏي مالي نقصان جو خطرو پيدا ٿيو رپورٽ ۾ ڄاڻايو ويو آهي ته عدالتن جي حڪمن باوجود ڪمپني صنعتي مالڪن کي ليز تي ڏنل زمين جي مد ۾ 2 ارب 8 ڪروڙ 49 لک رپيا وصول ڪرڻ ۾ ناڪام رهي رپورٽ ۾ وڌيڪ چيو ويو آهي ته 2024ع ۾ ليز جي مدي ۾ واڌ لاءِ متعارف ڪرايل نئين پاليسي تحت واپاري زمينن جي معاهدن جي تجديد نه ٿيڻ سبب سرڪاري خزاني کي 62 ڪروڙ 98 لک رپين جو نقصان ٿيو اهڙيءَ طرح بونيئر مهمند ۽ جلوزئي ۾ سرڪاري زمينون قبضي مان ڇڏائي نه سگهڻ سبب هڪ ارب 7 ڪروڙ 74 لک رپين جي نقصان جي نشاندهي ڪئي وئي آهي آڊٽ رپورٽ موجب، واپاري مقصدن لاءِ مخصوص زمين غيرقانوني طور صنعتي مقصدن لاءِ الاٽ ڪرڻ سبب پڻ سرڪاري خزاني کي 17 ڪروڙ 41 لک رپين جو نقصان پهتو رپورٽ ۾ هريپور ۾ الحديد انجنيئرنگ ڪمپني کي 10 ايڪڙن تي ٻڌل پلاٽ نمبر 185، 186، 187 ۽ 190 الاٽ ڪرڻ جو به ذڪر آهي آڊٽ اعتراضن موجب، انهن پلاٽن جي مد ۾ رقم وصول نه ڪرڻ سبب سرڪاري خزاني کي 49 ڪروڙ 78 لک رپين جو نقصان ٿيو رپورٽ ۾ ڪمپني تي امڪاني ذميوارين جو ڪاٿو 14 ارب رپيا لڳايو ويو آهي، جنهن کي ڪمپني جي ڪاروباري سرگرمين ۽ مالي استحڪام لاءِ هڪ وڏو خطرو قرار ڏنو ويو آهي آڊٽ رپورٽ ۾ مجموعي طور تي زمينن جي الاٽمينٽ، ليز جي تجديد، واجبات جي وصولي ۽ انتظامي معاملن بابت سوال اٿاريا ويا آهن رپورٽ موجب، انهن معاملن سبب سرڪاري وسيلن جي استعمال ۽ مالي انتظام ۾ شفافيت بابت خدشا پيدا ٿيا آهن مالي بي ضابطگين ۽ نقصان بابت جاچ آڊٽ رپورٽ سان منسوب آهي مبينا گهوٽالن جي ذميواري جو حتمي تعين لاڳاپيل جاچ ۽ قانوني ڪارروائي ڪانپوءِ ئي ٿي سگهي ٿو

[redacted]

کان 16 تائين جي خالي آسامين تي فوري ڀرتي شروع ڪرڻ واري فيصلي جي آجيان ڪندي چيو آهي ته ان قدم سان صوبي جي نوجوانن لاءِ روزگار جا موقعا ۽ نمائندگي ۾ بهتري ايندي هن چيو ته وزيراعظم آفيس

[redacted]

پائيدار معاشي ترقي، ٽيڪس نظام جي بهتري، توانائي جي لاڳت ۾ گهٽتائي ۽ نجي سيڪٽر جي حوصلا افزائي تي آهي. هن چيو ته جاري مالي سال ۾ آءِ ٽي روانگي واپار 5.5 ارب ڊالر ۽ پرڏيهه مان موڪليل ناڻو 44 ارب ڊالر تائين پهچڻ جي اميد آهي جڏهن ته ملڪ جا مٽاسٽا جا ذخيرا 3 مهينن جي روانگي واپار لاءِ ڪافي آهن. چنڇر ڏينهن هتي هڪ نجي يونيورسٽي جي تقريب کي خطاب ڪندي ٽاڻي واري وزير چيو ته پاڪستان کي بوم اينڊ بسٽ معاشي چڪر مان نڪري اهڙي ترقي جي راهه اختيار ڪرڻي پوندي جنهن سان روزگار جا موقعا پيدا ٿين ۽ معاشي ترقي جا ثمر عوام تائين پهچن. هن چيو ته آمدني واپار تي ضرورت کان وڌيڪ ڀاڙڻ سبب ماضي ۾ پاڪستان کي ادائگين جي توازن جي بحران کي منهن ڏيڻو پيو جنهن کان پوءِ معيشت کي ٻيهر مستحڪم ڪرڻ ۾ چار کان پنج سال لڳي ويندا هئا. ان صورتحال کان بچڻ لاءِ روانگي واپار ۾ اضافي، پيداواري صلاحيت بهتر بڻائڻ ۽ معاشي بنيادن کي مضبوط ڪرڻ جي ضرورت آهي. هن چيو ته مسلسل ڪوششن جي نتيجي ۾ پاڪستان جي ڪريڊٽ ريٽنگ ۾ گذريل سال اپريل کان هن قوت تائين 3 ڀيرا بهتري آئي آهي عالمي مالياتي مارڪيٽن تائين پهچ لاءِ به قدم کنيا پيا ويڃن هن چيو ته پاڪستاني يورو بانڊز لاءِ سيڙپڪارن پاران مليل آرڊرز جاري ڪيل ڳاڻيٽي کان ٻيڻا هئا، جڏهن ته ايشيا، وچ اوڀر يورپ ۽ آمريڪا جي سيڙپڪارن به دلچسپي ظاهر ڪئي. ناڻي واري وزير چيو ته پاڪستان جي مٽاسٽا جي ناڻي جا ذخيرا ملڪي تاريخ جي بلند ترين سطح تي آهن ۽ 3 مهينن کان وڌيڪ آمدني واپار لاءِ ڪافي آهن جڏهن ته ماضي ۾ اهي ذخيرا صرف ٻن هفتن جي آمدني واپار جي برابر هئا. هن چيو ته حڪومت ٽيڪس نظام ۾ بهتري، ٽيڪس نيٽ ۾ واڌ ۽ روانگي واپار کي هٿي وٺائڻ لاءِ قدم کڻي رهي آهي روانگي واپار وڌائڻ لاءِ سپر ٽيڪس جي خاتمي ۽ ٽيڪس سليب ۾ گهٽتائي سميت مختلف قدم کنيا ويا آهن جڏهن ته روانگي واپار ڪندڙن کي سادا چار سيڪڙو وياج واري شرح تي قرضن جي فراهمي جي سهولت به بجيٽ ۾ شامل ڪئي وئي آهي. هن چيو ته علائقائي مارڪيٽن ۾ مقابلي جي صلاحيت وڌائڻ لاءِ ٽيرف ۽ توانائي جي لاڳت ۾ گهٽتائي ضروري آهي جڏهن ته صنعتن کي اضافي بجلي اٽڪل 23 روپيا في يونٽ جي اڳهه تي فراهم ڪرڻ جي حوالي سان به ڳالهيون ڪيون ويون آهن. محمد اورنگزيب چيو ته پاڪستان کي اهڙي معاشي ترقي جي ضرورت آهي جيڪا سيڙپڪاري ۽ پيداوار ۾ اضافي سان گڏ روزگار جا نوان موقعا به پيدا ڪري. رڳو 7 کان 8 سيڪڙو معاشي ترقي ڪافي ناهي پر ان جا ثمر عوام تائين پهچڻ ۽ انهن جي زندگي جي معيار ۾ بهتري اچڻ به ضروري آهي. ناڻي واري وزير چيو ته پاڪستان جي آءِ ٽي خدمتن جو روانگي واپار هڪ ارب ڊالر کان وڌي 4.6 ارب ڊالر تائين پهچي ويو آهي جڏهن ته جاري مالي سال ان جي 5.5 ارب ڊالر تائين پهچڻ جي توقع آهي. هن چيو ته پاڪستان جا نوجوان خاص ڪري فري لانسرز گهرن کان ڪم ڪندي عالمي مارڪيٽن جي آءِ ٽي خدمتن فراهم ڪري رهيا آهن ۽ آءِ ٽي روانگي واپار ۾ فري لانسرز جو حصو اٽڪل 1.6 ارب ڊالر آهي. هن موجب ڊجيٽل معيشت ۾ ترقي سان مٽاسٽا جو ناڻو حاصل ڪرڻ، روزگار جي فراهمي ۽ عالمي مارڪيٽن ۾ پاڪستان جي مقابلي جي صلاحيت وڌائڻ جا وسيع موقعا موجود آهن. هن چيو ته جاري مالي سال پرڏيهه مان موڪليل ناڻو 44 ارب ڊالر تائين پهچڻ جي توقع آهي. علائقائي جنگ سبب پرڏيهه مان موڪليل ناڻي ۾ گهٽتائي جو خدشو هو جڏهن ته ان باوجود ان ۾ اضافو ٿيو. هن چيو ته پرڏيهه ۾ ترسيل پاڪستانين پاران موڪيل رقم ملڪي معيشت ۽ مٽاسٽا جي ناڻي جي دستيابي لاءِ اهم ڪردار ادا ڪندي آهي. توانائي جي صورتحال جي حوالي سان هن چيو ته علائقائي ٽڪراءُ باوجود پاڪستان ۾ توانائي جي کوٽ پيدا ٿيڻ نه ڏني وئي ۽ پيٽرول پمپس تي بارڻ حاصل ڪرڻ لاءِ ڊگهيون قطارون نه لڳيون. هن ٻڌايو ته موٽر سائيڪلن، ڪن ٽيڪسي وارين گاڏين ۽ 800 سي سي کان گهٽ انجڻ رکندڙ گاڏين لاءِ هدفي سبسڊي فراهم ڪئي وئي، جنهن سان هاڻي تائين هڪ ڪروڙ 20 لک ماڻهو فائدو کڻي چڪا آهن جڏهن ته مجموعي طور تي اٽڪل چار کان پنج ڪروڙ ماڻهوءَ رليف مان فائدو کڻي چڪا آهن هن چيو ته هدفي امداد ذريعي محدود سرڪاري وسيلا وڌيڪ مستحق ماڻهن تائين پهچائي سگهجن ٿا. ناڻي واري وزير موسمياتي تبديلي ۽ آبادي ۾ تيز رفتار اضافي کي پاڪستان جون وڏيون چئلينجز قرار ڏيندي چيو ته ملڪ ۾ آبادي وڌڻ جي ساليانو شرح اٽڪل 2.55 سيڪڙو آهي ۽ موجوده رفتار برقرار رهڻ جي صورت ۾ آبادي 39 ڪروڙ تائين پهچي سگهي ٿي. هن چيو ته وڌندڙ آبادي تعليم، صحت، روزگار ۽ ٻين بنيادي سهولتن تي دٻاءُ وڌي سگهي ٿي، ان لاءِ ڊگهي مدي واري منصوبابندي ۽ ساختي قدم ضروري آهن هن چيو ته بنگلاديش، انڊونيشيا ۽ ايران هڪ ڏهاڪي دوران آبادي ۾ اضافي جي شرح هڪ سيڪڙو کان گهٽ ڪرڻ ۾ ڪاميابي ڪئي آهي. پاڪستان ۾ به عورتن جي تعليم، افرادي قوت ۾ ان جي شرڪت ۽ عوامي آگاهي کي هٿي وٺائڻ لاءِ قدم کڻڻا پوندا. هن چيو ته پاڪستان ۾ عورتن جي افرادي قوت ۾ شرڪت جي شرح اٽڪل 22.7 سيڪڙو آهي، جنهن ۾ اضافي سان ملڪي پيداواري صلاحيت ۽ معاشي ترقي کي هٿي ملي سگهي ٿي. هن چيو ته عالمي معيشت غير يقيني واري صورتحال کي منهن ڏئي رهي آهي ۽ علائقائي ٽڪراءُ جا اثر ضروري شين جي قيمتن ۽ توانائي جي فراهمي تي پئجي سگهن ٿا. انهن حالتن ۾ پاڪستان لاءِ ضروري آهي ته معاشي سڌارن جو تسلسل برقرار رکيو وڃي، روانگي واپار کي سگهه ڏني وڃي، نجي سيڙپڪاري جي حوصلا افزائي ڪئي وڃي ۽ مالياتي نظم و ضبط بهتر بڻايو وڃي ته جيئن معيشت کي پائيدار بنيادن تي گامزن ڪري روزگار دوست ترقي جي راهه هموار ڪري سگهجي.

[redacted]

زمين جي مالي بي ضابطگين ۽ مبينا گهوٽالن جو ذڪر ڪيو ويو آهي رپورٽ موجب، مالي بي ضابطگيون خيبرپختونخوا اڪنامڪ زونز ڊولپمينٽ اينڊ مئنيجمينٽ ڪمپني ۾ سامهون آيون آهن آڊٽ رپورٽ ۾ ڪمپني جي ڪارڪردگي، انتظامي ڍانچي ۽ مالي معاملن بابت سنگين اعتراض اٿاريا ويا آهن آڊٽ اعتراضن موجب، ناقص رٿابندي ۽ ڪمزور انتظامي نظام سبب سرڪاري خزاني کي وڏي مالي نقصان جو خطرو پيدا ٿيو رپورٽ ۾ ڄاڻايو ويو آهي ته عدالتن جي حڪمن باوجود ڪمپني صنعتي مالڪن کي ليز تي ڏنل زمين جي مد ۾ 2 ارب 8 ڪروڙ 49 لک رپيا وصول ڪرڻ ۾ ناڪام رهي رپورٽ ۾ وڌيڪ چيو ويو آهي ته 2024ع ۾ ليز جي مدي ۾ واڌ لاءِ متعارف ڪرايل نئين پاليسي تحت واپاري زمينن جي معاهدن جي تجديد نه ٿيڻ سبب سرڪاري خزاني کي 62 ڪروڙ 98 لک رپين جو نقصان ٿيو اهڙيءَ طرح بونير مهمند ۽ جلوزئي ۾ سرڪاري زمينون قبضي مان ڇڏائي نه سگهڻ سبب هڪ ارب 7 ڪروڙ 74 لک رپين جي نقصان جي نشاندهي ڪئي وئي آهي آڊٽ رپورٽ موجب، واپاري مقصدن لاءِ مخصوص زمين غيرقانوني طور صنعتي مقصدن لاءِ الاٽ ڪرڻ سبب پڻ سرڪاري خزاني کي 17 ڪروڙ 41 لک رپين جو نقصان پهتو رپورٽ ۾ هريپور ۾ الحديد انجنيئرنگ ڪمپني کي 10 ايڪڙن تي ٻڌل پلاٽ نمبر 185، 186، 187 ۽ 190 الاٽ ڪرڻ جو به ذڪر آهي آڊٽ اعتراضن موجب، انهن پلاٽن جي مد ۾ رقم وصول نه ڪرڻ سبب سرڪاري خزاني کي 49 ڪروڙ 78 لک رپين جو نقصان ٿيو رپورٽ ۾ ڪمپني تي امڪاني ذميوارين جو ڪاٿو 14 ارب رپيا لڳايو ويو آهي، جنهن کي ڪمپني جي ڪاروباري سرگرمين ۽ مالي استحڪام لاءِ هڪ وڏو خطرو قرار ڏنو ويو آهي آڊٽ رپورٽ ۾ مجموعي طور تي زمينن جي الاٽمينٽ، ليز جي تجديد، واجبات جي وصولي ۽ انتظامي معاملن بابت سوال اٿاريا ويا آهن رپورٽ موجب، انهن معاملن سبب سرڪاري وسيلن جي استعمال ۽ مالي انتظام ۾ شفافيت بابت خدشا پيدا ٿيا آهن مالي بي ضابطگين ۽ نقصان بابت ڄاڻ آڊٽ رپورٽ سان منسوب آهي مبينا گهوٽالن جي ذميواري جو حتمي تعين لاڳاپيل جاچ ۽ قانوني ڪارروائي ڪانپوءِ ئي ٿي سگهي ٿو.

[redacted]

کان 16 تائين جي خالي آسامين تي فوري ڀرتي شروع ڪرڻ واري فيصلي جي آجيان ڪندي چيو آهي ته ان قدم سان صوبي جي نوجوانن لاءِ روزگار جا موقعا ۽ نمائندگي ۾ بهتري ايندي هن چيو ته وزيراعظم آفيس

جي هدايتن موجب ڪنيل اهي قدم اهل اميدوارن کي ميرٽ ۽ صوبي لاءِ مختص ڪوٽا جي بنياد تي وفاقي حڪومت ۾ نوڪريون حاصل ڪرڻ ۾ مدد ڏيندا هن بلوچستان لاءِ خالي آسامين کي ڀرڻ ڀرتي جي عمل کي تيز ڪرڻ ۽ اهل اميدوارن جي سهولت لاءِ فوري قدم کڻڻ تي زور ڀريو هن چيو ته بلوچستان فيڊرل گورنمينٽ فيسيليٽيشن سينٽر جو قيام به هڪ اهم اڳڀرائي آهي هن نشاندهي ڪئي ته عمر جي هيٺاهين حد ۾ ڏنل خصوصي رعايت، جنهن تحت 35 سال تائين جي عمر جا اميدوار گريڊ 16 تائين جي آسامين لاءِ درخواست ڏئي سگهندا، صوبي جي وڌيڪ نوجوانن کي وفاقي حڪومت جي نوڪرين لاءِ مقابلو ڪرڻ جي قابل بڻائيندي انهن خيالن جو اظهار هن پارليامينٽ هائوس ۾ مختلف وفدن ۽ مشهور شخصيتن سان ملاقاتن دوران ڪيو. ملاقاتن ۾ بلوچستان جي ترقي، وفاقي نوڪرين ۾ صوبي جي ڪوٽا، معاشي استحڪام، سيڙپڪاري، واپار، ڪاروباري سرگرمين کي هٿي وٺائڻ ۽ گڏيل دلچسپي جي ٻين معاملن تي خيالن جي ڏي وٺ ڪئي سيدال خان ناصر چيو ته وزيراعظم بلوچستان جي ترقي، خوشحالي ۽ عوامي ڀلائي ۾ خاص دلچسپي رکي ٿو هن چيو ته وفاقي حڪومت عوام جي زندگي جي معيار کي بهتر بڻائڻ نوجوانن لاءِ روزگار جا موقعا پيدا ڪرڻ ۽ ڪين قومي ترقي جي عمل ۾ شامل ڪرڻ لاءِ پرعزم آهي هن زور ڀريو ته بلوچستان جي اهل اميدوارن کي ميرٽ ۽ صوبي لاءِ مختص ڪوٽا مطابق وفاقي نوڪرين ۾ مناسب موقعا فراهم ڪيا وڃن ته جيئن هو ملڪ جي ترقي ۾ اثرائتو ڪردار ادا ڪري سگهن هن چيو ته صوبي ۾ روزگار جا موقعا وڌائڻ سيڙپڪارن جو اعتماد بحال ڪرڻ ۽ واپاري ۽ ڪاروباري سرگرمين کي هٿي وٺائڻ لاءِ موثر قدمن جي ضرورت آهي، حڪومت، ڪاروباري برادري ۽ ٻين لاڳاپيل ڌرين وچ ۾ ويجهي تعاون ۽ ان مقصد حاصل ڪرڻ ۾ اهم ڪردار ادا ڪري سگهن ٿا. وقتي سينيٽ چيئرمين پاڪستان جي سمورن خطن ۾ متوازن ترقي لاءِ اجتماعي ڪوشش کي مضبوط بڻائڻ عوامي مسئلا حل ڪرڻ، نوجوانن لاءِ روزگار پيدا ڪرڻ ۽ معاشي استحڪام کي هٿي وٺائڻ جي عزم جو ورجاءُ ڪيو.

[redacted]

اسيمبلي جي ميمبر ملڪ منير اقبال چنڙ ملاقات ڪئي. چنچر ڏينهن وزيراعظم آفيس جي ميڊيا ونگ مان جاري بيان مطابق ملاقات ۾ عوامي مسئلن انهن جي حل ۽ ٽڪ جي معاملن تي ڳالهه ٻولهه ڪئي وئي. وزيراعظم عوامي مسئلن جي حل لاءِ رابطا مهم مضبوط ڪرڻ جي هدايت ڪئي.

[redacted]

ڪڻڪ جي قيمتن ۾ اضافي جي رجحان تي ڳڻتي جو اظهار ڪندي وفاقي ۽ صوبائي اختيارين کي هدايت ڪئي ته هو قيمتن ۾ استحڪام آڻڻ لاءِ ڪڻڪ جي رسد ۾ اضافي سميت سمورا ضروري قدم کنيا وڃن. قومي غذائي سيڪيورٽي جو تحفظ ۽ عوام جي ضروري شين جي مناسب قيمتن تي فراهمي حڪومت جي اولين ترجيح آهي. پرڏيهي آفيس جي ترجمان پاران جاري ڪيل بيان مطابق انهن خيالن جو اظهار هن چنچر ڏينهن ڪابينه ڪميٽي جي هڪ اعليٰ سطحي اجلاس جي صدارت ڪندي ڪيو جنهن ۾ ضروري شين جي ذخيري جي موجوده صورتحال، قيمتن ۽ رسد جو جائزو ورتو ويو اجلاس ۾ قومي ذخيرن، خريداري جي نظام ۽ مقامي کپت جي رجحانن سميت قيمتن جي صورتحال جو جائزو ورتو ويو اجلاس کي ٻڌايو ويو ته روز مره استعمال وارين شين جا ملڪي ذخيرا تسلي بخش سطح تي موجود آهن جيڪي مقامي مارڪيٽن ۾ رسد جي استحڪام کي يقيني بڻائڻ ۾ مددگار ثابت ٿي رهيا آهن اجلاس کي ڪڻڪ جي حوالي سان بريفنگ ڏيندي ٻڌايو ويو ته مقامي ذخيرن ۽ آمدني واپار ڪيل ڪڻڪ کي گڏائي دستياب مقدار ايندڙ فصل جي ڪٽائي تائين ملڪي ضرورتون پوريون ڪرڻ لاءِ ڪافي آهي جڏهن ته نائب وزيراعظم ۽ پرڏيهي وزير ڪڻڪ جي قيمتن ۾ اضافي جي رجحان تي ڳڻتي جو اظهار ڪيو ۽ وفاقي ۽ صوبائي حڪومتن کي هدايت ڪئي ته قيمتن ۾ استحڪام آڻڻ لاءِ ڪڻڪ جي رسد ۾ اضافي سميت سمورا ضروري قدم کنيا وڃن. کنڊ جي حوالي سان ڪميٽي کي آگاهه ڪيو ويو ته مقامي مارڪيٽن ۾ ان جي قيمت 155 روپيا في ڪلوگرام جي مقرر هدف جي قيمت کان ڪيترائي ڀيرا گهٽ آهي جڏهن ته ايندڙ ڪرشنگ سيزن تائين ضرورتون پوريون ڪرڻ لاءِ وافر ذخيرا به دستياب آهن نائب وزيراعظم ان ڳالهه تي زور ڀريو ته قومي غذائي سيڪيورٽي جو تحفظ ۽ عوام کي ضروري شيون مناسب قيمتن تي فراهم ڪرڻ حڪومت جي اولين ترجيح آهي هن وفاقي ۽ صوبائي اختيارين کي هدايت ڪئي ته مارڪيٽن ۽ واپاري نيٽ ورڪس تي نظر رکي وڃي هن واضح ڪيو ته سمورا لاڳاپيل ادارا ذخيره اندوزي ۽ مارڪيٽ ۾ قياس آرائي ذريعي قيمتن تي اثر انداز ٿيڻ خلاف زيرو ٽالرنس جي پاليسي تي عملدرآمد يقيني بڻائين اجلاس ۾ قومي غذائي تحفظ ۽ تحقيق واري وفاقي وزير، وزيراعظم جي خاص مددگار طارق باجوه، قومي غذائي تحفظ ۽ تحقيق ۽ واپار بابت سيڪريٽريز ۽ سمورن صوبن جي چيف سيڪريٽريز ۽ لاڳاپيل وفاقي ۽ صوبائي کاتن جي اعليٰ عملدارن شرڪت ڪئي.

[redacted]

جي تقريب ۾ شرڪت ڪئي ۽ رانديگرن سان ملاقات ڪئي ان موقعي تي هن چيو ته لاهور قلندرز نوجوان رانديگرن جي ترقي لاءِ سٺو ڪم ڪري رهي آهي، پي سي بي اڪيلو اهو ڪم نٿو ڪري سگهي، ان لاءِ فرنچائزز سان گڏجي ڪم ڪنداسين ته جيئن ملڪ ۾ موجود ڪرڪيٽ ٽيلنٽ کي اڳتي آڻي سگهجي محسن نقوي چيو ته پي ايس ايل جي ميٽنگ ۾ سمورن فرنچائز مالڪن کي درخواست ڪئي هئي ته نئين ٽيلنٽ کي پنهنجي ٽيمن ۾ شامل ڪن ۽ اسڪول ڪرڪيٽ کان به رانديگرن کي پي ايس ايل ۾ کيڏڻ جا موقعا فراهم ڪيا وڃن ايندڙ سال 3 هزار اسڪولن کي اسڪول ڪرڪيٽ ٽورنامينٽ ۾ شامل ڪرڻ جو هدف مقرر ڪيو ويو آهي ته جيئن وڌ کان وڌ نوجوان رانديگرن کي پنهنجون صلاحيتون ڏيکارڻ جو موقعو ملي سگهي پي سي بي چيئرمين چيو ته ملڪ ۾ ڪرڪيٽ جو ٽيلنٽ وڌيڪ آهي جڏهن ته ان کي نکارڻ ۽ رانديگرن کي تيار ڪرڻ هڪ مشڪل ڪم آهي ان مقصد لاءِ پي سي بي، فرنچائزز ۽ ڪرڪيٽ ايسوسي ايشنز کي گڏجي ڪم ڪرڻو پوندو نيشنل ڪرڪيٽ اڪيڊمي ۾ به رانديگرن جي بهتري لاءِ ڪافي ڪم ٿي رهيو آهي هن چيو ته ڪجهه رانديگر شهرت ملڻ ڪانپوءِ سکڻ ڇڏي ڏين ٿا، جڏهن ته ڪرڪيٽ اهڙي راند آهي جنهن ۾ مسلسل محنت ۽ سکڻ جو عمل جاري رکڻ ضروري آهي اسان پنهنجي خامين کي درست ڪيو آهي ۽ آئنده به ڪم جاري رکنداسين.

[redacted]

تفصيل سان ٻڌيون ۽ انهن جي فوري ۽ اثرائتي حل لاءِ موقعي تي ئي لاڳاپيل آفيسرن کي ضروري هدايتون جاري ڪيون. ان موقعي تي مختلف علائقن مان آيل شهرين صوبائي وزير کي پنهنجن انفرادي ۽ اجتماعي مسئلن کان آگاهه ڪيو ۽ درپيش ڏکيائين جي حل لاءِ درخواستون پيش ڪيون صوبائي وزير سيد رياض حسين شاهه شيرازي عوام جا مسئلا غور سان ٻڌندي لاڳاپيل اختيارين کي هدايت ڪئي ته عوامي مسئلن کي اوليت جي بنياد تي حل ڪرڻ لاءِ عملي قدم کنيا وڃن ۽ شهرين پاران پيش ڪيل شڪايتن تي بروقت ڪارروائي کي يقيني بڻايو وڃي. ان موقعي تي صوبائي وزير چيو ته عوام جي خدمت، سندن مسئلن جو حل ۽ بنيادي سهولتن جي فراهمي حڪومت جي ڀرپور ترجيحن ۾ شامل آهي عوامي نمائندن جي بنيادي ذميواري آهي ته هو عوام سان رابطي ۾ رهن، سندن مسئلن ۽ ڏکيائين کان آگاهه ٿين ۽ انهن جي حل لاءِ پنهنجو ڀرپور ڪردار ادا ڪن هن وڌيڪ چيو ته عوام کي پنهنجن مسئلن جي حل لاءِ غير ضروري پريشانين ۽ دير کي منهن نه ڏيڻو پوي. لاڳاپيل آفيسر سرڪاري ذميوارين جي ادائگي دوران عوامي مفاد کي اوليت ڏين. شهرين جي شڪايتن جو سنجيدگيءَ سان جائزو وٺن ۽ قانون ۽ ضابطن موجب انهن جي حل لاءِ اثرائتا قدم کڻن صوبائي وزير لاڳاپيل اختيارين تي زور ڀريو ته عوام پاران پيش ڪيل درخواستن ۽ مسئلن تي خاص ڌيان ڏنو وڃي ۽ انهن جي حل لاءِ ذميواري ۽ سنجيدگيءَ جو مظاهرو ڪيو وڃي جيئن شهرين کي رليف فراهم ڪرڻ سان گڏ سرڪاري ادارن تي عوام جو اعتماد پڻ وڌيڪ مضبوط بڻائي سگهجي سيد رياض حسين شاهه شيرازي ان عزم جو اظهار ڪيو ته عوامي خدمت جو سلسلو جاري رکيو

سنڌي ايڊيشن
انچارج: مجيب ناريجو
IBRAT SANSAR
عبرت سنسار
68 Golden Jubilee Year
Ibratsansar@yahoo.com
آچر 25 آڪٽوبر 2026ع

آمريڪا ۽ اسرائيل جون چونڊون ۽ ايران جنگ

فريد احمد

اسرائيل جي چونڊن ۾ 2 ڏينهن ۽ آمريڪا جي مڊٽرم چونڊن ۾ 9 ڏينهن باقي بچيا آهن، پر اهڙي موقعي تي ايران خلاف جنگ جي نئين خطري وچ اوپر جي صورتحال کي وڌيڪ ڳنڀير بڻائي ڇڏيو آهي. آمريڪي صدر ڊونلڊ ٽرمپ فلوريڊا ۾ چونڊ مهم جي جلسي کي خطاب ڪندي چيو آهي ته ايران سان معاهدو نه ٿيو ته آمريڪا هڪ ٻي، محدود فوجي ڪارروائي ڪري سگهي ٿو. هاڻي سوال اهو آهي ته ايران خلاف نئين فوجي ڪارروائيءَ جو خطرو ڪهڙو رخ وٺندو؟ ۽ جڏهن جنگ جو امڪان ٻنهي ملڪن جي چونڊن کان اڳ سامهون اچي، تڏهن ان کي رڳو سلامتيءَ جو معاملو سمجهجي يا ان جي سياسي اثرن تي به سوال اٿارڻ گهرجن؟

ٽرمپ جي اها ڌمڪي اهڙي وقت آئي آهي، جڏهن اسرائيل ۾ 27 آڪٽوبر تي عام چونڊون ٿي رهيون آهن ۽ آمريڪا ۾ 3 نومبر تي مڊٽرم چونڊن ذريعي ڪانگريس جي طاقت جو توازن طئه ٿيڻو آهي. ٽرمپ فلوريڊا واري جلسي ۾ ايران خلاف هڪ ٻي محدود فوجي ڪارروائيءَ جو امڪان ظاهر ڪرڻ سان گڏ دعوي ڪئي ته هو 8 جنگيون روڪرائي چڪو آهي. هن نوبل امن انعام نه ملڻ جو پڇتاءُ به ڪيو پر جنگ ۽ امن بابت اهڙن بيانن کي رڳو چونڊ مهم جي تقرير سمجهي نظرانداز نٿو ڪري سگهجي، ڇاڪاڻ ته انهن جي پٺيان حقيقي فوجي فيصلا ۽ خطي جي سلامتيءَ جا سوال موجود آهن.

اسرائيل ۾ وزيراعظم نيتن ياهو لاءِ چونڊون حڪومت برقرار رکڻ کان وڌيڪ اهميت رکن ٿيون. 7 آڪٽوبر 2023ع تي حماس جي حملي کان پوءِ سيڪيورٽيءَ جي ناڪاميءَ بابت سوال، غزا جي جنگ ۽ ايران سان ڇڪتاڻ سندس سياسي مستقبل سان ڳنڍيل آهن. اسرائيلي ووٽرن آڏو اهو سوال به آهي ته موجوده حڪومت جي جنگي حڪمت عمليءَ ملڪ کي وڌيڪ محفوظ بڻايو آهي يا ان کي ڊگهي تڪرار ۾ ڦاسائي ڇڏيو آهي. اسرائيل جي پارليامينٽ، ڪنيسٽ، ۾ 120 سيٽون آهن ۽ حڪومت ٺاهڻ لاءِ 61 ميمبرن جي حمايت ضروري آهي. چونڊن کان اڳ ٿيل سروي موجب ڪنهن به ڌر لاءِ واضح اڪثريت حاصل ڪرڻ جو رستو آسان نظر نٿو اچي.

آمريڪا ۾ مڊٽرم چونڊون ٽرمپ جي صدارت جو سڌو فيصلو نه ڪنديون، پر ڪانگريس ۾ سندس جماعت جي طاقت ضرور آزمائينديون. جيڪڏهن مخالف جماعت کي اڪثريت ملي ٿي ته صدر لاءِ قانون سازي ۽ بجيٽ سميت ڪيترن معاملن ۾ اڳتي وڌڻ ڏکيو ٿي سگهي ٿو. ايران سان جنگ بابت عوامي ردعمل به هن سياسي مقابلي جو حصو آهي. اهڙي صورتحال ۾ ٽرمپ لاءِ ايران بابت هر نئين فيصلي جا فوجي ۽ سفارتي نتيجا ته اهم آهن ئي، پر ان جا سياسي اثر به نظرانداز نٿا ڪري سگهجن.

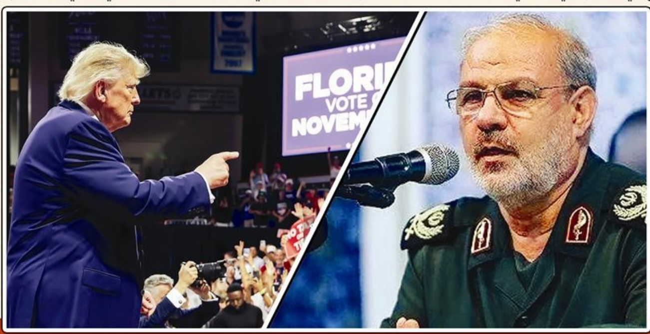

دلچسپ ڳالهه اها آهي ته ٽرمپ هلندڙ مهيني اڳ چيو هو ته آمريڪا 3 نومبر جي چونڊن کان اڳ ايران تي حملو نه ڪندو، پر 23 آڪٽوبر تي فلوريڊا ۾ هن ٻيهر محدود فوجي آپريشن جو امڪان ظاهر ڪيو. ان کان اڳ ABC News رپورٽ ڪيو هو ته آمريڪا ۽ اسرائيل جي فوجن ايران خلاف گڏيل حملا ٻيهر شروع ڪرڻ جا منصوبا تيار ڪيا آهن ۽ اسرائيلي ذريعن جي حوالي سان ٻڌايو هو ته ايران خلاف ڪارروائي چونڊن کان پوءِ ٿي سگهي ٿي. رپورٽ ۾ اهو به چيو ويو ته حملي بابت حتمي فيصلو ٽرمپ جي هٿ ۾ آهي.

ايران به ڪنهن نئين حملي جي امڪان کي نظرانداز نٿو ڪري. تهران پنهنجي هوائي دفاع کي مضبوط ڪرڻ، ميزائلن ۽ ڊرونز جي صلاحيت وڌائڻ ۽ جوابي ڪارروائيءَ لاءِ تياريءَ جا پيغام ڏئي رهيو آهي. ايراني انقلابي گارڊ ڪور جي ترجمان هڪ نئين هٿيار کي "بمن جو پيءُ" سڏيندي ان کي ظاهر ڪرڻ جي تيارين جو اعلان ڪيو پر ان جي فني صلاحيتن بابت تفصيل نه ڏنا. ايران وٽ زيرِ زمين ميزائل اڏن ۽ هٿيارن جا ذخيرا به موجود آهن. بوشهر ۾ روسي فوجي ٽرانسپورٽ جهازن جي لهڻ جون خبرون به اهڙي موقعي تي سامهون آيون آهن، پر انهن جي مقصد ۽ ڪٽي آيل سامان بابت پڪي تصديق نه ٿي سگهي. جڏهن ته ڪي تجزيا نگار انهن جهازن کي روسي هٿيارن جي فراهميءَ جو تسلسل ڪوٺي رهيا آهن. ائين لڳي ٿو ته ايران به جوابي ڪاوائيءَ جون تياريون ڪري رهيو آهي.

صدر ٽرمپ لاءِ دٻاءُ رڳو ايران تائين محدود ناهي. ايران خلاف جنگ ۽ ان جي نتيجي ۾ توانائيءَ جي قيمتن ۾ واڌ تي سندس پاليسيءَ تي تنقيد ٿي رهي آهي، جڏهن ته روس بابت سندس نرم رويي تي ريپبلڪن پارٽيءَ جي ڪجهه ميمبرن به اعتراض ڪيو آهي. رائٽرز/اِپسوس جي 19 آڪٽوبر 2026ع واري سروي موجب، ٽرمپ جي ڪارڪردگيءَ جي منظوري ڏيندڙ آمريڪين جو انگ گهٽجي 31 سيڪڙو تي اچي ويو، جيڪو سندس ٻنهي صدارتي دورن ۾ سڀ کان گهٽ آهي. ساڳي سروي ۾ ڪانگريس جي چونڊن لاءِ ڊيموڪريٽڪ اميدوارن کي 47 سيڪڙو ۽ ريپبلڪن اميدوارن کي 35 سيڪڙو ووٽرن جي حمايت حاصل ٿي آهي. اهڙي صورتحال ۾ ايران بابت ٽرمپ جو ايندڙ فيصلو رڳو پرڏيهي پاليسيءَ جو معاملو نه، پر مڊٽرم چونڊن کان اڳ سندس سياسي پوزيشن سان به لاڳاپيل آهي.

ڪجهه مبصرن جو رايو آهي ته آمريڪا ۽ اسرائيل ۾ چونڊن جا نتيجا پنهنجي ملڪن جي پاليسين تي اثرانداز ٿيندا، پر اهو لازمي ناهي ته ايران بابت حڪمت عملي تبديل ٿئي. اسرائيل ۾ نئين پارلياماني اتحاد ۽ آمريڪا ۾ ڪانگريس جي نئين توازن سان حڪمرانن جي سياسي گنجائش بدلجي سگهي ٿي، پر علائقائي سلامتيءَ جا بنيادي مسئلا برقرار رهندا.

بهرحال! سوال رڳو اهو ناهي ته ٽرمپ يا نيتن ياهو چونڊن ۾ ڪهڙي سياسي پوزيشن حاصل ڪندا؟ اصل سوال اهو آهي ته جنگ ۽ امن بابت فيصلا ڪهڙي بنياد تي ٿيندا ۽ انهن جي قيمت ڪير ڀريندو؟ وچ اوپر کي هن وقت هڪ ٻئي فوجي محاذ جي نه، پر اهڙي سياسي حڪمت عمليءَ جي ضرورت آهي، جيڪا تڪرار وڌائڻ بدران ان جي پائيدار حل ڏانهن وٺي وڃي.

جنگ جو وڪڙ عالمي معيشت ۽ سياست

مجيب ناريجو

جيئن جيئن آمريڪا ۾ 3 نومبر جون مڊٽرم چونڊون ويجهو اچي رهيون آهن، تيئن وچ اوپر ۾ جنگي ڇڪتاڻ، توانائيءَ جي اهم ساموندي رستن تي حملن ۽ عالمي معاشي غيريقينيءَ جا اثر وڌيڪ شدت اختيار ڪري رهيا آهن. انهن اثرن جي هڪ جهلڪ آمريڪا ۾ صدر ڊونلڊ ٽرمپ جي گهٽجندڙ مقبوليت ۽ يورپ جي مختلف ملڪن ۾ مهانگائي، رهائش جي بحران ۽ معمول وارن خرچن ۾ واڌ خلاف ٿيندڙ احتجاجن ۾ ڏسي سگهجي ٿي. جنگ جو ميدان وچ اوپر آهي، پر ان جا معاشي اثر هزارين ميل پري عام ماڻهن جي کيسي ۽ حڪمرانن جي سياسي مستقبل تائين پهچي رهيا آهن.

جنگ جا معاشي اثر رڳو ٻارڻ ۽ کاڌي پيتي جي اگهن تائين محدود ناهن، پر اهي حڪمرانن لاءِ سياسي چئلينج به بڻجي رهيا آهن. آمريڪا ۾ صدر ڊونلڊ ٽرمپ جي مقبوليت بابت تازو سروي ان صورتحال جو هڪ مثال آهي. رائٽرز ۽ اِپسوس جي 19 آڪٽوبر 2026ع تي جاري ڪيل گڏيل سروي موجب صدر ڊونلڊ ٽرمپ جي ڪارڪردگيءَ جي حمايت ڪندڙ آمريڪين جو انگ گهٽجي 31 سيڪڙو رهجي ويو، جيڪو سندس ٻنهي صدارتي دورن ۾ سڀ کان گهٽ آهي. ساڳئي سروي ۾ 68 سيڪڙو جواب ڏيندڙن معيشت بابت ٽرمپ جي ڪارڪردگيءَ تي عدم اطمينان ظاهر ڪيو. ان کان اڳ 9 آڪٽوبر تي رائٽرز ۽ اِپسوس جي هڪ ٻي سروي ۾ 78 سيڪڙو آمريڪين مهانگائيءَ جي وڌندڙ بار جو گهٽ ۾ گهٽ ڪجهه حصو ٽرمپ جي پاليسين سان لاڳاپيل قرار ڏنو. رائٽرز جي رپورٽن موجب، ايران سان جنگ، ٻارڻ جي اگهن ۾ واڌ ۽ واپاري ٽيڪسن سبب وڌندڙ خرچ 3 نومبر تي ٿيندڙ مڊٽرم چونڊن کان اڳ اهم سياسي مسئلو بڻجي ويا آهن. تنهن هوندي به، ٽرمپ جي مقبوليت ۾ گهٽتائيءَ کي رڳو جنگ جو نتيجو قرار ڏيڻ درست نه ٿيندو. ان ۾ معاشي پاليسين ۽ معمول وارن خرچن بابت عوامي خدشن جو به حصو آهي.

ڪورونا وبا کان پوءِ دنيا جي معيشت کي پاڻ سنڀالڻ ۾ وقت لڳو. روس ۽ يوڪرين جي جنگ توانائي، خوراڪ ۽ ٻاڻ جي رسد کي متاثر ڪيو. جڏهن ته موسمياتي آفتن ڪيترن ئي ملڪن جي زراعت ۽ پيداوار کي ڇيهو رسايو. هاڻي وچ اوپر ۾ جنگي ڇڪتاڻ عالمي واپار لاءِ هڪ ٻيو خطرو بڻيل آهي. جڏهن تيل جي فراهميءَ بابت خدشا وڌن ٿا يا جهازن کي اهم ساموندي رستن تان گذرڻ ۾ خطرا پيش اچن ٿا ته ان جا اثر رڳو لاڳاپيل ملڪن تائين محدود نٿا رهن.

هرمز ساموندي لنگهه نار وارن ملڪن مان تيل ۽ گئس جي عالمي رسد لاءِ اهم رستو آهي، جڏهن ته باب المندب ڳاڙهي سمنڊ کي عدن جي نار سان ڳنڍي ٿو ۽ سوئيز ڪئنال ڏانهن ويندڙ واپار ۾ اهم ڪردار ادا ڪري ٿو. انهن رستن تي خطرا وڌڻ سان جهازن جي انشورنس مهانگي ٿي رهي آهي، سفر ۾ دير لڳي ٿي ۽ واپاري ڪمپنين کي متبادل رستا اختيار ڪرڻا پون ٿا. ڊگهي سفر جو مطلب وڌيڪ ٻارڻ ۽ وڌيڪ خرچ آهي. اهي خرچ واپاري عمل جي تسلسل ۾ اڳتي منتقل ٿي شين جي قيمتن تي به اثرانداز ٿي رهيا آهن.

آمريڪي مالياتي معلومات ۽ تجزياتي اداري S&P Global جي جولاءِ 2026ع واري رپورٽ موجب انشورنس بروڪر Marsh جي ڄاڻايل انگن اکرن تحت، هرمز مان گذرندڙ جهازن لاءِ اضافي جنگي خطري واري انشورنس جو پريميئم جهاز جي پنهنجي ڪيل انشورنس واري قيمت جي 7.5 سيڪڙو کان 10 سيڪڙو تائين پهچي ويو هو. اهي جولاءِ 2026ع جا انگ اکر آهن، موجوده صورتحال يا هر جهاز تي لاڳو ٿيندڙ ڪا هڪ مقرر شرح نه. ٻئي پاسي سيپٽمبر 2026ع ۾ انٽرنيشنل يونين آف مئرين انشورنس (IUMI) هرمز جي بحران دوران ساموندي انشورنس شعبي جي نقصان جو اندازو لڳ ڀڳ 2 ارب آمريڪي ڊالر ٻڌايو. انهن وڌيل خرچن جو بار آخر ڪنهن تي پوي ٿو؟ جهازن جا مالڪ، انشورنس ڪمپنيون ۽ واپاري ادارا ڪجهه خرچ پاڻ برداشت ڪري سگهن ٿا، پر وڌيل مال برداريءَ جو خرچ شين جي اگهن ۾ شامل ٿئي ٿو. جيڪڏهن تيل يا گئس جي فراهمي متاثر ٿئي ته توانائيءَ جا اگهه وڌيڪ غيريقينيءَ جو شڪار ٿين ٿا. ان سان ٽرانسپورٽ، ڪارخانن ۽ زراعت جا خرچ وڌن ٿا. اهڙي طرح هر شيءِ مهانگي ٿئي ٿي.

ان پسمنظر ۾ يورپ جي ڪيترن ئي ملڪن ۾ احتجاج ضروع ٿيا آهن. فرانس ۾ 17 آڪٽوبر تي تيل مظاهرن ۾ گهرو وزارت موجب لڳ ڀڳ ساڍا پنج لک ماڻهو شريڪ ٿيا، جڏهن ته احتجاج جو سڏ ڏيندڙن اٺ لک انگ ٻڌايو. احتجاجن جي شروعات اسڪولن جي خراب حالتن، استادن جي کوٽ ۽ تعليم جي سهولتن بابت مطالبن سان ٿي، پر مهانگائي، پگهارن ۽ عوامي خدمتن بابت شڪايتن انهن احتجاجن کي وڌيڪ شدت ڏني. ڪجهه هنڌن تي مظاهرن دوران تشدد ۽ ڀڃ ڊاهه جا واقعا پڻ ٿيا.

اٽليءَ ۾ به تيل جي قيمتن ۾ واڌ، مهانگائي، معمول جا خرچ وڌڻ، پگهارن، روزگار ۽ عوامي سهولتن بابت احتجاج ٿيا. ڪجهه هنڌن تي مزدورن ۽ هارين ٻارڻ ۽ ڪاروباري خرچن خلاف احتجاج ڪيو. ميلان ۾ مچريل ماڻهن جي ريلي دوران جهيڙن ۽ ملڪيت کي نقصان پهچائڻ وارا واقعا پيش آيا.

پرتگال جي گاديءَ واري شهر لزبن ۾ 17 آڪٽوبر تي هزارين ماڻهو مهانگائي خلاف احتجاج ڪيو. اهڙي طرح ميڊرڊ، بيلجيم ۾ به احتجاج رڪارڊ ٿيا. بين الاقوامي مالياتي فنڊ (IMF) جي آڪٽوبر 2026ع واري عالمي معاشي جائزي موجب، عالمي معاشي واڌ 2026ع ۾ 3.1 سيڪڙو ۽ 2027ع ۾ 3.4 سيڪڙو رهڻ جو اندازو آهي. عالمي مهانگائيءَ جي شرح 2026ع ۾ 4.7 سيڪڙو تائين پهچڻ ۽ 2027ع ۾ 4.1 سيڪڙو ٿيڻ جي اڳڪٿي ڪئي وئي آهي. فنڊ جنگي ڇڪتاڻ، واپاري تڪرارن ۽ بين غيريقيني حالتن کي عالمي معيشت لاءِ خطرا ڄاڻايا آهن.

يورپ جي احتجاجن ۽ آمريڪا ۾ عوامي راءِ مان هڪ اهم سوال سامهون اچي ٿو: معاشي واڌ جو فائدو عام ماڻهن تائين ڪيترو پهچي ٿو؟ جيڪڏهن نوجوانن کي مناسب رهائش نه ملي، مزدورن جي آمدني ضروري خرچن سان گڏ نه هلي ۽ تعليم توڙي صحت جون سهولتون ڪمزور ٿين ته ڪاوڙ وڌي ٿي. آمريڪا ۾ به ٻارڻ ۽ خوراڪ جا وڌندڙ خرچ سياسي بحث جو حصو بڻجي رهيا آهن. مڊٽرم چونڊون صدر جي سڌي چونڊ نه آهن، پر ڪانگريس جي ٻنهي ايوانن ۾ پارٽيءَ جي پوزيشن صدر جي قانون سازيءَ ۽ پاليسين تي اثرانداز ٿي سگهي ٿي.

هرمز ۽ باب المندب جهڙن ساموندي رستن جي سلامتي عالمي واپار لاءِ اهم آهي، پر عام ماڻهن جي معاشي تحفظ لاءِ رڳو محفوظ واپاري رستا ڪافي ناهن. مناسب پگهارون، روزگار ۽ جٽادار عوامي سهولتون به ضروري آهن. جنگي ڇڪتاڻ گهٽائڻ ۽ عالمي واپار کي محفوظ رکڻ سان گڏ حڪومتن کي اهو به ڏسڻو پوندو ته وڌندڙ خرچن جو بار سڀ کان ڪمزور طبقن تي نه پوي. امن رڳو سفارتي ڪاميابي ناهي. اهو اهڙي معاشي زندگيءَ جو به بنيادي شرط آهي، جنهن ۾ ماڻهو پنهنجي آمدنيءَ مان گهر هلائي سگهن ۽ مستقبل بابت مسلسل پريشانيءَ ۾ نه رهن.

ڇا نار جون معيشتون بچي سگهنديون؟

ساره فياض | بي بي سي

دنيا جي نهايت شاهوڪار علائقن مان هڪ ناراج هڪ اهڙي سوال کي منهن ڏئي رهيو آهي، جنهن جو تعلق رڳو تيل جي دولت يا معاشي ترقيءَ سان ناهي، پر امن، جاگرافيائي بيهڪ ۽ عالمي واپار سان پڻ آهي. ڇا وڏا مالي ذخيرا، جديد شهر ۽ گهڻ رخا معاشي منصوبا جنگ جي هاڃن کان بچائڻ لاءِ ڪافي آهن، يا هڪڙو علائقائي تڪرار سالن جي ترقيءَ کي خطري ۾ وجهي سگهي ٿو؟

بي بي سي نيوز عربيءَ جي معاشي معاملن بابت صحافي ساره فياض جي تجزيي موجب، آمريڪا، اسرائيل ۽ ايران وچ ۾ جاري تڪرار 'نار سهڪار ڪائونسل' جي ملڪن جي معيشتن لاءِ هڪ وڏو امتحان بڻيو آهي. عالمي مالياتي فنڊ (آءِ ايم ايف) جي اڳڪٿين ۾ سعودي عرب، گڏيل عرب رياستن، قطر، ڪويت ۽ بحرين جي معيشتن ۾ 2026ع دوران گهٽتائيءَ جو امڪان ظاهر ڪيو ويو آهي، جڏهن ته عمان لاءِ معاشي واڌ جي اڳڪٿي ڪئي وئي آهي. اهي انگ اکر اڳڪٿيون آهن، حتمي نتيجا نه، پر انهن مان خطري جي شدت جو اندازو ضرور ٿئي ٿو.

دولت موجود، پر خطرا به موجود

نار وارن ملڪن جي معاشي طاقت جو بنياد ڊگهي عرصي تائين تيل ۽ گئس جا وسيلا رهيا آهن. وقت سان گڏ انهن ملڪن سياحت، هوابازي، واپار، لاجسٽڪس ۽ تفريحي صنعتن کي به هٿي ڏني آهي، ته جيئن تيل تي ڀاڙڻ گهٽائي سگهجي. پر جنگ ڏيکاريو آهي ته گهڻ رخن معاشي ذريعن باوجود، واپاري رستن ۽ سلامتيءَ اڳيان خطرو اچي بيهي ته معيشت جا ڪيترائي شعبا هڪ ئي وقت متاثر ٿي سگهن ٿا.

سياح نه اچن، جهاز اڏامون بند ٿين، بندرگاهن تي اچ وڃ گهٽجي يا سيڙپڪار پنهنجا منصوبا ملتوي ڪن ته نقصان رڳو تيل جي آمدنيءَ تائين محدود نٿو رهي. هوٽلن، هوائي ڪمپنين، دڪانن ۽ ٻين ڪاروباري سرگرمين تي به اثر پوي ٿو.

ساموندي گذرگاهه هرمز: اهم رستو وڏو خطرو

نار وارين معيشتن لاءِ سڀ کان اهم جاگرافيائي مسئلن مان هڪ ساموندي گذرگاهه هرمز آهي، جنهن تان عالمي تيل جي واپار جو وڏو حصو گذري ٿو. هن رستي ۾ رنڊڪ پيدا ٿيڻ سان تيل ۽ گئس جي روانگي، واپار سان گڏ ضروري شين ۽ صنعتي خام مال جي رسد به متاثر ٿي سگهي ٿي. قطر، ڪويت ۽ بحرين جو هن رستي تي وڌيڪ ڀاڙڻ کين خاص طور حساس بڻائي ٿو. ان جي ابتڙ سعودي عرب وٽ اوڀر- اولهه تيل پائيپ لائين ذريعي تيل کي ڳاڙهي سمنڊ ڪناري ينبع بندرگاهه تائين پهچائڻ جو متبادل رستو موجود آهي. گڏيل عرب رياستن وٽ به فجيره ڏانهن تيل پهچائڻ جو متبادل انتظام آهي، جڏهن ته عمان جا اهم بندرگاهه ساموندي گذرگاهه هرمز کان ٻاهر واقع آهن. پر متبادل رستن جي موجودگي به مڪمل تحفظ جي ضمانت ناهي. انهن رستن کي به محفوظ رکڻو پوي ٿو ۽ جنگ جي شدت وڌڻ سان واپار جا خرچ ۽ خطرا وڌي سگهن ٿا.

معاشي بحاليءَ لاءِ ڇا ضروري آهي؟

جنگ ختم ٿيڻ کان پوءِ به لازمي ناهي ته معيشت اڳوڻي رفتار سان هلي. ڪمپنيون پنهنجا واپاري رستا تبديل ڪن ٿيون، سيڙپڪار وڌيڪ تحفظ ۽ ضمانتون گهرن ٿا، جڏهن ته انشورنس ۽ ڪاروبار ڪرڻ جي لاڳت به وڌي سگهي ٿي. اهڙي صورتحال ۾ مالي ذخيرا نقصان [illegible] نار وارن ملڪن کي گهڻ رخن معاشي ذريعن سان گڏ توانائيءَ جي روانگي واپار وارن متبادل رستن، اهم مرڪزن جي تحفظ ۽ علائقائي دفاعي ۽ لاجسٽڪ سهڪار کي مضبوط ڪرڻو پوندو. ڇاڪاڻ ته هڪ ملڪ جي بندرگاهه، ٻئي ملڪ جي زميني رستن ۽ ٽئين ملڪ جي توانائي وسيلن جو گڏيل استعمال بحرانن جا اثر گهٽائي سگهي ٿو.

بهرحال، سوال رڳو اهو ناهي ته خليجي ملڪن وٽ ڪيتري دولت آهي، پر اهو به آهي ته ڇا اهي ان دولت جي سهاري جنگ ۽ جاگرافيائي چئلينجز جا ڌڪ سهي، پنهنجي معيشتن کي بدلجندڙ خطرن آڏو بيهاري سگهندا؟ جاگرافيائي بيهڪ تبديل نٿي ڪري سگهجي، پر ان مان پيدا ٿيندڙ خطرن کي گهٽائڻ لاءِ منصوبابندي، علائقائي سهڪار ۽ امن [illegible]

معاشي معاملن بابت نامانگار ساره فياض جي تجزيي "هل تصمد اقتصادات الخليج امام الحرب وتحديات الجغرافيا؟" (ڇا خليجي معيشتون جنگ ۽ جاگرافيائي چئلينجز آڏو بيهي سگهنديون؟) مان جوڙيل معلومات ۽ خيالن جي بنياد تي ترتيب ڏنو ويو آهي.

سنڌي ايڊيشن
انچارج: مجيب ناريجو
IBRAT SANSAR
عبرت سنسار
68 Golden Jubilee Year
Ibratsansar@yahoo.com
آچر 25 آڪٽوبر 2026ع

آمريڪا ۽ اسرائيل جون چونڊون ۽ ايران جنگ

فريد احمد

اسرائيل جي چونڊن ۾ 2 ڏينهن ۽ آمريڪا جي مڊٽرم چونڊن ۾ 9 ڏينهن باقي بچيا آهن، پر اهڙي موقعي تي ايران خلاف جنگ جي نئين خطري وچ اوڀر جي صورتحال کي وڌيڪ ڳنڀير بڻائي ڇڏيو آهي. آمريڪي صدر ڊونلڊ ٽرمپ فلوريڊا ۾ چونڊ مهم جي جلسي کي خطاب ڪندي چيو آهي ته ايران سان معاهدو نه ٿيو ته آمريڪا هڪ ڀيرو محدود فوجي ڪارروائي ڪري سگهي ٿو. هاڻي سوال اهو آهي ته ايران خلاف نئين فوجي ڪارروائيءَ جو خطرو ڪهڙو رخ وٺندو؟ ۽ جڏهن جنگ جو امڪان ٻنهي ملڪن جي چونڊن کان اڳ سامهون اچي، تڏهن ان کي رڳو سلامتيءَ جو معاملو سمجهجي يا ان جي سياسي اثرن تي به سوال اٿارڻ گهرجن؟

ٽرمپ جي اها ڌمڪي اهڙي وقت آئي آهي، جڏهن اسرائيل ۾ 27 آڪٽوبر تي عام چونڊون ٿي رهيون آهن ۽ آمريڪا ۾ 3 نومبر تي مڊٽرم چونڊن ذريعي ڪانگريس جي طاقت جو توازن طئه ٿيڻو آهي. ٽرمپ فلوريڊا واري جلسي ۾ ايران خلاف هڪ ٻي محدود فوجي ڪارروائيءَ جو امڪان ظاهر ڪرڻ سان گڏ دعوي ڪئي ته هو 8 جنگيون روڪرائي چڪو آهي. هن نوبل امن انعام نه ملڻ جو پڇتاءُ به ڪيو پر جنگ ۽ امن بابت اهڙن بيانن کي رڳو چونڊ مهم جي تقرير سمجهي نظرانداز نٿو ڪري سگهجي، ڇاڪاڻ ته انهن جي پٺيان حقيقي فوجي فيصلا ۽ خطي جي سلامتيءَ جا سوال موجود آهن.

اسرائيل ۾ وزيراعظم نيتن ياهو لاءِ چونڊون حڪومت برقرار رکڻ کان وڌيڪ اهميت رکن ٿيون. 7 آڪٽوبر 2023ع تي حماس جي حملي کان پوءِ سيڪيورٽيءَ جي ناڪاميءَ بابت سوال، غزا جي جنگ ۽ ايران سان ڇڪتاڻ سندس سياسي مستقبل سان ڳنڍيل آهن. اسرائيلي ووٽرن آڏو اهو سوال به آهي ته موجوده حڪومت جي جنگي حڪمت عمليءَ ملڪ کي وڌيڪ محفوظ بڻايو آهي يا ان کي ڊگهي تڪرار ۾ ڦاسائي ڇڏيو آهي. اسرائيل جي پارليامينٽ، ڪنيسٽ، ۾ 120 سيٽون آهن ۽ حڪومت ٺاهڻ لاءِ 61 ميمبرن جي حمايت ضروري آهي. چونڊن کان اڳ ٿيل سروي موجب ڪنهن به ڌر لاءِ واضح اڪثريت حاصل ڪرڻ جو رستو آسان نظر نٿو اچي.

آمريڪا ۾ مڊٽرم چونڊون ٽرمپ جي صدارت جو سڌو فيصلو نه ڪنديون، پر ڪانگريس ۾ سندس جماعت جي طاقت ضرور آزمائينديون. جيڪڏهن مخالف جماعت کي اڪثريت ملي ٿي ته صدر لاءِ قانون سازي ۽ بجيٽ سميت ڪيترن معاملن ۾ اڳتي وڌڻ ڏکيو ٿي سگهي ٿو. ايران سان جنگ بابت عوامي ردعمل به هن سياسي مقابلي جو حصو آهي. اهڙي صورتحال ۾ ٽرمپ لاءِ ايران بابت هر نئين فيصلي جا فوجي ۽ سفارتي نتيجا ته اهم آهن ئي، پر ان جا سياسي اثر به نظرانداز نٿا ڪري سگهجن.

دلچسپ ڳالهه اها آهي ته ٽرمپ هلندڙ مهيني اڳ چيو هو ته آمريڪا 3 نومبر جي چونڊن کان اڳ ايران تي حملو نه ڪندو، پر 23 آڪٽوبر تي فلوريڊا ۾ هن ٻيهر محدود فوجي آپريشن جو امڪان ظاهر ڪيو. ان کان اڳ ABC News رپورٽ ڪيو هو ته آمريڪا ۽ اسرائيل جي فوجن ايران خلاف گڏيل حملا ٻيهر شروع ڪرڻ جا منصوبا تيار ڪيا آهن ۽ اسرائيلي ذريعن جي حوالي سان ٻڌايو هو ته ايران خلاف ڪارروائي چونڊن کان پوءِ ٿي سگهي ٿي. رپورٽ ۾ اهو به چيو ويو ته حملي بابت حتمي فيصلو ٽرمپ جي هٿ ۾ آهي.

ايران به ڪنهن نئين حملي جي امڪان کي نظرانداز نٿو ڪري. تهران پنهنجي هوائي دفاع کي مضبوط ڪرڻ، ميزائلن ۽ ڊرونز جي صلاحيت وڌائڻ ۽ جوابي ڪارروائيءَ لاءِ تياريءَ جا پيغام ڏئي رهيو آهي. ايراني انقلابي گارڊ ڪور جي ترجمان هڪ نئين هٿيار کي "بمن جو پيءُ" سڏيندي ان کي ظاهر ڪرڻ جي تيارين جو اعلان ڪيو پر ان جي فني صلاحيتن بابت تفصيل نه ڏنا. ايران وٽ زير زمين ميزائل اڏن ۽ هٿيارن جا ذخيرا به موجود آهن. بوشهر ۾ روسي فوجي ٽرانسپورٽ جهازن جي لهڻ جون خبرون به اهڙي موقعي تي سامهون آيون آهن، پر انهن جي مقصد ۽ ڪٽي آيل سامان بابت پڪي تصديق نه ٿي سگهي. جڏهن ته ڪي تجزيا نگار انهن جهازن کي روسي هٿيارن جي فراهميءَ جو تسلسل ڪوٺي رهيا آهن. ائين لڳي ٿو ته ايران به جوابي ڪاروائيءَ جون تياريون ڪري رهيو آهي.

صدر ٽرمپ لاءِ دٻاءُ رڳو ايران تائين محدود ناهي. ايران خلاف جنگ ۽ ان جي نتيجي ۾ توانائيءَ جي قيمتن ۾ واڌ تي سندس پاليسيءَ تي تنقيد ٿي رهي آهي، جڏهن ته روس بابت سندس نرم رويي تي ريپبلڪن پارٽيءَ جي ڪجهه ميمبرن به اعتراض ڪيو آهي. رائٽرز/اِپسوس جي 19 آڪٽوبر 2026ع واري سروي موجب، ٽرمپ جي ڪارڪردگيءَ جي منظوري ڏيندڙ آمريڪين جو انگ گهٽجي 31 سيڪڙو تي اچي ويو، جيڪو سندس ٻنهي صدارتي دورن ۾ سڀ کان گهٽ آهي. ساڳي سروي ۾ ڪانگريس جي چونڊن لاءِ ڊيموڪريٽڪ اميدوارن کي 47 سيڪڙو ۽ ريپبلڪن اميدوارن کي 35 سيڪڙو ووٽرن جي حمايت حاصل ٿي آهي. اهڙي صورتحال ۾ ايران بابت ٽرمپ جو ايندڙ فيصلو رڳو پرڏيهي پاليسيءَ جو معاملو نه، پر مڊٽرم چونڊن کان اڳ سندس سياسي پوزيشن سان به لاڳاپيل آهي.

ڪجهه مبصرن جو رايو آهي ته آمريڪا ۽ اسرائيل ۾ چونڊن جا نتيجا ٻنهي ملڪن جي پاليسين تي اثرانداز ٿيندا، پر اهو لازمي ناهي ته ايران بابت حڪمت عملي تبديل ٿئي. اسرائيل ۾ نئين پارلياماني اتحاد ۽ آمريڪا ۾ ڪانگريس جي نئين توازن سان حڪمرانن جي سياسي گنجائش بدلجي سگهي ٿي، پر علائقائي سلامتيءَ جا بنيادي مسئلا برقرار رهندا.

بهرحال! سوال رڳو اهو ناهي ته ٽرمپ يا نيتن ياهو چونڊن ۾ ڪهڙي سياسي پوزيشن حاصل ڪندا؟ اصل سوال اهو آهي ته جنگ ۽ امن بابت فيصلا ڪهڙي بنياد تي ٿيندا ۽ انهن جي قيمت ڪير ڀريندو؟ وچ اوڀر کي هن وقت هڪ نئين فوجي محاذ جي نه، پر اهڙي سياسي حڪمت عمليءَ جي ضرورت آهي، جيڪا تڪرار وڌائڻ بدران ان جي پائيدار حل ڏانهن وٺي وڃي.

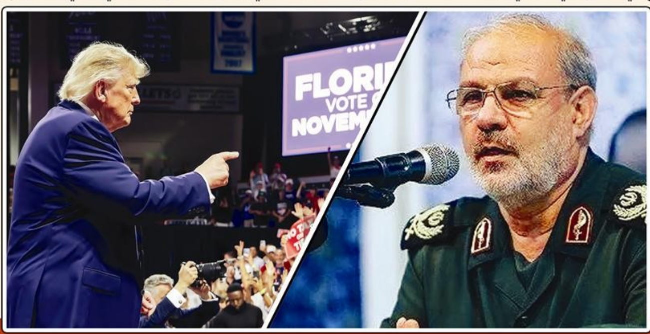

جنگ جو وڪڙ عالمي معيشت ۽ سياست

مجيب ناريجو

جيئن آمريڪا ۾ 3 نومبر جون مڊٽرم چونڊون ويجهو اچي رهيون آهن، تيئن وچ اوڀر ۾ جنگي ڇڪتاڻ، توانائيءَ جي اهم سامونڊي رستن تي حملن ۽ عالمي معاشي غيريقينيءَ جا اثر وڌيڪ شدت اختيار ڪري رهيا آهن. انهن اثرن جي هڪ جهلڪ آمريڪا ۾ صدر ڊونلڊ ٽرمپ جي گهٽجندڙ مقبوليت ۽ يورپ جي مختلف ملڪن ۾ مهانگائي، رهائش جي بحران ۽ معمول وارن خرچن ۾ واڌ خلاف ٿيندڙ احتجاجن ۾ ڏسي سگهجي ٿي. جنگ جو ميدان وچ اوڀر آهي، پر ان جا معاشي اثر هزارين ميل پري عام ماڻهن جي کيسي ۽ حڪمرانن جي سياسي مستقبل تائين پهچي رهيا آهن. جنگ جا معاشي اثر رڳو ٻارڻ ۽ کاڌي پيتي جي اگهن تائين محدود ناهن، پر اهي حڪمرانن لاءِ سياسي چئلينج به بڻجي رهيا آهن. آمريڪا ۾ صدر ڊونلڊ ٽرمپ جي مقبوليت بابت تازو سروي ان صورتحال جو هڪ مثال آهي. رائٽرز ۽ اِپسوس جي 19 آڪٽوبر 2026ع تي جاري ڪيل گڏيل سروي موجب صدر ڊونلڊ ٽرمپ جي ڪارڪردگيءَ جي حمايت ڪندڙ آمريڪين جو انگ گهٽجي 31 سيڪڙو رهجي ويو، جيڪو سندس ٻنهي صدارتي دورن ۾ سڀ کان گهٽ آهي. ساڳئي سروي ۾ 68 سيڪڙو جواب ڏيندڙن معيشت بابت ٽرمپ جي ڪارڪردگيءَ تي عدم اطمينان ظاهر ڪيو. ان کان اڳ 9 آڪٽوبر تي رائٽرز ۽ اِپسوس جي هڪ ٻي سروي ۾ 78 سيڪڙو آمريڪين مهانگائيءَ جي وڌندڙ بار جو گهٽ ۾ گهٽ ڪجهه حصو ٽرمپ جي پاليسين سان لاڳاپيل قرار ڏنو.

رائٽرز جي رپورٽن موجب، ايران سان جنگ، ٻارڻ جي اگهن ۾ واڌ ۽ واپاري ٽيڪسن سبب وڌندڙ خرچ 3 نومبر تي ٿيندڙ مڊٽرم چونڊن کان اڳ اهم سياسي مسئلو بڻجي ويا آهن. تنهن هوندي به، ٽرمپ جي مقبوليت ۾ گهٽتائيءَ کي رڳو جنگ جو نتيجو قرار ڏيڻ درست نه ٿيندو. ان ۾ معاشي پاليسين ۽ معمول وارن خرچن بابت عوامي خدشن جو به حصو آهي. ڪورونا وبا کان پوءِ دنيا جي معيشت کي پاڻ سنڀالڻ ۾ وقت لڳو. روس ۽ يوڪرين جي جنگ توانائي، خوراڪ ۽ ڀاڻ جي رسد کي متاثر ڪيو. جڏهن ته موسمياتي آفتن ڪيترن ئي ملڪن جي زراعت ۽ پيداوار کي ڇيهو رسايو. هاڻي وچ اوڀر ۾ جنگي ڇڪتاڻ عالمي واپار لاءِ هڪ ٻيو خطرو بڻيل آهي. جڏهن تيل جي فراهميءَ بابت خدشا وڌن ٿا يا جهازن کي اهم سامونڊي رستن تان گذرڻ ۾ خطرا پيش اچن ٿا ته ان جا اثر رڳو لاڳاپيل ملڪن تائين محدود نٿا رهن.

هرمز سامونڊي لنگهه نار وارن ملڪن مان تيل ۽ گئس جي عالمي رسد لاءِ اهم رستو آهي، جڏهن ته باب المندب ڳاڙهي سمنڊ کي عدن جي نار سان ڳنڍي ٿو ۽ سوئيز ڪئنال ڏانهن ويندڙ واپار ۾ اهم ڪردار ادا ڪري ٿو. انهن رستن تي خطرا وڌڻ سان جهازن جي انشورنس مهانگي ٿي رهي آهي، سفر ۾ دير لڳي ٿي ۽ واپاري ڪمپنين کي متبادل رستا اختيار ڪرڻا پون ٿا. ڊگهي سفر جو مطلب وڌيڪ ٻارڻ ۽ وڌيڪ خرچ آهي. اهي خرچ واپاري عمل جي تسلسل ۾ اڳتي منتقل ٿي شين جي قيمتن تي به اثرانداز ٿي رهيا آهن.

آمريڪي مالياتي معلومات ۽ تجزياتي اداري S&P Global جي جولاءِ 2026ع واري رپورٽ موجب انشورنس بروڪر Marsh جي ڄاڻايل انگن اکرن تحت، هرمز مان گذرندڙ جهازن لاءِ اضافي جنگي خطري واري انشورنس جو پريميئم جهاز جي پنهنجي ڪيل انشورنس واري قيمت جي 7.5 سيڪڙو کان 10 سيڪڙو تائين پهچي ويو هو. اهي جولاءِ 2026ع جا انگ اکر آهن، موجوده صورتحال يا هر جهاز تي لاڳو ٿيندڙ ڪا هڪ مقرر شرح نه. ٻئي پاسي سيپٽمبر 2026ع ۾ انٽرنيشنل يونين آف مرين انشورنس (IUMI) هرمز جي بحران دوران سامونڊي انشورنس شعبي جي نقصان جو اندازو لڳ ڀڳ 2 ارب آمريڪي ڊالر ٻڌايو.

انهن وڌيل خرچن جو بار آخر ڪنهن تي پوي ٿو؟ جهازن جا مالڪ، انشورنس ڪمپنيون ۽ واپاري ادارا ڪجهه خرچ پاڻ برداشت ڪري سگهن ٿا، پر وڌيل مال برداريءَ جو خرچ شين جي اگهن ۾ شامل ٿئي ٿو. جيڪڏهن تيل يا گئس جي فراهمي متاثر ٿئي ته توانائيءَ جا اگهه وڌيڪ غيريقينيءَ جو شڪار ٿين ٿا. ان سان ٽرانسپورٽ، ڪارخانن ۽ زراعت جا خرچ وڌن ٿا. اهڙي طرح هر شيءِ مهانگي ٿئي ٿي.

ان پسمنظر ۾ يورپ جي ڪيترن ئي ملڪن ۾ احتجاج شروع ٿيا آهن. فرانس ۾ 17 آڪٽوبر تي تيل مظاهرن ۾ گهرو وزارت موجب لڳ ڀڳ ساڍا پنج لک ماڻهو شريڪ ٿيا، جڏهن ته احتجاج جو سڏ ڏيندڙن اٺ لک انگ ٻڌايو. احتجاجن جي شروعات اسڪولن جي خراب حالتن، استادن جي کوٽ ۽ تعليم جي سهولتن بابت مطالبن سان ٿي، پر مهانگائي، پگهارن ۽ عوامي خدمتن بابت شڪايتن انهن احتجاجن کي وڌيڪ شدت ڏني. ڪجهه هنڌن تي مظاهرن دوران تشدد ۽ ڀڃ ڊاهه جا واقعا پڻ ٿيا. اٽليءَ ۾ به تيل جي قيمتن ۾ واڌ، مهانگائي، معمول جا خرچ وڌڻ، پگهارن، روزگار ۽ عوامي سهولتن بابت احتجاج ٿيا. ڪجهه هنڌن تي مزدورن ۽ هارين ٻارڻ ۽ ڪاروباري خرچن خلاف احتجاج ڪيو. ميلان ۾ مچريل ماڻهن جي ريلي دوران جهيڙن ۽ ملڪيت کي نقصان پهچائڻ وارا واقعا پيش آيا. پرتگال جي گاديءَ واري شهر لزبن ۾ 17 آڪٽوبر تي هزارين ماڻهو مهانگائي خلاف احتجاج ڪيو. اهڙي طرح ميڊرڊ، بيلجيم ۾ به احتجاج رڪارڊ ٿيا.

بين الاقوامي مالياتي فنڊ (IMF) جي آڪٽوبر 2026ع واري عالمي معاشي جائزي موجب، عالمي معاشي واڌ 2026ع ۾ 3.1 سيڪڙو ۽ 2027ع ۾ 3.4 سيڪڙو رهڻ جو اندازو آهي. عالمي مهانگائيءَ جي شرح 2026ع ۾ 4.7 سيڪڙو تائين پهچڻ ۽ 2027ع ۾ 4.1 سيڪڙو ٿيڻ جي اڳڪٿي ڪئي وئي آهي. فنڊ جنگي ڇڪتاڻ، واپاري تڪرارن ۽ بين غيريقيني حالتن کي عالمي معيشت لاءِ خطرا ڄاڻايا آهن.

يورپ جي احتجاجن ۽ آمريڪا ۾ عوامي راءِ مان هڪ اهم سوال سامهون اچي ٿو: معاشي واڌ جو فائدو عام ماڻهن تائين ڪيترو پهچي ٿو؟ جيڪڏهن نوجوانن کي مناسب رهائش نه ملي، مزدورن جي آمدني ضروري خرچن سان گڏ نه هلي ۽ تعليم توڙي صحت جون سهولتون ڪمزور ٿين ته ڪاوڙ وڌي ٿي. آمريڪا ۾ به ٻارڻ ۽ خوراڪ جا وڌندڙ خرچ سياسي بحث جو حصو بڻجي رهيا آهن. مڊٽرم چونڊون صدر جي سڌي چونڊ نه آهن، پر ڪانگريس جي ٻنهي ايوانن ۾ پارٽيءَ جي پوزيشن صدر جي قانون سازيءَ ۽ پاليسين تي اثرانداز ٿي سگهي ٿي.

هرمز ۽ باب المندب جهڙن سامونڊي رستن جي سلامتي عالمي واپار لاءِ اهم آهي، پر عام ماڻهن جي معاشي تحفظ لاءِ رڳو محفوظ واپاري رستا ڪافي ناهن. مناسب پگهارون، روزگار ۽ ڄاڻدار عوامي سهولتون به ضروري آهن. جنگي ڇڪتاڻ گهٽائڻ ۽ عالمي واپار کي محفوظ رکڻ سان گڏ حڪومتن کي اهو به ڏسڻو پوندو ته وڌندڙ خرچن جو بار سڀ کان ڪمزور طبقن تي نه پوي. امن رڳو سفارتي ڪاميابي ناهي. اهو اهڙي معاشي زندگيءَ جو به بنيادي شرط آهي، جنهن ۾ ماڻهو پنهنجي آمدنيءَ مان گهر هلائي سگهن ۽ مستقبل بابت مسلسل پريشانيءَ ۾ نه رهن.

ڇا نار جون معيشتون بچي سگهنديون؟

ساره فياض|بي بي سي

دنيا جي نهايت شاهوڪار علائقن مان هڪ ناراج هڪ اهڙي سوال کي منهن ڏئي رهيو آهي، جنهن جو تعلق رڳو تيل جي دولت يا معاشي ترقيءَ سان ناهي، پر امن، جاگرافيائي بيهڪ ۽ عالمي واپار سان پڻ آهي. ڇا وڏا مالي ذخيرا، جديد شهر ۽ گهڻ رخا معاشي منصوبا جنگ جي هاڃن کان بچائڻ لاءِ ڪافي آهن، يا هڪڙو علائقائي تڪرار سالن جي ترقيءَ کي خطري ۾ وجهي سگهي ٿو؟

بي بي سي نيوز عربيءَ جي معاشي معاملن بابت صحافي ساره فياض جي تجزيي موجب، آمريڪا، اسرائيل ۽ ايران وچ ۾ جاري تڪرار 'نار سهڪار ڪائونسل' جي ملڪن جي معيشتن لاءِ هڪ وڏو امتحان بڻيو آهي. عالمي مالياتي فنڊ (آءِ ايم ايف) جي اڳڪٿين ۾ سعودي عرب، گڏيل عرب رياستن، قطر، ڪويت ۽ بحرين جي معيشتن ۾ 2026ع دوران گهٽتائيءَ جو امڪان ظاهر ڪيو ويو آهي، جڏهن ته عمان لاءِ معاشي واڌ جي اڳڪٿي ڪئي وئي آهي. اهي انگ اکر اڳڪٿيون آهن، حتمي نتيجا نه، پر انهن مان خطري جي شدت جو اندازو ضرور ٿئي ٿو.

دولت موجود، پر خطرا به موجود

نار وارن ملڪن جي معاشي طاقت جو بنياد ڊگهي عرصي تائين تيل ۽ گئس جا وسيلا رهيا آهن. وقت سان گڏ انهن ملڪن سياحت، هوابازي، واپار، لاجسٽڪس ۽ تفريحي صنعتن کي به هٿي ڏني آهي، ته جيئن تيل تي پاڙڻ گهٽائي سگهجي. پر جنگ ڏيکاريو آهي ته گهڻ رخن معاشي ذريعن باوجود، واپاري رستن ۽ سلامتيءَ اڳيان خطرو اچي بيهي ته معيشت جا ڪيترائي شعبا هڪ ئي وقت متاثر ٿي سگهن ٿا.

سياح نه اچن، جهاز اڏامون بند ٿين، بندرگاهن تي اچ وڃ گهٽجي يا سيڙپڪار پنهنجا منصوبا ملتوي ڪن ته نقصان رڳو تيل جي آمدنيءَ تائين محدود نٿو رهي. هوٽلن، هوائي ڪمپنين، دڪانن ۽ ٻين ڪاروباري سرگرمين تي به اثر پوي ٿو.

سامونڊي گذرگاهه هرمز: اهم رستو وڏو خطرو

نار وارين معيشتن لاءِ سڀ کان اهم جاگرافيائي مسئلن مان هڪ سامونڊي گذرگاهه هرمز آهي، جنهن تان عالمي تيل جي واپار جو وڏو حصو گذري ٿو. هن رستي ۾ رنڊڪ پيدا ٿيڻ سان تيل ۽ گئس جي روانگي واپار سان گڏ ضروري شين ۽ صنعتي خام مال جي رسد به متاثر ٿي سگهي ٿي.

قطر، ڪويت ۽ بحرين جو هن رستي تي وڌيڪ پاڙڻ کين خاص طور حساس بڻائي ٿو. ان جي ابتڙ، سعودي عرب وٽ اوڀر- اولهه تيل پائيپ لائين ذريعي تيل کي ڳاڙهي سمنڊ ڪناري ينبع بندرگاهه تائين پهچائڻ جو متبادل رستو موجود آهي. گڏيل عرب رياستن وٽ به فجيره ڏانهن تيل پهچائڻ جو متبادل انتظام آهي، جڏهن ته عمان جا اهم بندرگاهه سامونڊي گذرگاهه هرمز کان ٻاهر واقع آهن.

پر متبادل رستن جي موجودگي به مڪمل تحفظ جي ضمانت ناهي. انهن رستن کي به محفوظ رکڻو پوي ٿو ۽ جنگ جي شدت وڌڻ سان واپار جا خرچ ۽ خطرا وڌي سگهن ٿا.

معاشي بحاليءَ لاءِ ڇا ضروري آهي؟

جنگ ختم ٿيڻ کان پوءِ به لازمي ناهي ته معيشت اڳوڻي رفتار سان هلي. ڪمپنيون پنهنجا واپاري رستا تبديل ڪن ٿيون، سيڙپڪار وڌيڪ تحفظ ۽ ضمانتون گهرن ٿا، جڏهن ته انشورنس ۽ ڪاروبار ڪرڻ جي لاڳت به وڌي سگهي ٿي. اهڙي صورتحال ۾ مالي ذخيرا نقصان برداشت ڪرڻ ۾ مدد ڏين ٿا، پر مستقل معاشي استحڪام لاءِ امن ۽ محفوظ واپار ضروري آهن.

نار وارن ملڪن کي گهڻ رخن معاشي ذريعن سان گڏ توانائيءَ جي روانگي واپار وارن متبادل رستن، اهم مرڪزن جي تحفظ ۽ علائقائي دفاعي ۽ لاجسٽڪ سهڪار کي مضبوط ڪرڻو پوندو. ڇاڪاڻ ته هڪ ملڪ جي بندرگاهه، ٻئي ملڪ جي زميني رستن ۽ ٽئين ملڪ جي توانائي وسيلن جو گڏيل استعمال بحرانن جا اثر گهٽائي سگهي ٿو.

بهرحال، سوال رڳو اهو ناهي ته خليجي ملڪن وٽ ڪيتري دولت آهي، پر اهو به آهي ته ڇا اهي ان دولت جي سهاري جنگ ۽ جاگرافيائي چئلينجز جا ڌڪ سهي، پنهنجي معيشتن کي بدلجندڙ خطرن آڏو بيهاري سگهندا؟ جاگرافيائي بيهڪ تبديل نٿي ڪري سگهجي، پر ان مان پيدا ٿيندڙ خطرن کي گهٽائڻ لاءِ منصوبابندي، علائقائي سهڪار ۽ امن جون ڪوششون ضرور ڪري سگهجن ٿيون. خليجي معيشتن جو مستقبل رڳو سندن دولت تي نه، پر انهن فيصلن تي به دارومدار رکي ٿو.

ماخذ ۽ حوالو: هي مضمون بي بي سي نيوز عربيءَ جي معاشي معاملن بابت نامانگار ساره فياض جي تجزيي "هل تصمد اقتصادات الخليج مام الحرب وتحديات الجغرافيا؟" (ڇا خليجي معيشتون جنگ ۽ جاگرافيائي چئلينجز آڏو بيهي سگهنديون؟) مان چونڊيل معلومات ۽ خيالن جي بنياد تي ترتيب ڏنو ويو آهي.

The largest circulated amongst regional dailies of Pakistan
ABC CERTIFIED
متحده عرب امارات ۾ قيمت 2 درهم - سعودي عرب ۾ 2 ريال
ايڊيٽر انچيف ۽ پبلشر: قاضي اسد عابد
روزاني عبرت
هي اخبار پرنٽر ناصر جمال سومرو پاپولر پرنٽرز مان ڇپرائي عبرت گروپ آف پبليڪيشنز جي تحت عبرت بلڊنگ گاڏي کاتو حيدرآباد مان جاري ڪئي
روزانه عبرت علائقائي اخبارن ۾ باقائده تصديق ٿيل سڀ کان وڌيڪ اشاعت رکندڙ اخبار آهي
Hyd. Ph: 2728703-4, 2728571-2 Fax: 2781879, 2784300 Isld. Ph: 2823277
Khi. Ph: 4538862-3, 2639617 Fax: 4543839-2639492, Lhr. Ph: 7236191
Reach us at www.dailyibrat.com, E-mail: ibratg@yahoo.com, ibrat@hydwol.com.pk

آچر 25 آڪٽوبر 2026ع

تيل ڪمپنين جي منافعي ۾ واڌ، حڪومتي نگرانيءَ جي ضرورت

ملڪ ۾ مهانگائيءَ جي ماريل عوام لاءِ پيٽرول ۽ ڊيزل جي اگهن ۾ لڳاتار واڌ ڪنهن وڏي عذاب کان گهٽ ناهي، ڇاڪاڻ ته تيل جي قيمتن ۾ اضافو رڳو گاڏين جي ڀاڙن تائين محدود نٿو رهي پر ان جا اثر کاڌي پيتي جي شين، زرعي پيداوار، صنعت، واپار ۽ روزمره جي استعمال جي تقريبن هر شيءِ تي پون ٿا. جڏهن پيٽرول ۽ ڊيزل مهانگا ٿين ٿا ته ٽرانسپورٽ جا خرچ وڌي وڃن ٿا، سامان پهچائڻ مهانگو ٿي وڃي ٿو ۽ ان جو بار آخرڪار عام ماڻهوءَ جي کيسي تي پوي ٿو. اهڙي صورتحال ۾ عوام پنهنجي محدود آمدنيءَ مان گهر جو خرچ پورو ڪرڻ لاءِ پريشان هجي ۽ ٻئي پاسي تيل جون ڪمپنيون ۽ ريفائنريون پنهنجي منافعي ۾ سوين سيڪڙو اضافو رڪارڊ ڪري رهيون هجن ته اهو ڪاروباري ڪاميابيءَ جو نه پر معاشي انصاف، حڪومتي پاليسين ۽ عوامي مفادن جي تحفظ جو بڻجي وڃي ٿو. ميڊيا رپورٽن ۾ ڇاپيل انگ اکر ان صورتحال جا ڪيترائي اهم پهلو سامهون آڻين ٿا. ايران خلاف آمريڪا ۽ اسرائيل جي جنگ ۽ آبناءِ هرمز جي بندش سبب عالمي توانائي مارڪيٽن ۾ غير يقيني صورتحال پيدا ٿي، جنهن جي نتيجي ۾ ڪچي تيل ۽ ٻين پيٽروليم شين جون قيمتون وڌي ويون. ان عالمي صورتحال جا اثر پاڪستان تي به پيا ۽ جنگ کان اڳ پيٽرول جي قيمت 276 رپيا ۽ ڊيزل جي قيمت 287 رپيا في ليٽر هجڻ جي ڀيٽ ۾ اهي اگهه 400 رپيا في ليٽر تائين پهچي ويا. مهانگائيءَ جي شرح فيبروريءَ ۾ 7 سيڪڙو هئي، جيڪا اڄ 11 سيڪڙو تي پهتل آهي. اهڙي صورتحال جي باوجود سڀ کان وڌيڪ متاثر ٿيندڙ طبقي جي آمدنيءَ ۾ واڌ نه ٿئي پر ٻيڻو خرچ هر مهيني وڌندا رهن ٿا.

حڪومت کي اهو به ڏسڻو پوندو ته پيٽروليم شين جي قيمتن ۾ ڪيترو حصو عالمي مارڪيٽ جي اگهن، رپئي جي مٽاسٽا واري شرح، درآمدي خرچن، ليوي ۽ ٻين سرڪاري ٽئڪسن جو آهي، جڏهن ته ڪيترو حصو ريفائنرين ۽ مارڪيٽنگ ڪمپنين جي لاڳت ۽ منافعي سان لاڳاپيل آهي. جيڪڏهن حڪومت عالمي قيمتن ۾ واڌ جو جواز ڏئي عوام تي بار وجهي ٿي ته پوءِ ان کي اهو به يقيني بڻائڻ گهرجي ته ڪمپنيون غيرمعمولي منافعي جي نالي تي گراهڪن جو استحصال نه ڪن. قيمتن جي تعين واري نظام ۾ شفافيت، ڪمپنين جي مالي انگن اکرن جي آزاد جاچ ۽ لاڳاپيل ادارن جي اثرائتي نگرانيءَ کان سواءِ عوام جي خدشن کي ختم نٿو ڪري سگهجي. ان سلسلي ۾ تيل ۽ گئس جي شعبي جي نگران ادارن، قانون تي عمل ڪرائيندڙ اختيارين ۽ مالي نگراني ڪندڙ ادارن کي پنهنجو ڪردار ادا ڪرڻ گهرجي. حقيقت اها آهي ته پاڪستان جو عام ماڻهو اڳ ئي مهانگائي، بيروزگاري، گهٽ آمدني ۽ وڌندڙ گهريلو خرچن سبب سخت پريشان آهي. اهڙي صورتحال ۾ پيٽرول ۽ ڊيزل جا اگهه وڌڻ سان سندس زندگي وڌيڪ ڏکي ٿي وڃي ٿي. جڏهن ته تيل جي شعبي ۾ ڪمپنين جي منافعي ۾ سوين سيڪڙو واڌ جا انگ اکر ڪيترائي سوال پيدا ڪن ٿا. بهرحال حڪومت کي گهرجي ته اها انهن انگن اکرن جي بنياد تي جاچ ڪرائي. منافعي ۾ واڌ جا اصل سبب عوام آڏو آڻي ۽ اهو يقيني بڻايو وڃي ته عالمي بحران کي ڪنهن به ڌر لاءِ ناجائز فائدي جو ذريعو بڻجڻ ڏنو نه ويندو، ڇاڪاڻ ته معاشي پاليسين جي ڪاميابيءَ جو اندازو رڳو ڪمپنين جي وڌندڙ منافعي مان نه پر ان ڳالهه مان به لڳايو ويندو آهي ته عام ماڻهوءَ کي ڪيترو رليف مليو؟ سندس خريداريءَ جي سگهه ڪيتري محفوظ رهي ۽ سندس زندگي ڪيتري آسان ٿي؟ جيڪڏهن ملڪ ۾ تيل جي ڪمپنين جا منافعو وڌندو رهي ٿو ۽ عوام لاءِ پيٽرول، ٽرانسپورٽ ۽ روزمره جون ضرورتون ناقابلِ برداشت ٿين ٿيون ته اهڙي صورتحال تي نظرثاني ڪرڻ لازمي آهي. اسان سمجهون ٿا ته حڪومت کي پيٽروليم شين جي اگهن بابت فيصلن ۾ عوام جي قوتِ خريد کي بنيادي اهميت ڏيڻ گهرجي. ان کان علاوه هر ڀيري عالمي مارڪيٽ ۾ اگهه وڌڻ تي سڄو بار عوام ڏانهن منتقل ڪرڻ ۽ اگهه گهٽ ٿيڻ وقت شفافيت نه رکڻ سان حڪومتي پاليسين تي عوام جو اعتماد متاثر ٿئي ٿو تيل جي شعبي بابت عوام کي واضح جاڻ ڏيڻ سان ئي اهو اعتماد بحال ٿي سگهي ٿو.

طاقت جي ڊوڙ ۽ انسانيت جو الميو!

منظور ڪوسو

ماڻهو فطرت جي هڪ اهڙي نازڪ، نفيس، حساس ۽ جسماني طور ڪمزور مخلوق آهي جيڪا زماني جي گرم ۽ سرد حالتن ڏکن ۽ تڪليفن کي برداشت ڪرڻ جي به ڪا خاص سگهه نه ٿي رکي ها! پر جيڪڏهن حالتن جو جبر وڌي وڃي ٿو ته انسان لاچار ٿيو پوي، ڇاڪاڻ ته ڪي حالتون اهڙيون هونديون آهن جن آڏو سندس اختيار ۽ وس محدود ٿي ويندا آهن سائنس ۽ ٽيڪنالاجي جي بي پناهه ترقيءَ جي باوجود به اڄ جو انسان هر طرف کان مسئلن ۽ مصيبتن جي گهيري ۾ آهي اَلميو اِهو آهي ته انسان انهن مسئلن کي حل ڪرڻ لاءِ گهربل وسيلا وڌائڻ بدران، پنهنجي ئي نسل کي تباهه ڪرڻ جا نت نوان طريقا ايجاد ڪرڻ ۾ مصروف آهي جيڪڏهن هٿيارن، ميزائلن، بمبار جهازن ۽ جنگي سازوسامان جي تياريءَ تي خرچ ٿيندڙ دولت جو وڌيڪ حصو صحت، طبي تحقيق، تعليم ۽ انساني ڀلائيءَ ڏانهن منتقل ڪيو وڃي ته ممڪن آهي ته طبي سائنس ۾ وڌيڪ تيز رفتار ترقي ٿئي ها ۽ لکين انسانن جي زندگي بهتر بڻجي ها ۽ انسان طب جي دنيا ۾ ناممڪن کان ممڪن طرف اچي ها پر افسوس دنيا ۾ انسان کي جيئارڻ کان وڌيڪ کيس مارڻ جا جتن ڪيا وڃن ٿا. هٿيارن جي واپار، سياسي مفاد ۽ فوجي برتريءَ جي ڊوڙ ڪيترن ئي خطن کي جنگين جي باهه ۾ ڌڪي رهي آهي حقيقت ۾ انسان جسماني طور ڪمزور هوندي به علم، شعور، تجسس، تخيل ۽ مسلسل جاکوڙ جي ذريعي ڪائنات جي انهن رازن تائين پهتو آهي جيڪي ڪنهن زماني ۾ سندس تصور کان به ٻاهر هئا. هو خلائن ۾ سفر ڪري رهيو آهي چنڊ تي قدم رکي چڪو آهي مريخ ڏانهن مشينون گاڏيون موڪلي رهيو آهي ۽ ڪائنات جي اڻڄاتل حقيقتن کي سمجهڻ لاءِ ڏينهن رات تحقيق ڪري رهيو آهي جديد مواصلاتي نظام دنيا جي هڪ ڪنڊ کان ٻي ڪنڊ تائين رابطي کي انتهائي آسان بڻائي ڇڏيو آهي طب ۾ نيون دوائون، جديد تشخيصي طريقا ۽ زندگي بچائڻ جون ٽيڪنالاجيز لکين انسانن لاءِ اُميد جو سبب بڻجي رهيون آهن پر المَيو اِهو آهي ته علم ۽ شعور جي اهڙين بلندين تي پهچڻ ڪانپوءِ به انسان پنهنجي اندرجي نفرت، لالچ، انتقام ۽ وحشي جبلت تي مڪمل ضابطو آڻي نه سگهيو آهي هڪ طرف هُو بيمارين جي علاج لاءِ جديد مشينون ۽ دوائون تيار ڪري ٿو ته ٻئي طرف اهڙا تباهيءَ وارا هٿيار به ناهي ٿو جيڪي هڪ ئي لمحي ۾ هزارين انساني زندگين کي ختم ڪري سگهن ٿا. هڪ پاسي اسپتالون ۽ تعليمي ادارا تعمير ٿين ٿا ته ٻئي پاسي بم ۽ ميزائل انهن ئي اسپتالن اسڪولن گهرن ۽ انساني خوابن کي ملبن ۾ تبديل ڪري ڇڏين ٿا. هيروشيما ۽ ناگاساڪي جي ايٽمي تباهيءَ کان وٺي غزه جي انساني الميئن ۽ ايران تائين دنيا جي مختلف خطن ۾ جاري جنگي ڇڪتاڻ انساني تاريخ تي بار بار اِهو سوال اٿاريندي رهي آهي ته ترقيءَ جون دعواؤن ڪندڙ دنيا انساني جان، عزت ۽ امن کي ڪيتري اهميت ڏئي ٿي؟ جنگين جا انگ اکر پنهنجي جاءِ تي پر هر انگ پٺيان هڪ انسان، هڪ خاندان، هڪ گهر ۽ ڪيترائي خواب موجود هوندا آهن جڏهن ڪو شهر تباهه ٿئي ٿو ته رڳو عمارتون نه ٿيون ڊهن پر انسانن جون اميدون، ٻارن جو مستقبل ۽ نسلن جي محنت به مٽيءَ ۾ ملي وڃي ٿي.

انسانيت کي تباهه ڪندڙ اهڙي صلاحيت کي ترقي، طاقت يا عظمت جو نالو نٿو ڏئي سگهجي. اِها اُن تضاد جي علامت آهي جنهن ۾ انسان پنهنجي ذهانت سان ته ڪائنات جا دروازا کولي ٿو پر پنهنجي اندرجي نفرت ۽ وحشت جا دروازا بند ڪرڻ ۾ ناڪام رهي ٿو هن جبلن کي ٽوڙي رستا ناهيا، درياهن تي بند ٻڌا ۽ خلائن جا دروازا کوليا پر پنهنجي ۽ ٻين انسانن جي وچ ۾ نفرت جون ديوارون اڃا تائين مڪمل طور ڊاهي نه سگهيو آهي انسان جي اصل عظمت اُن ڳالهه ۾ ناهي ته هُو ڪيترا ماڻهو ماري سگهي ٿو پر اُن ۾ آهي ته هو ڪيترين زندگيون بچائي سگهي ٿو. سندس طاقت جو اندازو هٿيارن جي تعداد مان نه، پر اُن ڳالهه مان لڳائڻ گهرجي ته هو انسانيت جي تحفظ، امن جي قيام ۽ انساني ڀلائيءَ لاءِ ڪيتري ڪوشش ڪري ٿو. جيڪڏهن هٿن ۾ بندوق بدران قلم، ڪتاب، اوزار ۽ روزگار جا وسيلا هجن ته سماج جي تقدير بدلجي سگهي ٿي طاقت جو اصل امتحان ڪمزور کي چيڀاٽڻ ۾ نه پر کيس سهارو ڏئي پاڻ سان گڏ بيهارڻ ۾ آهي ساڳيءَ طرح سياست جو مقصد مخالف کي ختم ڪرڻ نه پر اختلافن باوجود گڏجي رهڻ جا رستا ڳولڻ هجڻ گهرجي اقتدار جيڪڏهن انسان کي وڌيڪ انسان دوست بڻائڻ بدران وڌيڪ ظالم بڻائي ٿو ته اهڙي اقتدار جي اخلاقي حيثيت تي سوال اٿڻ فطري آهي اڄ عالمي سياست ۾ ڪيترائي فيصلا امن انصاف ۽ انساني حقن بدران قومي مفادن، فوجي برتريءَ ۽ سياسي اثر رسوخ جي بنياد تي ڪيا وڃن ٿا. عالمي ادارا به ڪيترن ئي انساني بحرانن کي روڪڻ ۾ گهربل ڪاميابي حاصل نه ڪري سگهيا آهن جڏهن طاقتور ملڪن جا مفاد انساني حقن کان مٿانهان ٿي وڃن ٿا، تڏهن سائنس ۽ ٽيڪنالاجيءَ جي ترقيءَ باوجود انساني جان غير محفوظ رهي ٿي اهڙي صورتحال ۾ سوال پيدا ٿئي ٿو ته آخر ان ترقيءَ جي اخلاقي معنيٰ ڪهڙي رهجي وڃي ٿي جيڪا انسان کي سهولتون ته ڏئي ٿي پر سندس جان ۽ امن جي ضمانت نٿي بڻجي سگهي؟ تنهن هوندي به تاريخ ۾ اهڙا روشن مثال موجود آهن جيڪي ٻڌائين ٿا ته سياست رڳو طاقت، اقتدار ۽ انتقام جو نالو ناهي ڏکڻ آفريڪا جو عظيم اڳواڻ نيلسن منڊيلا اُن جو هڪ اهم مثال آهي هن پنهنجي زندگيءَ جا 27 سال جيل ۾ گذاريا، نسل پرستيءَ جي ظلماڻي نظام سندس آزاديءَ جا قيمتي سال کسي ورتا پر جڏهن کيس اقتدار مليو ته هن پنهنجي مخالفن کان بدلو وٺڻ بدران قومي مفاهمت، انصاف ۽ گڏيل مستقبل جو رستو اختيار ڪيو. اڄ جڏهن دنيا جا طاقتور ملڪ جديد هٿيارن، فوجي برتريءَ ۽ سياسي اثر رسوخ کي پنهنجي عظمت جو معيار سمجهن ٿا، تڏهن ڪين منڊيلا جهڙن اڳواڻن جي زندگيءَ مان سبق سکڻ جي وڌيڪ ضرورت آهي دنيا کي اهڙن اڳواڻن جي ضرورت آهي جيڪي جنگ جي ميدان ۾ فتح کان وڌيڪ امن جي قيام کي اهميت ڏين جيڪي انتقام بدران انصاف، نفرت بدران مفاهمت ۽ تباهيءَ بدران تعمير جو رستو اختيار ڪن ڇو ته جنگ ۾ ڪنهن هڪ ڌر جي فتح به انسانيت جي گڏيل نقصان کي ختم نٿي ڪري سگهي. هاڻي اصل سوال اِهو ناهي ته انسان وٽ ڪيتري طاقت آهي پر اِهو آهي ته هُو اُن طاقت کي ڪهڙي مقصد لاءِ استعمال ڪري ٿو. جيڪڏهن سندس علم زندگي بچائڻ، سندس سائنس بيمارين جو علاج ڪرڻ، سندس سياست انصاف قائم ڪرڻ ۽ سندس طاقت امن کي مضبوط ڪرڻ لاءِ استعمال ٿئي ٿي ته پوءِ اِها ئي حقيقي ترقي آهي ڇاڪاڻ ته انسان جي عظمت جبلن کي ڪيرائڻ، خلائن کي فتح ڪرڻ يا دنيا تي حڪمراني ڪرڻ ۾ ئي ناهي. سندس سڀ کان وڏي عظمت پنهنجي اندر جي وحشي جبلت کي مات ڏيڻ، انسانيت جي حفاظت ڪرڻ ۽ نفرتن سان ورهايل دنيا کي امن ۽ انصاف جي ڌاڳي ۾ پوئڻ ۾ آهي علم جي عظمت تڏهن ئي مڪمل ٿئي ٿي، جڏهن ان سان انسان جي زندگي محفوظ ٿئي. طاقت جي عظمت تڏهن ئي ظاهر ٿئي ٿي جڏهن اها ڪمزور جو سهارو بڻجي ۽ ترقيءَ جي معنيٰ تڏهن پوري ٿئي ٿي جڏهن انسان پنهنجي ذهانت سان گڏ پنهنجي انسانيت کي به زنده رکي.

’هڪ شام انو ڪپور جي نالي‘

آمريڪا جي فضائن مان

راجا زاهد اختر خانزاده

ڪي شامون وقت گذرڻ جو تالو نه هونديون آهن، اهي يادن ۽ احساسن جي اهڙي داستان بڻجي وينديون آهن، جيڪا دير تائين دل تي پنهنجا نشان ڇڏي ويندي آهي. انهن ۾ نه ڪا رسمي اسٽيج هوندي آهي ۽ نه سوالن جي اڳواٽ ٺهيل فهرست، بس ڪچهري هوندي آهي، جيڪا ڪڏهن تاريخ جي گهٽين ۾ ٽڪري ويندي آهي، ڪڏهن فلسفي جي در تي دستڪ ڏيندي آهي ۽ ڪڏهن انسانيت جي ان گڏيل اڱڻ ۾ اچي ترسندي آهي، جتي مذهب، سرحد ۽ سڃاڻپ کان اڳ انسان بيٺل هوندو آهي. ڊيلس ۾ ناميياري ڀارتي اداڪار، فنڪار، دانشور ۽ مقبول ٽي وي پروگرام ’انتاڪشري‘ جي ميزبان انو ڪپور سان گذريل شام به اهڙي ئي هئي. هو ناميياري شاعر نور امروهوي جي تنظيم النور انٽرنيشنل جي عالمي مشاعري ۾ خاص مهمان طور شرڪت لاءِ آمريڪا آيل آهي ۽ مشاعري کان هڪ ڏينهن اڳ تنظيم سندن اعزاز ۾ رات جو ماجهاندو ڪيو هو. ظاهري طور اها هڪ رسمي دعوت هئي پر جيئن ئي ڪچهري شروع ٿي، مانيءَ جي ميز تي ادب، تاريخ، تصوف، مذهب، پاڪ- ڀارت لاڳاپا ۽ سنڌ جي تهذيب سميت مختلف موضوعن تي ڳالهه ٻولهه ٿي. انو ڪپور ڪنهن سوال کي ٻن لفظن ۾ نٿو نبيري پر ان کي تاريخ، ذاتي تجربي ۽ فلسفي سان ڳنڍي ٿو ڪڏهن هن جي لهجي ۾ سنجيدگي هوندي آهي، ڪڏهن ڪو تاريخي حوالو ڳالهه جو رُخ موڙي ڇڏي ٿو ۽ ڪڏهن سندس چرچو سڄي محفل کي مرڪڻ تي مجبور ڪري ڇڏيندو هو.

پر ان شام جو سڀ کان غير معمولي لمحو اهو آيو، جڏهن هن پنهنجي مرحوم ماءُ جو ذڪر ڪيو. هن ٻڌايو ته جڏهن هندو شمشان گهاٽ ۾ سندس ماءُ جون آخري رسمون ادا ٿي رهيون هيون، تڏهن ڏگهين ڏاڙهين وارا ڪجهه مسلمان اتي پهتا ۽ چيائون: ’توهان جي امڙ اسان جي استاد هئي. هن اسان کي قرآن شريف پڙهايو هو.‘ پوءِ هنن وڏي ادب سان اجازت گهري ته جيڪڏهن غلط نه سمجهو ته اسين پنهنجي استاد جي جنازي نماز ادا ڪرڻ چاهيون ٿا. انو ڪپور موجب ان شمشان گهاٽ ۾ ٽي کان چار سئو جي لڳ ڀڳ مسلمانن سندس ماءُ جي جنازي نماز پڙهي. انهيءَ جملي تي محفل ڪجهه لمحن ۾ سڪتو طاري ٿي ويو. هڪ پاسي هندو روايت جون آخري رسمون، ٻئي طرف مسلمان شاگردن جي عقيدت ۽ انهن ٻنهي جي وچ ۾ هڪ اهڙي عورت جي ياد، جنهن علم ورهائيندي مذهب جي پٽ کي ڪڏهن به رستي ۾ اچڻ نه ڏنو. آخر علم جو مذهب ڪهڙو هوندو آهي؟ ڇا استاد جو احترام ڪنهن عقيدي جي سرحد ۾ قيد ٿي سگهي ٿو؟ ڇا محبت کي ان سان فرق پوي ٿو ته دعا ڪهڙي ٻوليءَ ۾ گهري وئي ۽ هٿ ڪهڙي نموني مٿي ڪيا ويا؟ اها هڪ اداڪار جي ذاتي ياد هئي پر ان ۾ برصغير جي ان گڏيل تهذيب جي پوري جهلڪ هئي جتي ڪڏهن رشتن جو بنياد مذهب کان اڳ انسانيت هوندو هو. ماءُ جي ذڪر کان ڳالهه سندس گهر جي علمي ماحول تائين پهتي جتي مطالعو، ادب، تاريخ ۽ مذهبي فڪر جي روايت هئي. انو ڪپور ٻڌايو ته هو قرآن مجيد 14 پيرا پڙهي چڪو آهي. اسلام جي تعليم سمجهڻ لاءِ تفسير، شريعت جو ادب ۽ صحيح بخاري به ڏٺي آهيس ۽ هندو ڪتابن سان گڏ توريت، زبور ۽ انجيل جو به مطالعو ڪري چڪو آهي. سندس چوڻ هو ته ان مطالعي کيس هڪ فڪري آزادي ڏني: ’جڏهن توهان آزاد ٿي وڃو ٿا، تڏهن هر شيءِ کي سامهون رکي سوچي سگهو ٿا.‘ مون کي لڳو ته علم جو اصل مقصد شايد اهو ئي آهي ته ڪتاب اسان جي اڳ ۾ موجود خيالن تي ٺپو هڻڻ بدران اسان کي پنهنجي ئي ذهن جي پٽين کان ٻاهر ليئو پائڻ سيکاري، جيئن ته ڪنهن مذهب جو مطالعو ڪرڻ ۽ ان سان اتفاق ڪرڻ ٻه الڳ ڳالهيون آهن ۽ انو ڪپور پنهنجي ذاتي فڪري جستجوئي بيان ڪري رهيو هو.

پوءِ مون پاڪ ڀارت لاڳاپن تي سوال ڪيو، جنهن جي پٺيان ٻن ملڪن جي سياست نه پر ڪروڙين ماڻهن جون لڏپلاڻ، وڇڙيل رشتا ۽ گڏيل ياد به شامل هئي. انو ڪپور جو جواب چٽو هو. هن چيو ته اسان ڪڏهن به پنهنجي پرفارمنس يا عوامي تقريب ۾ پاڪستان جي ڌرتيءَ بابت ڪا توهين آميز ٻولي استعمال ناهي ڪئي ۽ دهليءَ جي لال قلعي ۾ پنهنجي هڪ تقريب جو حوالو ڏنو سندس لفظ هئا: ’آئون پنهنجي وطن سان محبت ثابت ڪرڻ لاءِ پاڪستان جي باري ۾ غلط ڳالهه ڇو ڪريان؟ بلڪ آئون اهو ڪيئن وساري سگهان ٿو ته اها ڌرتي منهنجي وڏڙن جي به ڌرتي آهي.‘ اهو جملو دير تائين منهنجي ذهن ۾ ٻوڙندو رهيو. جيڪڏهن آئون پنهنجي ماءُ سان محبت ڪريان ٿو ته ڇا ان جي اظهار لاءِ ڪنهن ٻئي جي ماءُ جي توهين ضروري آهي؟ سرحدون زمين تي ڪڍيون وڃن ٿيون، يادن جا نقشا انهن جا پابند نه هوندا آهن. وطن سان محبت فطري جذبو آهي پر ان کي نفرت ۾ بدلائي ڇڏڻ انسان جي پنهنجي چونڊ آهي. محبت جي شرط ناهي. مستقبل بابت البت سندس لهجو حقيقتن تي ٻڌل، بلڪ ٿورو مايوس هو. هن امن جي خواهش ظاهر ڪئي پر چيو ته هو 70 سالن جا ٿي چڪا آهيون ۽ پنهنجي حياتيءَ ۾ ڪنهن وڏي تبديليءَ جي اميد نٿا رکون. چيائين ته شايد اسين قيامت تائين هڪ ٻئي سان اٿين ئي مختلف مسئلن تي ڇڪتاڻ ڪيو ويٺل رهنداسين. پاڙيسرين جو مثال ڏيندي چيائين ته ڪڏهن ڪڏهن رنجش ٿئي ٿي پر مسلسل ڇڪتاڻ ڪين مناسب نٿو لڳي. محفل ۾ ٽهڪ گونجيا پر ان چرچي جي پٺيان هڪ سوال لِڪل هو: جن ٻن ملڪن جون بوليون، موسيقي، کاڌا ۽ رسمون ايتريون هڪجهڙيون آهن، اهي ايترو پري ڇو آهن؟ جنگين جي تاريخ ۽ بي اعتماديءَ حقيقت آهي جن کي سهڻن لفظن سان ميٽي نٿو سگهجي پر ڇا انهن جي هوندي تهذيبي احترام به ناممڪن آهي؟ ڪڏهن ڪڏهن امن جي شروعات ڪنهن وڏي معاهدي کان اڳ هڪ ٻئي کي ٻڌڻ جي آمادگيءَ سان ٿيندي آهي. سنڌ جو ذڪر آيو ته انو ڪپور لال ڪرشن ايڊوانيءَ ۽ سندس سنڌ سان نسبت جو حوالو ڏنو پوءِ ڳالهه ٻولهه تصوف ڏانهن مڙي وئي. هو ڪڏهن گورک ناٿ جو ذڪر ڪندو رهيو، ڪڏهن قديم هندستاني فڪر جو ۽ ڪڏهن صوفياڻي ڪلام جي انهن پهلوئن جو، جن ۾ محبت ۽ معرفت جو تصور نمايان آهي. استاد نصرت فتح علي خان جي آواز ۾ ’تم ايڪ گورک دهندا هو‘ جو ذڪر آيو اهو ڪلام جنهن ۾ انسان پنهنجي خلق کي سمجهڻ جي ڪوشش ڪري ٿو، حيران ٿئي ٿو ۽ آخرڪار پنهنجي عقل جي حدن جو اعتراف ڪري ٿو. هن جي ڳالهين ۾ تاريخي حوالن سان گڏ ذاتي تشريح به شامل هئي. جنهن جي صحت الڳ تحقيق جو موضوع آهي پر اصل زور انهن سوالن تي هو، جيڪي هر روحاني روايت ۾ موٽي موٽي ايندا رهن ٿا. ان دوران آئون سوچي رهيو هئس ته انسان پنهنجي خلق کي سمجهڻ لاءِ ڪيتريون ٻوليون ايجاد ڪيون؟ ڪيترا صحيفا پڙهيا؟ ڪيترا رستا اختيار ڪيا پر سندس حيرت اڄ به باقي آهي؟ تصوف جي سونهن شايد اها ئي آهي ته اهو رڳو جواب نٿو ڏئي سوال جي قدر به سيکاري ٿو ۽ ڪڏهن هڪ سٺو سوال انسان کي ان جواب کان وڌيڪ آزاد ڪري ڇڏي ٿو، جنهن کي هو سالن کان آخري حقيقت سمجهندو آيو هجي.

ڳالهه اوڀر جي خانداني قدرن کان ٿيندي اولهه جي شخصي آزاديءَ تائين وئي ۽ مون کي احساس ٿيو ته تهذيبون هڪ ٻئي جون دشمن ناهن هونديون پر هر هڪ جون پنهنجيون خوبيون ۽ ڪمزوريون آهن. اسين آمريڪا ۾ رهون ٿا پر اسان جي ٻولين ۾ اڄ به سنڌ، پنجاب، دهلي، لکنؤ، حيدرآباد ۽ امروهه جي خوشبو آهي. لڏپلاڻ جو مطلب شايد اهو ئي آهي ته انسان زمين ته مٽائي ڇڏي ٿو پر سندس تهذيبي يادگيري ساڻس گڏ سفر ڪندي رهي ٿي. ماني کائڻ دوران انو ڪپور کي سنڌي اجرڪ به پيش ڪئي وئي، جيڪا منهنجي لاءِ رڳو هڪ تحفو ناهي پر ان مٽيءَ جي سڃاڻپ آهي، جتان منهنجي يادن جو سلسلو شروع ٿئي ٿو. مون پڇيو ته سنڌ جي ڪهڙي ڳالهه کين متاثر ڪري ٿي؟ هن سنڌ جي ماڻهن جي پنهنجي ڌرتيءَ سان وابستگيءَ جو ذڪر ڪيو ۽ راجا ڏاهر کي سنڌ جو هيرو قرار ڏنو جنهن پنهنجي ڌرتي ۽ ماڻهن جو دفاع ڪيو هو. راجا ڏاهر بابت مؤرخن جا رايا مختلف آهن پر انو ڪپور، جنهن پهلوءَ کي نمايان ڪيو اهو ڌرتيءَ سان وفاداريءَ جو هو. هتان منهنجي پنهنجي سوچ هڪ الڳ سوال ۾ پڪڙڻ لڳي ٿي ۽ اهو منهنجو تجزيو آهي يا ڪو سياسي اعلان ناهي: ’سنڌ رڳو جاگرافي ناهي اها موهن جي دڙي جي قدامت، شاهه عبداللطيف جي شاعري ۽ سچل سرمست جي فڪري آزادي آهي ۽ ان جي تاريخي ايڪي جو تحفظ هڪ اهم اصول آهي، جنهن جي روشنيءَ ۾ ورهاڱي جي بحثن کي به ڏسڻ گهرجي.‘

رات اونهي ٿيندي پئي وئي پر موضوع ختم ٿيڻ جو نالو نه پئي ورتو. ڪڏهن ڪو شعر، ڪڏهن ڪو تاريخي واقعو، ڪڏهن ٽهڪن جو ڪو جهونڪو. نور امروهوي ۽ النور انٽرنيشنل جي ٽيم ان ڪچهريءَ ۾ شريڪ رهي ۽ اسان ان ويهڪ کي ڪئميرا ۾ محفوظ ڪيو ته جيئن اهي ڳالهيون ان ڪيمرا تائين محدود نه رهن. آخر ۾ انو ڪپور ’دي جاڳو ٽائمز‘ کي هڪ مختصر خاص انٽرويو به ڏنو، جنهن ۾ سنڌ جي ماڻهن لاءِ سندس پيغام، راجا ڏاهر جو حوالو ۽ ڌرتيءَ سان وابستگيءَ بابت سندس خيال شامل هو. اهو انٽرويو وڊيو جي آخري حصي ۾ آهي ته جيئن ناظرين اهي ڳالهيون سندس ئي واتان ٻڌي سگهن ضروري ناهي ته اسين سندس هر ڳالهه سان متفق هجون پر اهو به ضروري ناهي ته اختلاف ڪانپوءِ ڳالهه ٻولهه جو در بند ڪيو وڃي. جو ته علم جي دنيا ۾ سوال جيترا رهڻ گهرجن ۽ تهذيب جي دنيا ۾ ڪچهري.

واپسيءَ تي هڪ ئي خيال مون سان گڏ هلندو رهيو. هڪ ماءُ جنهن مذهب کان مٿانهين ٿي علم ورهايو، مسلمان شاگرد جيڪي آخري سفر ۾ به پنهنجي هندو استاد سان گڏ بيٺل رهيا. هڪ ماڻهو جنهن ڪتابن مان فڪري آزادي ماڻي ۽ هڪ فنڪار، جيڪو پنهنجي وطن سان محبت لاءِ ٻئي جي وطن جي توهين کي ضروري نٿو سمجهي. ظاهري طور تي اهي سڀ الڳ الڳ ڪهاڻيون هيون پر انهن جي وچ ۾ هڪ ئي لڪير هئي. انسان جي سڃاڻپ رڳو سندس مذهب يا جاگرافي ناهي پر اها به آهي ته هو ٻئي انسان جي علم، ڏک ۽ وجود جو ڪيترو احترام ڪري ٿو؟ انسان زمين تي ڪيتريون ئي سرحدون ڪڍي ڇڏيون پر محبت، علم ۽ يادن جي سفر کي روڪيندڙ ڪا سرحد اڄ تائين ناهي ٺاهي سگهيو. شايد انسانيت جي معراج اها ئي آهي ته اختلاف باقي رهي پر احترام ختم نه ٿئي. سرحدون موجود رهن پر دلين جا در بند نه ٿين. اها شام گذري وئي پر انهيءَ جي ڪچهري، سوال ۽ يادون مون سان گڏ رهنديون.

عبرت پوسٽ (اداري جو خط جي متن سان متفق هجڻ ضروري ناهي)

سنڌ جي نياڻين کي جيئڻ جو حق ڪڏهن ملندو؟

سنڌ ڌرتي جيڪا محبت، مهمان نوازي، امن پسندي ۽ عورت جي عزت جي حوالي سان سڃاتي وڃي ٿي، اڄ به هڪ اهڙي ظلماڻي رسم جي ڪاري پاڇي هيٺ آهي جنهن ڪيترين ئي مائرن جون جهوليون خالي ڪري ڇڏيون آهن اها رسم ڪارو ڪاري جي آهي. جنهن جي نالي تي انسانن جون زندگيون ختم ڪيون وڃن ٿيون ۽ پوءِ ان قتل کي غيرت جو نالو ڏئي سماج آڏو پيش ڪيو وڃي ٿو. ڪيترن ئي علائقن مان مختلف وقتن تي ڪارو ڪاريءَ جي نالي تي قتل جا واقعا سامهون ايندا رهيا آهن انهن واقعن جي پويان رڳو هڪ انسان جو قتل ناهي هوندو پر هڪ خاندان جي خوشين جو خاتمو، ٻارن جي مستقبل تي اونداهي ماءُ پيءُ جي سڄي عمر جي اذيت ۽ سماج جي ضمير تي هڪ وڏو سوال هوندو آهي. ڏينهن اڳ پنو عاقل واسڻ چيٽن ٻارن جي ماءُ صدرا سميجو ۽ سندس مڙس ديدار شيخ کي بس مان لاهي گولين جو کاڄ بڻايو ويو ٻئي طرف رتوديرو ۾ به نازيه عابده کي مڙس غيرت جي نالي تي گولين جو کاڄ بڻائي ڪارو ڪاريءَ جي نالي تي قتل ڪري ڇڏيو ڪنهن به الزام جي بنياد تي ڪنهن کي قتل ڪرڻ جو حق ڪنهن فرد، خاندان يا قبيلائي سردار کي حاصل ناهي جيڪڏهن ڪو تڪرار يا ڏوهه هجي ته ان جي جاچ ۽ فيصلي جو اختيار قانون ۽ عدالتن وٽ آهي نه ڪي ڪنهن هٿياربند ٽولي جرڳي يا ذاتي انتقام وٺندڙ ماڻهن وٽ آهي حڪومت، پوليس، قانون لاڳو ڪندڙ ادارن سميت لاڳاپيل ڌرين جي ذميواري آهي ته اهڙي تهمت جي نالي تي ٿيندڙ قتلن کي روڪڻ لاءِ صرف بيانن ۽ مذمتي قراردادن تائين محدود نه رکي پر عملي قدم کڻي پوليس کي اهڙين شڪايتن تي فوري ڪارروائي جو پابند بڻائي ۽ انهن اهلڪارن خلاف به قدم کڻڻ گهرجن جيڪي اهڙو واقعو پيش اچڻ تي غفلت ڪن ٿا ۽ جوابدارن کي تحفظ ڏين ٿا. (خرم سنديلو)

ورهايل دنيا ۾ لاڳاپن جون پُلون اڏڻ!

فضل ڪريم دادا ڀائي

اڄ جي وڌندڙ غير يقيني صورتحال واري دنيا ۾ ملڪن وچ ۾ اختلافن کي وڌيڪ گهرو ڪرڻ بدران انهن وچ ۾ لاڳاپن جون پلون اڏڻ جي صلاحيت ڪنهن به ملڪ جي عالمي امن لاءِ انتهائي اهم خدمتن مان هڪ آهي پاڪستان جو تجربو اهو ثابت ڪري ٿو ته سفارتڪاري رڳو طاقت جي بنياد تي نه پر اعتماد، مستقل مزاجي ۽ اهڙي صلاحيت تي به قائم هوندي آهي جنهن جي مدد سان انتهائي ڏکين اختلافن باوجود ڳالهه ٻولهه جا دروازا کليل رکي سگهجن ٿا. دنيا ۾ ڪي ملڪ پنهنجي فوجي طاقت سبب ياد رکيا وڃن ٿا ته ڪي وري پنهنجي معاشي قوت جي ڪري سڃاتا وڃن ٿا، پر ڪجهه ملڪ اهڙا به آهن جيڪي تاريخ ۾ پنهنجي ان صلاحيت جي ڪري نمايان حيثيت حاصل ڪن ٿا جو اهي قومن وچ ۾ رابطن جون پلون اڏين ٿا ۽ اهڙين حلقن ۾ به ماڻهن کي هڪ ٻئي جي ويجهو آڻين ٿا، جڏهن اختلاف ختم ٿيڻ ناممڪن نظر اچن ٿا. پاڪستان ڪيترن ئي ڏهاڪن کان خاموشيءَ سان اهڙن ملڪن جي صف ۾ شامل رهيو آهي ڪيترائي عالمي مبصر پاڪستان کي بنيادي طور سلامتيءَ جي مسئلن، علائقائي تڪرارن ۽ عالمي طاقتن وچ ۾ جيوپوليٽيڪل مقابلي جي تناظر ۾ ڏسن ٿا. اهي حقيقتون پنهنجي جاءِ تي موجود آهن پر پاڪستان جي مڪمل تصوير رڳو انهن تائين محدود ناهي پاڪستان جي هڪ اهڙي ڪردار تي نسبتاً گهٽ ڳالهه ٻولهه ٿيندي آهي جنهن تحت هن مختلف ملڪن وچ ۾ ڳالهين لاءِ سازگار ماحول پيدا ڪيو، عالمي امن جي قيام ۾ حصو ورتو ۽ تاريخ جي اهم مرحلن تي اهڙن ملڪن جو اعتماد حاصل ڪيو جيڪي هڪٻئي سان سڌي ريت رابطو ڪرڻ ۾ ڏکيائي محسوس ڪندا هئا. ان جو هڪ نمايان مثال 1971ع ۾ سامهون آيو هو جڏهن آمريڪا ۽ عوامي جمهوريه چين وچ ۾ عملي طور سڌا سفارتي لاڳاپا موجود نه هئا ٻنهي ملڪن جو تعلق بي اعتماديءَ جو شڪار هو ۽ بامقصد ڳالهين جو امڪان تمام گهٽ نظر اچي رهيو هو، تنهن هوندي به پاڪستان جا واشنگٽن ۽ بيجنگ، ٻنهي سان خوشگوار لاڳاپا موجود هئا. اهڙي صورتحال ۾ پاڪستان هڪ قابل اعتماد رابطي واري ذريعي طور سامهون آيو جنهن وسيلي ٻنهي گاديءَ جي هنڌن وچ ۾ پيغام پهچايا ويندا هئا. پاڪستاني قيادت ۽ سفارتڪارن جي ڪوشش سان ڊاڪٽر هينري ڪسنجر جي بيجنگ واري ڳجهي دوري جو بندوبست ڪيو ويو جيڪو اڳتي هلي تاريخي اهميت اختيار ڪري ويو انهيءَ سفارتي اڳڀرائيءَ جي نتيجي ۾ ايندڙ سال آمريڪي صدر رچرڊ نڪسن جي چين واري تاريخي دوري لاءِ رستو هموار ٿيو ان ڪانپوءِ شروع ٿيل سفارتي لاڳاپن آمريڪا ۽ چين جي تعلق ۾ بنيادي تبديلي آندي، عالمي اسٽريٽجڪ صورتحال کي نئين شڪل ڏني ۽ اها اڳڀرائي 20هين صديءَ جي اهم ترين سفارتي ڪاميابين مان هڪ بڻجي وئي ان واقعي جي اهميت رڳو ان جي فوري نتيجن تائين محدود نه هئي پر ان عالمي معاملن ۾ اعتماد ۽ ساک جي اهميت کي به اجاگر ڪيو وڏيون سفارتي ڪاميابيون اڪثر اهڙي ملڪ جي ضرورت محسوس ڪنديون آهن جيڪو انهن قومن وچ ۾ پل جو ڪردار ادا ڪري سگهي، جيڪي پاڻ ۾ سڌي ريت رابطو ڪرڻ ۾ قابل نه هجن پاڪستان عالمي تاريخ جي انهيءَ اهم مرحلي تي اهڙو ڪردار ادا ڪرڻ ۾ ڪامياب ٿيو.

سفارتڪاري هجي، گڏيل قومن جي امن مشنن ۾ شرڪت هجي، انساني همدرديءَ جي بنياد تي امداد هجي، پناهگيرن جي مدد هجي ماڻهن کي محفوظ هنڌن ڏانهن منتقل ڪرڻ جون ڪوششون هجن يا تڪراري ڌرين کي ڳالهين جي ميز تي آڻڻ جا قدم هجن پاڪستان جي عالمي امن لاءِ خدمتن جو دائرو روايتي قومي اثر رسوخ کان گهڻو وسيع رهيو آهي. عالمي امن لاءِ پاڪستان جي انهيءَ وابستگيءَ جو هڪ ٻيو اهم مثال گڏيل قومن جي امن مشنن ۾ سندس ڊگهي عرصي کان شامل هئڻ آهي 1960ع کان وٺي پاڪستاني امن فوج جا اهلڪار دنيا جي انتهائي ڏکين تڪراري علائقن ۾ خدمتون سرانجام ڏيندا رهيا آهن گذريل ڪيترن ئي ڏهاڪن دوران پاڪستان 31 ملڪن ۾ گڏيل قومن جي 48 مشنن لاءِ فوجي، پوليس ۽ سول اهلڪارن سميت 2 لک 70 هزار کان وڌيڪ امن محافظ فراهم ڪيا آهن گڏيل قومن جي امن مشنن ۾ فرض سرانجام ڏيندي 183 کان وڌيڪ پاڪستاني امن محافظ پنهنجيون حياتيون قربان ڪري چڪا آهن 1979ع ۾ افغانستان ۾ سوويت فوجي مداخلت ڪانپوءِ پاڪستان دنيا جي سڀ کان وڏين ۽ ڊگهي عرصي تائين رهندڙ پناهگير آبادين مان هڪ کي پناهه ڏيندو رهيو آهي مختلف دورن ۾ 30 لک کان وڌيڪ افغان پناهگيرن پاڪستان ۾ اچي پناهه ورتي ڪيترن ئي ڏهاڪن تائين جنگ ۽ تڪرارن سبب پنهنجا گهر ڇڏڻ تي مجبور ٿيل خاندانن کي پاڪستان ۾ تحفظ، تعليم، صحت جون سهولتون ۽ نئين سر زندگي شروع ڪرڻ جا موقعا فراهم ڪيا ويا. اهو سڀ ڪجهه ان وقت ٿيو جڏهن ميزبان ملڪ پاڻ به وڏن معاشي ۽ سماجي مسئلن کي منهن ڏئي رهيو هو انساني همدرديءَ تي ٻڌل اها ڊگهي وابستگي جديد تاريخ ۾ پناهگيرن جي مدد جي اهم مثالن مان هڪ آهي پاڪستان جو اهو انساني همدرديءَ وارو ڪردار آگسٽ 2021ع ۾ ڪابل حڪومت جي خاتمي ڪانپوءِ پيدا ٿيل صورتحال دوران به سامهون آيو هو ويجهڙائيءَ وارن سالن جي انتهائي پيچيده انساني بحرانن دوران پاڪستان جو اهو ڪردار عملي سفارتڪاريءَ جو مثال هو جنهن جو مقصد انساني ضرورتن کي فوري طور پورو ڪرڻ هو پاڪستان جون انساني همدرديءَ واريون سرگرميون رڳو پنهنجي پرپاسي وارن ملڪن تائين محدود نه رهيون آهن گذريل سالن دوران پاڪستان زلزلن، ٻوڏن ۽ ٻين وڏين قدرتي آفتن کان متاثر ملڪن ڏانهن امدادي سامان بچاءَ جون ٽيمون، طبي سهولتون ۽ انساني همدرديءَ جي بنياد تي مدد فراهم ڪئي آهي.

تازين عالمي اڳڀرائين هڪ ڀيرو ٻيهر اهو ظاهر ڪيو آهي ته پاڪستان سنگين اختلافن کي منهن ڏيندڙ ملڪن وچ ۾ ڳالهه ٻولهه جي حوصلا افزائي ڪرڻ لاءِ تيار رهيو آهي ويجهڙائيءَ ۾ آمريڪا ۽ ايران وچ ۾ ٿيل فوجي ٽڪراءَ دوران پاڪستان ٻنهي ڌرين وچ ۾ رابطن کي بحال رکڻ ۽ سفارتي ڳالهين لاءِ گنجائش پيدا ڪرڻ ۾ تعميري ڪردار ادا ڪيو اهي ڪوششون پاڪستان جي انهيءَ سفارتي روايت جو تسلسل هيون جنهن تحت مختلف ملڪن سان رابطا برقرار رکڻ ۽ تڪرارن جو پُرامن حل ڳولهڻ جي حمايت ڪئي ويندي آهي آمريڪا ۽ ايران وچ ۾ ڳالهين واري هنڌ ٿيل ’اسلام آباد مفاهمتي يادداشت‘، جنهن تي آمريڪي صدر ڊونلڊ ٽرمپ ۽ ايراني صدر مسعود پزشڪيان صحيحون ڪيون ۽ پاڪستان جي وزيراعظم محمد شهباز شريف ثالث جي حيثيت سان انهيءَ عمل جي توثيق ڪئي پاڪستان جي انهيءَ ڪردار جو هڪ ٻيو مثال هئي جنهن تحت هن گهرا اختلاف رکندڙ ملڪن کي ڳالهين جي ميز تي آڻڻ لاءِ سهولتڪاري ڪئي انهن سمورن مثالن کي گڏ ڏسڻ سان پاڪستان جي عالمي ڪردار جو هڪ مستقل پهلو سامهون اچي ٿو پاڪستان عالمي امن جي قيام لاءِ اهڙيون خدمتون سرانجام ڏنيون آهن جيڪي قومي اثر رسوخ جي روايتي پيمانن کان گهڻو اڳتي وڃن ٿيون اڄ جڏهن جيوپوليٽيڪل ڇڪتاڻ هڪ ڀيرو ٻيهر عالمي لاڳاپن کي نئين شڪل ڏئي رهي آهي تڏهن اهڙن ملڪن جي اهميت وڌي وئي آهي جيڪي سياسي اختلافن باوجود مختلف ڌرين وچ ۾ ڳالهين جا رستا کليل رکي سگهن ٿا پاڪستان جو تجربو اهو ثابت ڪري ٿو ته سفارتڪاري رڳو طاقت جي بنياد تي قائم ناهي هوندي پر ان لاءِ اعتماد، مستقل مزاجي ۽ اختلافن جي ڏکين مرحلن دوران به رابطن کي جاري رکڻ جي صلاحيت ضروري هوندي آهي غير يقيني صورتحال جي ور چڙهيل اڄوڪي دنيا ۾ اختلافن کي وڌيڪ گهرو ڪرڻ بدران قومن وچ ۾ لاڳاپن جون پلون اڏڻ ڪنهن به ملڪ طرفان عالمي امن لاءِ ڏنل اهم ترين خدمتن مان هڪ آهي هن سموري بحث جو پيغام اڄ به اوترو ئي اهم آهي جيترو ماضيءَ ۾ هو: ورهاست بدران ڳالهه ٻولهه، ڇڪتاڻ وڌائڻ بدران سفارتڪاري، دشمنيءَ بدران انسانيت ۽ اشتعال انگيزيءَ بدران امن کي ترجيح ڏني وڃي.

(نوٽ: ليکڪ پاڪستان جو هڪ ناميارو صنعتڪار، ڪاروباري اڳواڻ ۽ جمهوريه ڪوٽ ڊي آئيور (آئيوري ڪوسٽ) جو اعزازي قونصل آهي. کيس صنعت، ڪاروباري ترقي ۽ علمي ڳالهين جي شعبن ۾ ڪيترن ئي ڏهاڪن جو تجربو حاصل آهي. هو صنعتي جدت، معاشي ترقي، ڪارپوريٽ سماجي ذميواري ۽ پرڏيهي ملڪن سان پاڪستان جي ڪاروباري ۽ سفارتي لاڳاپن کي مضبوط ڪرڻ جي سلسلي ۾ پنهنجين خدمتن سبب سڃاتو وڃي ٿو.)

اڄوڪو ڏينهن ..... 25 آڪٽوبر

مرزا قنبر علي بيگ

مرزا قنبر علي بيگ جو جنم 25 آڪٽوبر 1906ع تي ٽنڊي ٺوڙهي حيدرآباد ۾ ٿيو. هن ايل ايل بي جي سند حاصل ڪئي ۽ عملي زندگيءَ جي شروعات هڪ وڪيل جي حيثيت ۾ ڪئي. اڳتي هلي ترقي ڪري سيشن جج مقرر ٿيو. هو هڪ قادرالڪلام شاعر پڻ هو. هن جي شاعريءَ ۾ حمد، نعتون، مرثيه، نوحه، سلام، منقبتون، قصيده، غزل ۽ ڪافيون شامل آهن. هن ڪجهه مزاحيه شاعري به ڪئي. سنڌيءَ سان گڏ اردوءَ ۾ به شعر لکيائين. سندس شاعريءَ جا مجموعا ”ڪليات حيدري“ (سنڌي) ۽ ”ڪليات حيدري“ (اردو) ڇپجي چڪا آهن. هن 25 سيپٽمبر 1972ع ۾ ايران جي شهر مشهد ۾ وفات ڪئي.

اسماعيل گلجي

اسماعيل گلجي پاڪستان جو مشهور مصور ۽ خطاط هو. هن جو جنم 25 آڪٽوبر 1926ع تي پشاور ۾ ٿيو. هن ابتدائي تعليم مريءَ جي لارنس ڪاليج مان حاصل ڪئي ان بعد علي ڳڙهه، ڪولمبيا ۽ هارورڊ يونيورسٽين مان اعليٰ تعليم حاصل ڪيائين. هن کي ننڍپڻ کان ئي تصويرن ۽ مورتين ٺاهڻ سان دلچسپي رهي. آمريڪا ۾ تعليم حاصل ڪرڻ دوران سندس ذات ڏيهان ڏيهه مشهوري ماڻي. شروع ۾ هن مختلف شخصيتن جون تصويرون ۽ مورتيون ٺاهي مڃتا حاصل ڪئي. هن جن بين الاقوامي شخصيتن جون تصويرون ٺاهيون، تن ۾ آمريڪا جو صدر جمي ڪارٽر، جارج ڊبليو بش، شاهه فيصل، ذوالفقار علي ڀٽو ۽ ٻيا اهم اڳواڻ شامل هئا. اڳتي هلي اسلامي خطاطي ۽ تجريدي آرٽ ۾ به وڏو نالو ڪمايائين. سندس فن کي مڃتا ڏيندي پاڪستان سرڪار کيس هلال امتياز ۽ ستاره امتياز جهڙن اهم اعزازن سان نوازيو. 16 ڊسمبر 2007ع تي کيس پنهنجي ئي گهر ۾ پنهنجي گهر واريءَ ۽ هڪ نوڪرياڻيءَ سان گڏ قتل ڪيو ويو. انهيءَ قتل جي ڏوهه ۾ هن جي ڊرائيور ۽ هڪ نوڪر کي مئي 2017ع ۾ عمرقيد جي سزا ڏني وئي.

مسرور پنائي

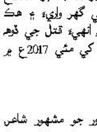

مسرور پنائي پنهنجي دور جو مشهور شاعر، سماجي خدمتگار ۽ سياستدان هو. سندس پورو نالو محمد خان ولد حاجي نبي بخش سولنگي هو ۽ هن جو جنم 25 آڪٽوبر 1947ع تي تعلقي پريا ضلعي نوشهروفيروز جي ڳوٺ پني سولنگيءَ ۾ ٿيو. هن ابتدائي تعليم پنهنجي ڳوٺ مان حاصل ڪئي ۽ اڳتي هلي بي ايڊ ۽ ايم اي جون سندون حاصل ڪيون. عملي زندگيءَ جي شروعات پرائمري اسڪول جي استاد طور ڪيائين. ان بعد تعليم کاتي ۾ سپروائيزر مقرر ٿيو ۽ 1998ع ۾ رٽائرمينٽ ورتائين. مسرور پنائي سياست ۾ به ڪافي سرگرم هو. شروع ۾ سنڌ هاري ڪميٽيءَ سان سندس سلاڪ رهيو، اڳتي هلي يونين ڪائونسل ڏليپوٽا جو ناظم مقرر ٿيو. هو هڪ بهترين مزاحمتي شاعر پڻ هو. سندس شاعريءَ جو مجموعو ’زندگي ماڪ ڦڙا‘ نالي سان ڇپيل آهي. هن 10 آگسٽ 2004ع تي وفات ڪئي.

شاهده ڪوڪر

هن مشهور ليکڪا، شاعره، ڪهاڻيڪاره ۽ ڪالم نگار جو جنم 25 آڪٽوبر 1961ع تي پير ڳوٺ، تعلقي ٽنڊو ڏيري، ضلعي لاڙڪاڻي ۾ ٿيو. هوءَ هڪ اعليٰ تعليم يافته خاتون هئي جنهن ايم اي (سنڌي ادب)، ايم اي (اسلامڪ ڪلچر) ۽ ايم اي (صحافت) جون سندون حاصل ڪيون. هن عملي زندگي اسڪول جي استاد طور گذاري. هڪ مضمون نگار طور ادبي دنيا ۾ پير پاتائين. سندس اوائلي مضمون ’روزاني هلال پاڪستان اخبار‘ ۾ ڇپيا. ان کان پوءِ هن ڪافي عرصي تائين انهيءَ اخبار ۾ ’جهاتيون‘ عنوان سان ڪالم لکيا. هن جي شاعري، ڪهاڻيون ۽ ٻيو ادبي مواد مختلف ادبي رسالن ۽ اخبارن جي زينت بڻيو. سندس ڇپيل ڪتابن ۾ ’ٻري هن پنيور ۾‘ (ڪهاڻيون)، ’ريشمي خواب ۽ تنهائي‘ (شاعري)، ’هاڻ هاريو متان‘ (شاعري) ۽ ’آهين تون هن پار‘ (شاعري) شامل آهن. هن 11 نومبر 2018ع تي هن دنيا کان موڪلائي ڪئي.

شادي فقير

شادي فقير سنڌ جو مشهور لوڪ فنڪار هو. هن عمرڪوٽ ضلعي جي ڳوٺ ابوبڪر سومري ۾ اکيون کوليون. سندس والد جو نالو اڪبر فقير مڱڻهار هو. سندس ڏاڏو عيسو فقير پنهنجي دور جو بهترين سارنگي نواز ۽ دهلاري هو. ننڍي هوندي کان ئي ڳائڻ شروع ڪيائين. راڳ ۾ استاد خير محمد سندس استاد هو. 1972ع کان ريڊيو تي به ڳائڻ شروع ڪيائين. تاريخ 25 آڪٽوبر 1980ع تي سمن سرڪار جي درگاهه تي سندس روح جو پکي پرواز ڪري ويو.

برڙو سنڌي

هن مشهور شاعر جي چنيءَ جو نالو محمد رمضان ۽ والد جو نالو خدا ڏنو لاشاري هو. هو 15 مارچ 1922ع تي ميرپور ماٿيلي جي ڳوٺ ماڪن ڪوريءَ ۾ ڄائو. هن پرائمري اسڪول ۾ پڙهڻ دوران شاعري شروع ڪئي. البت هڪ ڊگهي عرصي تائين شاعري ڪرڻ ڇڏي ڏنائين. اڳتي هلي پنهنجو ڳوٺ ڇڏي نوابشاهه ۾ مستقل سڪونت اختيار ڪيائين. انهيءَ شهر ۾ پنهنجي دوست نظر سنڌيءَ جي صحبت کيس ٻيهر شاعريءَ طرف مائل ڪيو. هن سنڌيءَ ۽ سرائڪي ٻوليءَ ۾ شاعري ڪئي. سندس شاعريءَ جا ٻه مجموعا ’آڪريون ميٺڳهه ملهار‘ ۽ ’ٻوٽون بس نه ڪن‘ ڇپجي پڌرا ٿيا. هن 25 آڪٽوبر 1988ع تي وفات ڪئي.

مختيار انڙ

ڊاڪٽر تجمل عباسي

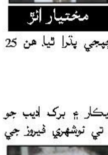

سنڌ جي هن مهان ڪهاڻيڪار ۽ برک اديب جو جنم 17 يا 18 آڪٽوبر 1927ع تي نوشهري فيروز جي شهر خانواهڻ ۾ ٿيو. هن پرائمري ڪلاس تائين تعليم خانواهڻ ۽ نوابشاهه جي اسڪولن مان حاصل ڪئي ان بعد ڊائو ميڊيڪل ڪاليج مان ايم بي بي ايس جي سند حاصل ڪري ڊاڪٽر بڻيو. هن پهرين ڪهاڻي ’همت ۽ ڪوشش‘ 1944ع ۾ لکي جيڪا 1949ع ۾ ڇپجي پڌري ٿي. هن 3 سئو 50 کان وڌيڪ ڪهاڻيون لکيون ۽ سندس ڪتابن جو تعداد 30 کان به وڌيڪ آهي. هن جي مشهور ڪهاڻين جي ڪتابن ۾ ’طوفان جي تمنا‘، ’پٿر تي ليڪو‘، ’جيڪي منهنجي من ۾ آهي‘، ’ڳلچي‘، ’ٻڌو سور سهي‘، ’رشتا ناتا‘، ’سورج هوندي مرجهايل‘، ’للڪار‘، ’پروفيسر‘، ’ڪارون هن ديواني جون‘، ’ڪهاڻيءَ جو قافلو‘ ۽ ’چونڊ ڪهاڻيون‘ شامل آهن. هن جيڪي ناول لکيا، تن ۾ ’پيار ڪهاڻي‘، ’بلنديون‘ ۽ ’تلاش‘ شامل آهن ان کان علاوه هن ڪيترين ئي ڪهاڻين ۽ ناول ڌارين ٻولين مان سنڌيءَ ۾ ترجمو ڪيا. هن عظيم ليکڪ جي حياتيءَ جو سفر 25 آڪٽوبر 1995ع تي پڄاڻيءَ تي پهتو.

زرينه بلوچ

زرينه بلوچ سنڌ جي قومي گيتن جي راڻي، بهترين ليکڪا ۽ اتساهيندڙ استاد هئي هن جا ڳايل لاثاني لوڪ گيت ۽ جوش ۽ جذبي سان ڀريل قومي گيت ۽ وايون اڄ به سنڌ جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ مشهور آهن. هن جي شخصيت سنڌ جي هر ماڻهوءَ لاءِ عزت ۽ احترام جو احساس هئي انهيءَ سبب آهي جو اسين اڄ به هن کي ’جيجي‘ جي نالي سان ياد ڪريون ٿا. هن سنڌي لوڪ گيتن کي پنهنجي سريلي آواز جو روپ ڏئي هميشه هميشه لاءِ امر بڻائي ڇڏيو. گلوڪار شيخ اياز، علي بابا ۽ امداد حسينيءَ سميت سنڌ جي جديد انقلابي شاعرن جي شاعري ۽ پيغام عوام تائين پهچايو. هوءَ هڪ ئي وقت هڪ شفيق ماءُ، هڪ قومي ڪارڪن، هڪ بهترين استاد، هڪ مهان ڪهاڻيڪاره ۽ هڪ عظيم گلوڪاره هئي. هن جو جنم حيدرآباد جي ڪاري موريءَ واري علائقي ۾ الهداد چنڊ جي ڳوٺ ۾ ٿيو. جيتوڻيڪ سندس جنم جي تاريخ تي اختلاف آهي پر اڪثر حوالن ۾ 29 ڊسمبر 1934ع لکيل آهي. حيدرآباد جي قاضي قيوم پرائمري اسڪول مان ابتدائي تعليم حاصل ڪيائين. هن سنڌي فائنل، اديب ۽ اديب فاضل جا امتحان پاس ڪيا. عملي زندگيءَ جي شروعات اسڪول جي استاد طور ڪيائين ۽ 1996ع ۾ رٽائر ٿي. ڳائڻ جي ابتدائي تربيت ڏاڏي ليلاوتيءَ کان حاصل ڪيائين 1960ع ڌاري ريڊيو پاڪستان حيدرآباد تي ڳائڻ شروع ڪيائين اڳتي هلي ٽيليويزن تي به پنهنجي آواز جو جادو جاڳايائين. ريڊيو تي استاد محمد جمن کان راڳ جي باقاعدي سکيا ورتائين. سندس ڳايل سوين صوفي ڪلام، لوڪ گيت ۽ قومي گيت سنڌي موسيقيءَ جي دنيا جو وڏو سرمايو آهن هن ڳائڻ سان گڏ ڪيترن ئي ريڊيو ڊرامن ۾ صداڪاري پڻ ڪئي. هوءَ هڪ بهترين ڪهاڻيڪاره ۽ مترجم پڻ هئي. سندس پهرين ڪهاڻي ماهوار روح رهاڻ ۾ ڇپي هئي. اڳتي هلي سندس لکيل ۽ ترجمو ڪيل ڪهاڻين جو مجموعو ’تنهنجي ڳوڙها تنهنجون ڳالهيون‘ ڇپجي پڌرو ٿيو. هن 25 آڪٽوبر 2005ع تي دم ڌڻيءَ حوالي ڪيو. مشهور ليکڪ نصير مرزا ’جيجي زرينه بلوچ شخصيت ۽ فن‘ جي نالي سان هڪ ڪتاب ترتيب ڏئي ڇپرايو آهي جيڪو هڪ پڙهڻ جهڙو ڪتاب آهي.

سيد گل محمد شاهه بخاري

اڄ سنڌ جي مشهور محقق، عالم ۽ اديب سيد گل محمد شاهه بخاريءَ جي ورسيءَ جو ڏينهن آهي ادبي دنيا ۾ کيس گل بخاريءَ جي نالي سان ياد ڪيو وڃي ٿو اڪثر حوالن ۾ هن جي جنم جي تاريخ 21 آگسٽ 1960ع ڄاڻايل آهي البت ماهوار نئين زندگيءَ جي آڪٽوبر نومبر ڊسمبر 2008ع واري شماري ۾ 21 بجاءِ 24 آگسٽ لکيل آهي. سندس جنم جو هنڌ شهدادڪوٽ ۽ والد جو نالو سيد غلام شاهه بخاري آهي هن اسلامڪ ڪلچر، پوليٽيڪل سائنس، سنڌي، مسلم هسٽري، عربي ۽ فارسيءَ ۾ ماسٽر ڊگريون حاصل ڪيون. عملي زندگيءَ جي شروعات تعليم کاتي ۾ ڪاليج ليڪچرار طور ڪيائين. 1977ع ڌاري هڪ شاعر طور ادبي دنيا ۾ پير پاتائين ۽ اڳتي هلي نظم، نثر ۾ پنهنجي سڃاڻپ پيدا ڪيائين. نظم ۾ ڊاڪٽر نذير احمد جروار ۽ نثر ۾ ميمڻ عبدالمجيد سنڌي سندس استاد هئا. هن سنڌي ۽ اردوءَ ۾ 52 ڪتاب لکيا آهن جن ۾ نثر ۽ نظم سان گڏ ترجمو ۽ تاليف ٿيل ڪتاب به شامل آهن. هن پنهنجي رهائشگاهه تي هڪ شاندار ’سيرت لائبريري‘ قائم ڪئي هئي جنهن ۾ 15 هزار کان وڌيڪ ناياب ديني ڪتاب ۽ قرآن شريف جا نسخا موجود هئا. هن کي 1991ع کان 2015ع تائين 8 ڀيرا صدارتي ايوارڊ سان نوازيو ويو. هن 25 آڪٽوبر 2023ع تي وفات ڪئي.

The largest circulated amongst regional dailies of Pakistan
ABC CERTIFIED
متحده عرب امارات ۾ قيمت 2 درهم - سعودي عرب ۾ 2 ريال
ايڊيٽر انچيف ۽ پبلشر: قاضي اسد عابد
روزاني عبرت
هي اخبار پرنٽر ناصر جمال سومرو پاپولر پرنٽرز مان ڇپرائي عبرت گروپ آف پبليڪيشنز جي تحت عبرت بلڊنگ گاڏي کاتو حيدرآباد مان جاري ڪئي
روزانه عبرت علائقائي اخبارن ۾ باقائده تصديق ٿيل سڀ کان وڌيڪ اشاعت رکندڙ اخبار آهي
Hyd. Ph: 2728703-4, 2728571-2 Fax: 2781879, 2784300 Isld. Ph: 2823277
Khi. Ph: 4538862-3, 2639617 Fax: 4543839-2639492, Lhr. Ph: 7236191
Reach us at www.dailyibrat.com, E-mail: ibratg@yahoo.com, ibrat@hydwol.com.pk
آچر 25 آڪٽوبر 2026ع

تيل ڪمپنين جي منافعي ۾ واڌ، حڪومتي نگرانيءَ جي ضرورت

ملڪ ۾ مهانگائيءَ جي ماريل عوام لاءِ پيٽرول ۽ ڊيزل جي اگهن ۾ لڳاتار واڌ ڪنهن وڏي عذاب کان گهٽ ناهي، ڇاڪاڻ ته تيل جي قيمتن ۾ اضافو رڳو گاڏين جي ٽانڪين تائين محدود نٿو رهي پر ان جا اثر کاڌي پيتي جي شين، زرعي پيداوار، صنعت، واپار ۽ روزمره جي استعمال جي تقريبن هر شيءِ تي پون ٿا. جڏهن پيٽرول ۽ ڊيزل مهانگا ٿين ٿا ته ٽرانسپورٽ جا خرچ وڌي وڃن ٿا، سامان پهچائڻ مهانگو ٿي وڃي ٿو ۽ ان جو بار آخرڪار عام ماڻهوءَ جي کيسي تي پوي ٿو. اهڙي صورتحال ۾ عوام پنهنجي محدود آمدنيءَ مان گهر جو خرچ پورو ڪرڻ لاءِ پريشان هجي ۽ ٻئي پاسي تيل جون ڪمپنيون ۽ ريفائنريون پنهنجي منافعي ۾ سوين سيڪڙو اضافو رڪارڊ ڪري رهيون هجن ته اهو ڪاروباري ڪاميابيءَ جو نه پر معاشي انصاف، حڪومتي پاليسين ۽ عوامي مفادن جي تحفظ جو بڻجي وڃي ٿو. ميڊيا رپورٽن ۾ ڄاڻايل انگ اکر ان صورتحال جا ڪيترائي اهم پهلو سامهون آڻين ٿا. ايران خلاف آمريڪا ۽ اسرائيل جي جنگ ۽ آبناءِ هرمز جي بندش سبب عالمي توانائي مارڪيٽن ۾ غيريقيني صورتحال پيدا ٿي، جنهن جي نتيجي ۾ ڪچي تيل ۽ ٻين پيٽروليم شين جون قيمتون وڌي ويون. ان عالمي صورتحال جا اثر پاڪستان تي به پيا ۽ جنگ کان اڳ پيٽرول جي قيمت 276 رپيا ۽ ڊيزل جي قيمت 287 رپيا في ليٽر هجڻ جي پيٽ ۾ اهي اگهه 400 رپيا في ليٽر تائين پهچي ويا. مهانگائيءَ جي شرح فيبروريءَ ۾ 7 سيڪڙو هئي، جيڪا اڄ 11 سيڪڙو تي پهتل آهي. اهڙي صورتحال جي باوجود سڀ کان وڌيڪ متاثر ٿيندڙ طبقي جي آمدنيءَ ۾ واڌ نه ٿئي پر هيٺو خرچ هر مهيني وڌندا رهن ٿا.

حڪومت کي اهو به ڏسڻو پوندو ته پيٽروليم شين جي قيمتن ۾ ڪيترو حصو عالمي مارڪيٽ جي اگهن، رپئي جي ملهه واري شرح، درآمدي خرچن، ليوي ۽ ٻين سرڪاري ٽيڪسن جو آهي، جڏهن ته ڪيترو حصو ريفائنرين ۽ مارڪيٽنگ ڪمپنين جي لاڳت ۽ منافعي سان لاڳاپيل آهي. جيڪڏهن حڪومت عالمي قيمتن ۾ واڌ جو جواز ڏئي عوام تي بار وجهي ٿي ته پوءِ ان کي اهو به يقيني بڻائڻ گهرجي ته ڪمپنيون غيرمعمولي منافعي جي نالي تي گراهڪن جو استحصال نه ڪن. قيمتن جي تعين واري نظام ۾ شفافيت، ڪمپنين جي مالي انگن اکرن جي آزاد جاچ ۽ لاڳاپيل ادارن جي اثرائتي نگرانيءَ کان سواءِ عوام جي خدشن کي ختم نٿو ڪري سگهجي. ان سلسلي ۾ تيل ۽ گئس جي شعبي جي نگران ادارن، قانون تي عمل ڪرائيندڙ اختيارين ۽ مالي نگراني ڪندڙ ادارن کي پنهنجو ڪردار ادا ڪرڻ گهرجي. حقيقت اها آهي ته پاڪستان جو عام ماڻهو اڳ ئي مهانگائي، بيروزگاري، گهٽ آمدني ۽ وڌندڙ گهريلو خرچن سبب سخت پريشان آهي. اهڙي صورتحال ۾ پيٽرول ۽ ڊيزل جا اگهه وڌڻ سان سندس زندگي وڌيڪ ڏکي ٿي وڃي ٿي، جڏهن ته تيل جي شعبي ۾ ڪمپنين جي منافعي ۾ سوين سيڪڙو واڌ جا انگ اکر ڪيترائي سوال پيدا ڪن ٿا. بهرحال حڪومت کي گهرجي ته اها انهن انگن اکرن جي بنياد تي جاچ ڪرائي ته منافعي ۾ واڌ جا اصل سبب عوام آڏو آڻي ۽ اهو يقيني بڻايو وڃي ته عالمي بحران کي ڪنهن به ڌر لاءِ ناجائز فائدي جو ذريعو بڻجڻ ڏنو نه ويندو، ڇاڪاڻ ته معاشي پاليسين جي ڪاميابيءَ جو اندازو رڳو ڪمپنين جي وڌندڙ منافعي مان نه پر ان ڳالهه مان به لڳايو ويندو آهي ته عام ماڻهوءَ کي ڪيترو رليف مليو؟ سندس خريداريءَ جي سگهه ڪيتري محفوظ رهي ۽ سندس زندگي ڪيتري آسان ٿي؟ جيڪڏهن ملڪ ۾ تيل جي ڪمپنين جا منافعو وڌندو رهي ٿو ۽ عوام لاءِ پيٽرول، ٽرانسپورٽ ۽ روزمره جون ضرورتون ناقابلِ برداشت ٿين ٿيون ته اهڙي صورتحال تي نظرثاني ڪرڻ لازمي آهي. اسان سمجهون ٿا ته حڪومت کي پيٽروليم شين جي اگهن بابت فيصلن ۾ عوام جي قوتِ خريد کي بنيادي اهميت ڏيڻ گهرجي. ان کان علاوه هر ڀيري عالمي مارڪيٽ ۾ اگهه وڌڻ تي سڄو بار عوام ڏانهن منتقل ڪرڻ ۽ اگهه گهٽ ٿيڻ وقت شفافيت نه رکڻ سان حڪومتي پاليسين تي عوام جو اعتماد متاثر ٿئي ٿو. تيل جي شعبي بابت عوام کي واضح ڄاڻ ڏيڻ سان ئي اهو اعتماد بحال ٿي سگهي ٿو.

طاقت جي ڊوڙ ۽ انسانيت جو الميو!

منظور ڪوسو

ماڻهو فطرت جي هڪ اهڙي نازڪ، نفيس، حساس ۽ جسماني طور ڪمزور مخلوق آهي جيڪا زماني جي گرم ۽ سرد حالتن، ڏکن ۽ تڪليفن کي برداشت ڪرڻ جي به ڪا خاص سگهه نه ٿي رکي ها پر جيڪڏهن حالتن جو جبر وڌي وڃي ٿو ته انسان لاچار ٿيو پوي، ڇاڪاڻ ته ڪي حالتون اهڙيون هونديون آهن جن آڏو سندس اختيار ۽ وس محدود ٿي ويندا آهن سائنس ۽ ٽيڪنالاجي جي بيپناهه ترقيءَ جي باوجود به اڄ جو انسان هر طرف کان مسئلن ۽ مصيبتن جي گهيري ۾ آهي الميو اِهو آهي ته انسان انهن مسئلن کي حل ڪرڻ لاءِ گهربل وسيلا وڌائڻ بدران، پنهنجي ئي نسل کي تباهه ڪرڻ جا نت نوان طريقا ايجاد ڪرڻ ۾ مصروف آهي جيڪڏهن هٿيارن، ميزائلن، بمبار جهازن ۽ جنگي سازوسامان جي تياريءَ تي خرچ ٿيندڙ دولت جو وڌيڪ حصو صحت، طبي تحقيق، تعليم ۽ انساني ڀلائيءَ ڏانهن منتقل ڪيو وڃي ته ممڪن آهي ته طبي سائنس ۾ وڌيڪ تيز رفتار ترقي ٿئي ها ۽ لکين انسانن جي زندگي بهتر بڻجي ها ۽ انسان طب جي دنيا ۾ ناممڪن کان ممڪن طرف اچي ها پر افسوس دنيا ۾ انسان کي جيئارڻ کان وڌيڪ کيس مارڻ جا جتن ڪيا وڃن ٿا. هٿيارن جي واپار، سياسي مفاد ۽ فوجي برتريءَ جي ڊوڙ ڪيترن ئي خطن کي جنگين جي باهه ۾ ڌڪي رهي آهي حقيقت ۾ انسان جسماني طور ڪمزور هوندي به علم، شعور، تجسس، تخيل ۽ مسلسل جاکوڙ جي ذريعي ڪائنات جي انهن رازن تائين پهتو آهي جيڪي ڪنهن زماني ۾ سندس تصور کان به ٻاهر هئا هُو خلائن ۾ سفر ڪري رهيو آهي چنڊ تي قدم رکي چڪو آهي، مريخ ڏانهن مشينون موڪلي رهيو آهي ۽ ڪائنات جي اڻڄاتل حقيقتن کي سمجهڻ لاءِ ڏينهن رات تحقيق ڪري رهيو آهي جديد مواصلاتي نظام دنيا جي هڪ ڪنڊ کان ٻي ڪنڊ تائين رابطي کي انتهائي آسان بڻائي ڇڏيو آهي طب ۾ نيون دوائون، جديد تشخيصي طريقا ۽ زندگي بچائڻ جون ٽيڪنالاجيز لکين انسانن لاءِ اميد جو سبب بڻجي رهيون آهن پر الميو اهو آهي ته علم ۽ شعور جي اهڙين بلندين تي پهچڻ ڪانپوءِ به انسان پنهنجي اندر جي نفرت، لالچ، انتقام ۽ وحشي جبلت تي مڪمل ضابطو آڻي نه سگهيو آهي هڪ طرف هُو بيمارين جي علاج لاءِ جديد مشينون ۽ دوائون تيار ڪري ٿو ته ٻئي طرف اهڙا تباهيءَ وارا هٿيار به ٺاهي ٿو جيڪي هڪ ئي لمحي ۾ هزارين انساني زندگين کي ختم ڪري سگهن ٿا هڪ پاسي اسپتالون ۽ تعليمي ادارا تعمير ٿين ٿا ته ٻئي پاسي بم ۽ ميزائل انهن ئي اسپتالن، اسڪولن، گهرن ۽ انساني خوابن کي ملبن ۾ تبديل ڪري ڇڏين ٿا هيروشيما ۽ ناگاساڪي جي ايٽمي تباهيءَ کان وٺي غزه جي انساني الميي ۽ ايران تائين دنيا جي مختلف خطن ۾ جاري جنگي چڪتاڻ انساني تاريخ تي بار بار اِهو سوال اٿاريندي رهي آهي ته ترقيءَ جون دعوائون ڪندڙ دنيا انساني جان، عزت ۽ امن کي ڪيتري اهميت ڏئي ٿي؟ جنگين جا انگ اکر پنهنجي جاءِ تي پر هر انگ پٺيان هڪ انسان، هڪ خاندان، هڪ گهر ۽ ڪيترائي خواب موجود هوندا آهن جڏهن ڪو شهر تباهه ٿئي ٿو ته رڳو عمارتون نه ٿيون ڊهن پر انسانن جون اميدون، ٻارن جو مستقبل ۽ نسلن جي محنت به مٽيءَ ۾ ملي وڃي ٿي

انسانيت کي تباهه ڪندڙ اهڙي صلاحيت کي ترقي، طاقت يا عظمت جو نالو نٿو ڏئي سگهجي. اِها اُن تضاد جي علامت آهي جنهن ۾ انسان پنهنجي ذهانت سان ته ڪائنات جا دروازا کولي ٿو پر پنهنجي اندر جي نفرت ۽ وحشت جا دروازا بند ڪرڻ ۾ ناڪام رهي ٿو هن جبلن کي ٽوڙي رستا ٺاهيا، درياهن تي بند ٻڌا ۽ خلائن جا دروازا کوليا پر پنهنجي ۽ ٻين انسانن جي وچ ۾ نفرت جون ديوارون اڄا تائين مڪمل طور ڊاهي نه سگهيو آهي انسان جي اصل عظمت اُن ڳالهه ۾ ناهي ته هُو ڪيترا ماڻهو ماري سگهي ٿو پر اُن ۾ آهي ته هُو ڪيتريون زندگيون بچائي سگهي ٿو. سندس طاقت جو اندازو هٿيارن جي تعداد مان نه پر اُن ڳالهه مان لڳائڻ گهرجي ته هُو انسانيت جي تحفظ، امن جي قيام ۽ انساني ڀلائيءَ لاءِ ڪيتري ڪوشش ڪري ٿو جيڪڏهن هٿن ۾ بندوق بدران قلم، ڪتاب، اوزار ۽ روزگار جا وسيلا هجن ته سماج جي تقدير بدلجي سگهي ٿي طاقت جو اصل امتحان ڪمزور کي چيڀاٽڻ ۾ نه پر کيس سهارو ڏيڻ ۾ آهي ساڳيءَ طرح سياست جو مقصد مخالف کي ختم ڪرڻ نه پر اختلافن باوجود گڏجي رهڻ جا رستا ڳولڻ هجڻ گهرجي اقتدار جيڪڏهن انسان کي وڌيڪ انسان دوست بڻائڻ بدران وڌيڪ ظالم بڻائي ٿو ته اهڙي اقتدار جي اخلاقي حيثيت تي سوال اٿڻ فطري آهي اڄ عالمي سياست ۾ ڪيترائي فيصلا امن، انصاف ۽ انساني حقن بدران قومي مفادن، فوجي برتريءَ ۽ سياسي اثر رسوخ جي بنياد تي ڪيا وڃن ٿا. عالمي ادارا به ڪيترن ئي انساني بحرانن کي روڪڻ ۾ گهربل ڪاميابي حاصل نه ڪري سگهيا آهن جڏهن طاقتور ملڪن جا مفاد انساني حقن کان مٿانهان ٿي وڃن ٿا، تڏهن سائنس ۽ ٽيڪنالاجيءَ جي ترقيءَ باوجود انساني جان غير محفوظ رهي ٿي اهڙي صورتحال ۾ سوال پيدا ٿئي ٿو ته آخر ان ترقيءَ جي اخلاقي معنيٰ ڪهڙي رهجي وڃي ٿي جيڪا انسان کي سهولتون ته ڏئي ٿي پر سندس جان ۽ امن جي ضمانت نٿي بڻجي سگهي؟ تنهن هوندي به تاريخ ۾ اهڙا روشن مثال موجود آهن جيڪي ٻڌائين ٿا ته سياست رڳو طاقت، اقتدار ۽ انتقام جو نالو ناهي ڏکڻ آفريڪا جو عظيم اڳواڻ نيلسن منڊيلا اُن جو هڪ اهم مثال آهي هن پنهنجي زندگيءَ جا 27 سال جيل ۾ گذاريا. نسل پرستيءَ جي ظالماڻي نظام سندس آزاديءَ جا قيمتي سال کسي ورتا پر جڏهن کيس اقتدار مليو ته هن پنهنجي مخالفن کان بدلو وٺڻ بدران قومي مفاهمت، انصاف ۽ گڏيل مستقبل جو رستو اختيار ڪيو اڄ جڏهن دنيا جا طاقتور ملڪ جديد هٿيارن، فوجي برتريءَ ۽ سياسي اثر رسوخ کي پنهنجي عظمت جو معيار سمجهن ٿا، تڏهن ڪين منڊيلا جهڙن اڳواڻن جي زندگيءَ مان سبق سکڻ جي وڌيڪ ضرورت آهي دنيا کي اهڙن اڳواڻن جي ضرورت آهي جيڪي جنگ جي ميدان ۾ فتح کان وڌيڪ امن جي قيام کي اهميت ڏين جيڪي انتقام بدران انصاف، نفرت بدران مفاهمت ۽ تباهيءَ بدران تعمير جو رستو اختيار ڪن ڇو ته جنگ ۾ ڪنهن هڪ ڌر جي فتح به انسانيت جي گڏيل نقصان کي ختم نٿي ڪري سگهي هاڻي اصل سوال اِهو ناهي ته انسان وٽ ڪيتري طاقت آهي پر اِهو آهي ته هُو اُن طاقت کي ڪهڙي مقصد لاءِ استعمال ڪري ٿو جيڪڏهن سندس علم زندگي بچائڻ، سندس سائنس بيمارين جو علاج ڪرڻ، سندس سياست انصاف قائم ڪرڻ ۽ سندس طاقت امن کي مضبوط ڪرڻ لاءِ استعمال ٿئي ٿي ته پوءِ اِها ئي حقيقي ترقي آهي ڇاڪاڻ ته انسان جي عظمت جبلن کي ڪيرائڻ، خلائن کي فتح ڪرڻ يا دنيا تي حڪمراني ڪرڻ ۾ ئي ناهي سندس سڀ کان وڏي عظمت پنهنجي اندر جي وحشي جبلت کي مات ڏيڻ، انسانيت جي حفاظت ڪرڻ ۽ نفرتن سان ورهايل دنيا کي امن ۽ انصاف جي ڌاڳي ۾ پوئڻ ۾ آهي علم جي عظمت تڏهن ئي مڪمل ٿئي ٿي جڏهن ان سان انسان جي زندگي محفوظ ٿئي طاقت جي عظمت تڏهن ئي ظاهر ٿئي ٿي جڏهن اها ڪمزور جو سهارو بڻجي ۽ ترقيءَ جي معنيٰ تڏهن پوري ٿئي ٿي جڏهن انسان پنهنجي ذهانت سان گڏ پنهنجي انسانيت کي به زنده رکي

آمريڪا جي فضائن مان

'هڪ شام انو ڪپور جي نالي'

راجا زاهد اختر خانزاده

ڪي شامون وقت گذرڻ جو نالو نه هونديون آهن، اهي يادن ۽ احساسن جي اهڙي داستان بڻجي وينديون آهن، جيڪا دير تائين دل تي پنهنجا نشان ڇڏي ويندي آهي. انهن ۾ نه ڪا رسمي اسٽيج هوندي آهي ۽ نه سوالن جي اڳواٽ ٺهيل فهرست، بس ڪچهري هوندي آهي، جيڪا ڪڏهن تاريخ جي گهٽين ۾ نڪري ويندي آهي، ڪڏهن فلسفي جي در تي دستڪ ڏيندي آهي ۽ ڪڏهن انسانيت جي ان گڏيل اڱڻ ۾ اچي ترسندي آهي، جتي مذهب، سرحد ۽ سڃاڻپ کان اڳ انسان بيٺل هوندو آهي. ڊيلس ۾ ناميارو ڀارتي اداڪار، فنڪار، دانشور ۽ مقبول ٽي وي پروگرام 'انتاڪشري' جي ميزبان انو ڪپور سان گذاريل شام به اهڙي ئي هئي. هو ناميارو شاعر نور امروهوي جي تنظيم النور انٽرنيشنل جي عالمي مشاعري ۾ خاص مهمان طور شرڪت لاءِ آمريڪا آيل آهي ۽ مشاعري کان هڪ ڏينهن اڳ تنظيم سندن اعزاز ۾ رات جو ماڃهاڻو ڪيو هو. ظاهري طور اها هڪ رسمي دعوت هئي پر جيئن ئي ڪچهري شروع ٿي، ماني جي ميز تي ادب، تاريخ، تصوف، مذهب، پاڪ-ڀارت لاڳاپا ۽ سنڌ جي تهذيب سميت مختلف موضوعن تي ڳالهه ٻولهه ٿي. انو ڪپور ڪنهن سوال کي ٻن لفظن ۾ نٿو نبيري پر ان کي تاريخ، ذاتي تجربي ۽ فلسفي سان ڳنڍيندي ٿو. ڪڏهن هن جي لهجي ۾ سنجيدگي هوندي آهي، ڪڏهن ڪو تاريخي حوالو ڳالهه جو رُخ موڙي ڇڏي ٿو ۽ ڪڏهن سندس چرچو سڄي محفل کي مرڪڻ تي مجبور ڪري ڇڏيندو هو.

پر ان شام جو سڀ کان غير معمولي لمحو اهو آيو جڏهن هن پنهنجي مرحوم ماءُ جو ذڪر ڪيو. هن ٻڌايو ته جڏهن هندو شمشان گهاٽ ۾ سندس ماءُ جون آخري رسمون ادا ٿي رهيون هيون، تڏهن ڊگهين ڏاڙهين وارا ڪجهه مسلمان اتي پهتا ۽ چيائون: 'توهان جي امڙ اسان جي استاد هئي. هن اسان کي قرآن شريف پڙهايو هو.' پوءِ هنن وڏي ادب سان اجازت گهري ته جيڪڏهن غلط نه سمجهو ته اسين پنهنجي استاد جي جنازي نماز ادا ڪرڻ چاهيون ٿا. انو ڪپور موجب ان شمشان گهاٽ ۾ ئي ڪاٺ چار سئو جي لڳ ڀڳ مسلمانن سندس ماءُ جي جنازي نماز پڙهي. انهيءَ جملي تي محفل ڪجهه لمحن ۾ سڪتو طاري ٿي ويو. هڪ پاسي هندو روايت جون آخري رسمون، ٻئي طرف مسلمان شاگردن جي عقيدت ۽ انهن ٻنهي جي وچ ۾ هڪ اهڙي عورت جي ياد، جنهن علم ورهائيندي مذهب جي پُٽ کي ڪڏهن به رستي ۾ اچڻ نه ڏنو. آخر علم جو مذهب ڪهڙو هوندو آهي؟ ۽ استاد جو احترام ڪنهن عقيدي جي سرحد ۾ قيد ٿي سگهي ٿو؟ ۽ محبت کي ان سان فرق پوي ٿو ته دعا ڪهڙي ٻوليءَ ۾ گهري وئي ۽ هٿ ڪهڙي نموني مٿي کنيا ويا؟ اها هڪ اداڪار جي ذاتي ياد هئي پر ان ۾ برصغير جي ان گڏيل تهذيب جي پوري جهلڪ هئي جتي ڪڏهن رشتن جو بنياد مذهب کان اڳ انسانيت هوندو هو. ماءُ جي ذڪر کان ڳالهه سندس گهر جي علمي ماحول تائين پهتي جتي مطالعو، ادب، تاريخ ۽ مذهبي فڪر جي روايت هئي. انو ڪپور ٻڌايو ته هو قرآن مجيد 14 پيرا پڙهي چڪو آهي، اسلام جي تعليم سمجهڻ لاءِ تفسير، شريعت جو ادب ۽ صحيح بخاري به ڏٺي اٿس ۽ هندو ڪتابن سان گڏ توريت، زبور ۽ انجيل جو به مطالعو ڪري چڪو آهي سندس چوڻ هو ته ان مطالعي کيس هڪ فڪري آزادي ڏني: 'جڏهن توهان آزاد ٿي وڃو ٿا، تڏهن هر شيءِ کي سامهون رکي سوچي سگهو ٿا.' مون کي لڳو ته علم جو اصل مقصد شايد اهو ئي آهي ته ڪتاب اسان جي اڳ ۾ موجود خيالن تي ٺپو هڻڻ بدران اسان کي پنهنجي ئي ذهن جي پٺين کان ٻاهر ليئو پائڻ سيکاري، جيئوٽيڪ ڪنهن مذهب جو مطالعو ڪرڻ ۽ ان سان اتفاق ڪرڻ به الڳ ڳالهيون آهن ۽ انو ڪپور پنهنجي ذاتي فڪري جستجوءَ بيان ڪري رهيو هو.

پوءِ مون پاڪ ڀارت لاڳاپن تي سوال ڪيو، جنهن جي پٺيان ٻن ملڪن جي سياست ئي نه پر ڪروڙين ماڻهن جون لڏپلاڻ، ورهايل رشتا ۽ گڏيل ياد به شامل هئي انو ڪپور جو جواب چٽو هو: هن چيو ته اسان ڪڏهن به پنهنجي پرفارمنس يا عوامي تقريب ۾ پاڪستان جي ترديءَ بابت ڪا توهين آميز ٻولي استعمال ناهي ڪئي ۽ دهليءَ جي لال قلعي ۾ پنهنجي هڪ تقريب جو حوالو ڏنو سندس لفظ هئا: 'اسان پنهنجي وطن سان محبت ثابت ڪرڻ لاءِ پاڪستان جي باري ۾ غلط ڳالهه جو ڪريان، بلڪ اسان اهو ڪيئن وساري سگهان ٿو ته اها ترتي منهنجي وڏڙن جي به ترتي آهي.' اهو جملو دير تائين منهنجي ذهن ۾ ٻوڙندو رهيو جيڪڏهن اسان پنهنجي ماءُ سان محبت ڪريان ٿو ته ان جي اظهار لاءِ ڪنهن ٻئي جي ماءُ جي توهين ضروري آهي؟ سرحدون زمين تي ڪڍيون وڃن ٿيون، يادن جا نقشا انهن جا پابند نه هوندا آهن وطن سان محبت فطري جذبو آهي پر ان کي نفرت ۾ بدلائي ڇڏڻ انسان جي پنهنجي چونڊ آهي محبت جي شرط ناهي مستقبل بابت البت سندس لهجو حقيقتن تي ٻڌل، بلڪ ٿورو مايوس هو. هن امن جي خواهش ظاهر ڪئي پر چيو ته هو 70 سالن جا ٿي چڪا آهيون ۽ پنهنجي حياتيءَ ۾ ڪنهن وڏي تبديليءَ جي اميد نٿا رکو جيئائين ته شايد اسين قيامت تائين هڪ ٻئي سان اهين ئي مختلف مسئلن تي چڪتاڻ ڪيو ويٺل رهنداسين. پاڙيسرين جو مثال ڏيندي چيائين ته ڪڏهن ڪڏهن رنجش ٿئي ٿي پر مسلسل چڪتاڻ ڪين مناسب نٿو لڳي محفل ۾ ٽهڪ گونجي ويا پر ان چرچيءَ جي پنيان هڪ سوال لڪل هو: جن ٻن ملڪن جون ٻوليون، موسيقي، کاڌا ۽ رسمون ايتريون هڪجهڙيون آهن، اهي ايترو پري ڇو آهن؟ جنگين جي تاريخ ۽ بي اعتمادي حقيقت آهي جن کي سهڻن لفظن سان ميٽي نٿو سگهجي پر ڇا انهن جي هوندي تهذيبي احترام به ناممڪن آهي؟ ڪڏهن ڪڏهن امن جي شروعات ڪنهن وڏي معاهدي کان اڳ هڪ ٻئي کي ٻڌڻ جي آماڳيءَ سان ٿيندي آهي سنڌ جو ذڪر آيو ته انو ڪپور لال ڪرشن ايڊواڻي ۽ سندس سنڌ سان نسبت جو حوالو ڏنو پوءِ ڳالهه ٻولهه تصوف ڏانهن مڙي وئي هو ڪڏهن گورک ناٿ جو ذڪر ڪندو رهيو، ڪڏهن قديم هندستاني فڪر جو ۽ ڪڏهن صوفيائي ڪلام جي انهن پهلوئن جو جن ۾ محبت ۽ معرفت جو تصور نمايان آهي استاد نصرت فتح علي خان جي آواز ۾ 'تم ايڪ گورک ڌندا هو' جو ذڪر آيو اهو ڪلام جنهن ۾ انسان پنهنجي خلق کي سمجهڻ جي ڪوشش ڪري ٿو حيران ٿئي ٿو ۽ آخرڪار پنهنجي عقل جي حدن جو اعتراف ڪري ٿو هن جي ڳالهين ۾ تاريخي حوالن سان گڏ ذاتي تشريح به شامل هئي جنهن جي صحت الڳ تحقيق جو موضوع آهي پر اصل زور انهن سوالن تي هو جيڪي هر روحاني روايت ۾ موٽي موٽي ايندا رهن ٿا. ان دوران آئون سوچي رهيو هئس ته انسان پنهنجي خلق کي سمجهڻ لاءِ ڪيتريون ٻوليون ايجاد ڪيون؟ ڪيترا صحيفا پڙهيا؟ ڪيترا رستا اختيار ڪيا پر سندس حيرت اڄ به باقي آهي؟ تصوف جي سونهن شايد اها ئي آهي ته اهو رڳو جواب نٿو ڏئي سوال جي قدر به سيکاري ٿو ۽ ڪڏهن هڪ سٺو سوال انسان کي ان جواب کان وڌيڪ آزاد ڪري ڇڏي ٿو جنهن کي هو سالن کان آخري حقيقت سمجهندو آيو هجي

ڳالهه اورهر جي خانداني قدرن کان ٿيندي اولهه جي شخصي آزاديءَ تائين وئي ۽ مون کي احساس ٿيو ته تهذيبون هڪ ٻئي جون دشمن ناهن هونديون پر هر هڪ جون پنهنجيون خوبيون ۽ ڪمزوريون آهن. اسين آمريڪا ۾ رهون ٿا پر اسان جي ٻولين ۾ اڄ به سنڌ، پنجاب، دهلي، لکنؤ، حيدرآباد ۽ امروهه جي خوشبو آهي. لڏپلاڻ جو مطلب شايد اهو ئي آهي ته انسان زمين ته مٽائي ڇڏي ٿو پر سندس تهذيبي يادگيري ساڻس گڏ سفر ڪندي رهي ٿي. ماني کائڻ دوران انو ڪپور کي سنڌي اجرڪ به پيش ڪئي وئي، جيڪا منهنجي لاءِ رڳو هڪ تحفو ناهي پر ان مٽيءَ جي سڃاڻپ آهي، جتان منهنجي يادن جو سلسلو شروع ٿئي ٿو مون پڇيو ته سنڌ جي ڪهڙي ڳالهه کين متاثر ڪري ٿي؟ هن سنڌ جي ماڻهن جي پنهنجي ڌرتيءَ سان وابستگيءَ جو ذڪر ڪيو ۽ راجا ڏاهر کي سنڌ جو هيرو قرار ڏنو جنهن پنهنجي ڌرتي ۽ ماڻهن جو دفاع ڪيو هو. راجا ڏاهر بابت مؤرخن جا رايا مختلف آهن پر انو ڪپور جنهن پهلوءَ کي نمايان ڪيو اهو ڌرتيءَ سان وفاداريءَ جو هو. هتان منهنجي پنهنجي سوچ هڪ الڳ سوال ۾ پکڙجي ٿي ۽ اهو منهنجو تجزيو آهي يا ڪو سياسي اعلان ناهي: 'سنڌ رڳو جاگرافي ناهي اها موهن جي دڙي جي قدامت، شاهه عبداللطيف جي شاعري ۽ سچل سرمست جي فڪري آزادي آهي ۽ ان جي تاريخي ايڪي جو تحفظ هڪ اهم اصول آهي، جنهن جي روشنيءَ ۾ ورهاڱي جي بحثن کي به ڏسڻ گهرجي.'

رات اونهي ٿيندي ٿيندي وئي ۾ موضوع ختم ٿيڻ جو نالو نه پئي ورتو ڪڏهن ڪو شعر، ڪڏهن ڪو تاريخي واقعو ڪڏهن ٽهڪڙ جو ڪو جهوٽو. نور امروهوي ۽ النور انٽرنيشنل جي ٽيم ان ڪچهريءَ ۾ شريڪ رهي ۽ اسان ان ويهڪ کي ڪئميرا ۾ محفوظ ڪيو ته جيئن اهي ڳالهيون ان ڪيمرا تائين محدود نه رهن آخر ۾ انو ڪپور 'ٽي جاڳو ٽائمز' کي هڪ مختصر خاص انٽرويو به ڏنو جنهن ۾ سنڌ جي ماڻهن لاءِ سندس پيغام، راجا ڏاهر جو حوالو ۽ ڌرتيءَ سان وابستگيءَ بابت سندس خيال شامل هو اهو انٽرويو ويهڪ جي آخري حصي ۾ آهي ته جيئن ناظرين اهي ڳالهيون سندس ئي واتان ٻڌي سگهن ضروري ناهي ته اسين سندس هر ڳالهه سان متفق هجون پر اهو به ضروري ناهي ته اختلاف ڪانپوءِ ڳالهه ٻولهه جو در بند ڪيو وڃي جو ته علم جي دنيا ۾ سوال جيترا رهڻ گهرجن ۽ تهذيب جي دنيا ۾ ڪچهري.

واپسيءَ تي هڪ ئي خيال مون سان گڏ هلندو رهيو هڪ ماءُ جنهن مذهب کان مٿانهين ٿي علم ورهايو، مسلمان شاگرد جيڪي آخري سفر ۾ به پنهنجي هندو استاد سان گڏ بيٺل رهيا، هڪ ماڻهو جنهن ڪتابن مان فڪري آزادي ماڻي ۽ هڪ فنڪار، جيڪو پنهنجي وطن سان محبت لاءِ ٻئي جي وطن جي توهين کي ضروري نٿو سمجهي ظاهري طور تي اهي سڀ الڳ الڳ ڪهاڻيون هيون پر انهن جي وچ ۾ هڪ ئي لڪير هئي انسان جي سڃاڻپ رڳو سندس مذهب يا جاگرافي ناهي پر اها به آهي ته هو ٻئي انسان جي علم، ڏک ۽ وجود جو ڪيترو احترام ڪري ٿو؟ انسان زمين تي ڪيترين ئي سرحدن ڪيئي ڇڏيون پر محبت، علم ۽ يادن جي سفر کي روڪيندڙ ڪا سرحد اڄ تائين ناهي ٺاهي سگهيو شايد انسانيت جي معراج اها ئي آهي ته اختلاف باقي رهي پر احترام ختم نه ٿئي سرحدون موجود رهن پر دلين جا در بند نه ٿين اها شام گذري وئي پر انهيءَ جي ڪچهري، سوال ۽ يادون مون سان گڏ رهنديون

عبرت پوسٽ (اداري جو خط جي متن سان متفق هجڻ ضروري ناهي)

سنڌ جي نياڻين کي جيئڻ جو حق ڪڏهن ملندو؟

سنڌ ڌرتي جيڪا محبت، مهمان نوازي، امن پسندي ۽ عورت جي عزت جي حوالي سان سڃاتي وڃي ٿي، اڄ به هڪ اهڙي ظالماڻي رسم جي ڪاري پاڇي هيٺ آهي جنهن ڪيترين ئي مائرن جون جهوليون خالي ڪري ڇڏيون آهن اها رسم ڪارو ڪاري جي آهي جنهن جي نالي تي انسانن جون زندگيون ختم ڪيون وڃن ٿيون ۽ پوءِ ان قتل کي غيرت جو نالو ڏئي سماج آڏو پيش ڪيو وڃي ٿو ڪيترن ئي علائقن مان مختلف وقتن تي ڪارو ڪاريءَ جي نالي تي قتل جا واقعا سامهون ايندا رهيا آهن انهن واقعن جي پويان رڳو هڪ انسان جو قتل ناهي هوندو پر هڪ خاندان جي خوشين جو خاتمو ٻارن جي مستقبل تي اونداهي ماءُ پيءُ جي سڄي عمر جي اذيت ۽ سماج جي ضمير تي هڪ وڏو سوال هوندو آهي ته ڏينهن اڳ پٽي عاقل واسڻ چيٺن ٻارن جي ماءُ صدرا سميجو ۽ سندس مڙس ديدار شيخ کي بس مان لاهي گولين جو کاڄ بڻايو ويو ٻئي طرف رتوديرو ۾ به ناري عابده کي مڙس غيرت جي نالي تي گولين جو کاڄ بڻائي ڪارو ڪاريءَ جي نالي تي قتل ڪري ڇڏيو ڪنهن به انزام جي بنياد تي ڪنهن کي قتل ڪرڻ جو حق ڪنهن فرد، خاندان يا قبيلائي سردار کي حاصل ناهي جيڪڏهن ڪو تڪرار يا ڏوهه هجي ته ان جي جاچ ۽ فيصلي جو اختيار قانون ۽ عدالتن وٽ آهي ته ڪي ڪنهن هٿياربند ٽولي جرڳي يا ذاتي انتقام وٺندڙ ماڻهن وٽ آهي حڪومت، پوليس، قانون لاڳو ڪندڙ ادارن سميت لاڳاپيل ڌرين جي ذميواري آهي ته اهڙي تُهمت جي نالي تي ٿيندڙ قتلن کي روڪڻ لاءِ صرف بيانن ۽ مذمتي قراردادن تائين محدود نه رکي پر عملي قدم کڻي پوليس کي اهڙين شڪايتن تي فوري ڪارروائي جو پابند بڻائي ۽ انهن اهلڪارن خلاف به قدم کڻڻ گهرجن، جيڪي اهڙو واقعو پيش اچڻ تي غفلت ڪن ٿا ۽ جوابدارن کي تحفظ ڏين ٿا. (خرم سنڌيلو)

ورهايل دنيا ۾ لاڳاپن جون پُلون اڏڻ!

فضل ڪريم دادا پائي

اڄ جي وڌندڙ غيريقيني صورتحال واري دنيا ۾ ملڪن وچ ۾ اختلافن کي وڌيڪ گهرو ڪرڻ بدران، انهن وچ ۾ لاڳاپن جون پلون اڏڻ جي صلاحيت ڪنهن به ملڪ جي عالمي امن لاءِ انتهائي اهم خدمتن مان هڪ آهي پاڪستان جو تجربو اهو ثابت ڪري ٿو ته سفارتڪاري رڳو طاقت جي بنياد تي نه پر اعتماد، مستقل مزاجي ۽ اهڙي صلاحيت تي به قائم هوندي آهي، جنهن جي مدد سان انتهائي ڏکين اختلافن باوجود ڳالهه ٻولهه جا دروازا کليل رکي سگهجن ٿا دنيا ۾ ڪي ملڪ پنهنجي فوجي طاقت سبب ياد رکيا وڃن ٿا ته ڪي وري پنهنجي معاشي قوت جي ڪري سڃاتا وڃن ٿا پر ڪجهه ملڪ اهڙا به آهن جيڪي تاريخ ۾ پنهنجي ان صلاحيت جي ڪري نمايان حيثيت حاصل ڪن ٿا جو اهي قومن وچ ۾ رابطن جون پلون ٺاهين ٿا ۽ اهڙين حالتن ۾ به ماڻهن کي هڪ ٻئي جي ويجهو آڻين ٿا، جڏهن اختلاف ختم ٿيڻ ناممڪن نظر اچن ٿا. پاڪستان ڪيترن ئي ڏهاڪن کان خاموشيءَ سان اهڙن ملڪن جي صف ۾ شامل رهيو آهي ڪيترائي عالمي مبصر پاڪستان کي بنيادي طور سلامتيءَ جي مسئلن، علائقائي تڪرارن ۽ عالمي طاقتن وچ ۾ جيوپوليٽيڪل مقابلي جي تناظر ۾ ڏسن ٿا. اهي حقيقتون پنهنجي جاءِ تي موجود آهن پر پاڪستان جي مڪمل تصوير رڳو انهن تائين محدود ناهي پاڪستان جي هڪ اهڙي ڪردار تي نسبتاً گهٽ ڳالهه ٻولهه ٿيندي آهي جنهن تحت هن مختلف ملڪن وچ ۾ ڳالهين لاءِ سازگار ماحول پيدا ڪيو، عالمي امن جي قيام ۾ حصو ورتو ۽ تاريخ جي اهم مرحلن تي اهڙن ملڪن جو اعتماد حاصل ڪيو جيڪي هڪٻئي سان سڌي ريت رابطو ڪرڻ ۾ ڏکيائي محسوس ڪندا هئا. ان جو هڪ نمايان مثال 1971ع ۾ سامهون آيو هو، جڏهن آمريڪا ۽ عوامي جمهوريه چين وچ ۾ عملي طور سڌا سفارتي لاڳاپا موجود نه هئا ٻنهي ملڪن جو تعلق بي اعتماديءَ جو شڪار هو ۽ بامقصد ڳالهين جو امڪان تمام گهٽ نظر اچي رهيو هو. تنهن هوندي به پاڪستان جا واشنگٽن ۽ بيجنگ، ٻنهي سان خوشگوار لاڳاپا موجود هئا. اهڙي صورتحال ۾ پاڪستان هڪ قابلِ اعتماد رابطي واري ذريعي طور سامهون آيو، جنهن وسيلي ٻنهي ڌرين گڏيءَ عالمي شهرن وچ ۾ پيغام پهچايا ويندا هئا. پاڪستاني قيادت ۽ سفارتڪارن جي ڪوشش سان ڊاڪٽر هينري ڪسنجر جي بيجنگ واري ڳُجهي دوري جو بندوبست ڪيو ويو، جيڪو اڳتي هلي تاريخي اهميت اختيار ڪري ويو انهيءَ سفارتي اڳڀرائيءَ جي نتيجي ۾ ايندڙ سال آمريڪي صدر رچرڊ نڪسن جي چين واري تاريخي دوري لاءِ رستو هموار ٿيو ان ڪانپوءِ شروع ٿيل سفارتي لاڳاپن آمريڪا ۽ چين جي تعلق ۾ بنيادي تبديلي آندي، عالمي اسٽريٽجڪ صورتحال کي نئين شڪل ڏني ۽ اها اڳڀرائي 20هين صديءَ جي اهم ترين سفارتي ڪاميابين مان هڪ بڻجي وئي ان واقعي جي اهميت رڳو ان جي فوري نتيجن تائين محدود نه هئي پر ان عالمي معاملن ۾ اعتماد ۽ ساک جي اهميت کي به اجاگر ڪيو. وڏيون سفارتي ڪاميابيون اڪثر اهڙي ملڪ جي ضرورت محسوس ڪنديون آهن جيڪو انهن قومن وچ ۾ پل جو ڪردار ادا ڪري سگهي جيڪي پاڻ ۾ سڌي ريت رابطو ڪرڻ جي قابل نه هجن پاڪستان عالمي تاريخ جي انهيءَ اهم مرحلي تي اهڙو ڪردار ادا ڪرڻ ۾ ڪامياب ٿيو

سفارتڪاري هجي، گڏيل قومن جي امن مشنن ۾ شرڪت هجي، انساني همدرديءَ جي بنياد تي امداد هجي، پناهگيرن جي مدد هجي، ماڻهن کي محفوظ هنڌن ڏانهن منتقل ڪرڻ جون ڪوششون هجن يا تڪراري ڌرين کي ڳالهين جي ميز تي آڻڻ جا قدم هجن پاڪستان جي عالمي امن لاءِ خدمتن جو دائرو روايتي قومي اثررسوخ کان گهڻو وسيع رهيو آهي عالمي امن لاءِ پاڪستان جي انهيءَ وابستگيءَ جو هڪ ٻيو اهم مثال گڏيل قومن جي امن مشنن ۾ سندس ڊگهي عرصي کان شامل هجڻ آهي 1960ع کان وٺي پاڪستاني امن فوج جا اهلڪار دنيا جي انتهائي ڏکين تڪراري علائقن ۾ خدمتون سرانجام ڏيندا رهيا آهن گذريل ڪيترن ئي ڏهاڪن دوران پاڪستان 31 ملڪن ۾ گڏيل قومن جي 48 مشنن لاءِ فوجي، پوليس ۽ سول اهلڪارن سميت 2 لک 70 هزار کان وڌيڪ امن محافظ فراهم ڪيا آهن گڏيل قومن جي امن مشنن ۾ فرض سرانجام ڏيندي 183 کان وڌيڪ پاڪستاني امن محافظ پنهنجيون حياتيون قربان ڪري چڪا آهن 1979ع ۾ افغانستان ۾ سوويت فوجي مداخلت ڪانپوءِ پاڪستان دنيا جي سڀ کان وڏين ۽ ڊگهي عرصي تائين رهندڙ پناهگير آبادين مان هڪ کي پناهه ڏيندو رهيو آهي مختلف دورن ۾ 30 لک کان وڌيڪ افغان پناهگيرن پاڪستان ۾ اچي پناهه ورتي ڪيترن ئي ڏهاڪن تائين جنگ ۽ تڪرارن سبب پنهنجا گهر ڇڏڻ تي مجبور ٿيل خاندانن کي پاڪستان ۾ تحفظ، تعليم، صحت جون سهولتون ۽ نئين سر زندگي شروع ڪرڻ جا موقعا فراهم ڪيا ويا. اهو سڀ ڪجهه ان وقت ٿيو جڏهن ميزبان ملڪ پاڻ به وڏن معاشي ۽ سماجي مسئلن کي منهن ڏئي رهيو هو انساني همدرديءَ تي ٻڌل اها ڊگهي وابستگي جديد تاريخ ۾ پناهگيرن جي مدد جي اهم مثالن مان هڪ آهي پاڪستان جو اهو انساني همدرديءَ وارو ڪردار آگسٽ 2021ع ۾ ڪابل حڪومت جي خاتمي ڪانپوءِ پيدا ٿيل صورتحال دوران به سامهون آيو هو. ويجهڙائيءَ وارن سالن جي انتهائي پيچيده انساني بحرانن دوران پاڪستان جو اهو ڪردار عملي سفارتڪاريءَ جو مثال هو، جنهن جو مقصد انساني ضرورتن کي فوري طور پورو ڪرڻ هو پاڪستان جون انساني همدرديءَ واريون سرگرميون رڳو پنهنجي پرڀاسي وارن ملڪن تائين محدود نه رهيون آهن گذريل سالن دوران پاڪستان زلزلن، ٻوڏن ۽ ٻين وڏين قدرتي آفتن کان متاثر ملڪن ڏانهن امدادي سامان بجاءِ جون ٽيمون، طبي سهولتون ۽ انساني همدرديءَ جي بنياد تي مدد فراهم ڪئي آهي

تازين عالمي اڳڀرائين هڪ ڀيرو ٻيهر اهو ظاهر ڪيو آهي ته پاڪستان سنگين اختلافن کي منهن ڏيندڙ ملڪن وچ ۾ ڳالهه ٻولهه جي حوصلا افزائي ڪرڻ لاءِ تيار رهيو آهي ويجهڙائيءَ ۾ آمريڪا ۽ ايران وچ ۾ ٿيل فوجي ٽڪراءَ دوران پاڪستان ٻنهي ڌرين وچ ۾ رابطن کي هٿي ڏيڻ ۽ سفارتي ڳالهين لاءِ گنجائش پيدا ڪرڻ ۾ تعميري ڪردار ادا ڪيو آهي ڪوششون پاڪستان جي انهيءَ سفارتي روايت جو تسلسل هيون، جنهن تحت مختلف ملڪن سان رابطا برقرار رکڻ ۽ تڪرارن جو پُرامن حل ڳولڻ جي حمايت ڪئي ويندي آهي آمريڪا ۽ ايران وچ ۾ ڳالهين واري هنڌ ٿيل 'اسلام آباد مفاهمتي يادداشت'، جنهن تي آمريڪي صدر ڊونلڊ ٽرمپ ۽ ايراني صدر مسعود پزشڪيان صحيحون ڪيون ۽ پاڪستان جي وزيراعظم محمد شهباز شريف ثالث جي حيثيت سان انهيءَ عمل جي توثيق ڪئي پاڪستان جي انهيءَ ڪردار جو هڪ ٻيو مثال هئي جنهن تحت هن گهرا اختلاف رکندڙ ملڪن کي ڳالهين جي ميز تي آڻڻ لاءِ سهولتڪاري ڪئي انهن سمورن مثالن کي گڏ ڏسڻ سان پاڪستان جو عالمي ڪردار جو هڪ مستقل پهلو سامهون اچي ٿو پاڪستان عالمي امن جي قيام لاءِ اهڙيون خدمتون سرانجام ڏنيون آهن جيڪي قومي اثررسوخ جي روايتي پيمانن کان گهڻو اڳتي وڃن ٿيون اڄ جڏهن جيوپوليٽيڪل چڪتاڻ هڪ ڀيرو ٻيهر عالمي لاڳاپن کي نئين شڪل ڏئي رهي آهي تڏهن اهڙن ملڪن جي اهميت وڌي وئي آهي جيڪي سياسي اختلافن باوجود مختلف ڌرين وچ ۾ ڳالهه ٻولهه جا رستا کليل رکي سگهن ٿا. پاڪستان جو تجربو اهو ثابت ڪري ٿو ته سفارتڪاري رڳو طاقت جي بنياد تي قائم ناهي هوندي پر ان لاءِ اعتماد، مستقل مزاجي ۽ اختلافن جي ڏکين مرحلن دوران به رابطن کي جاري رکڻ جي صلاحيت ضروري هوندي آهي غير يقيني صورتحال جي ور چڙهيل اڄوڪي دنيا ۾ اختلافن کي وڌيڪ گهرو ڪرڻ بدران قومن وچ ۾ لاڳاپن جون پلون اڏڻ ڪنهن به ملڪ طرفان عالمي امن لاءِ ڏنل اهم ترين خدمتن مان هڪ آهي هن سموري بحث جو پيغام اڄ به اوترو ئي اهم آهي جيترو ماضيءَ ۾ هو: ورهاست بدران ڳالهه ٻولهه، چڪتاڻ وڌائڻ بدران سفارتڪاري، دشمنيءَ بدران انسانيت ۽ اشتعال انگيزيءَ بدران امن کي ترجيح ڏني وڃي

(نوٽ: ليکڪ پاڪستان جو هڪ ناميارو صنعتڪار، ڪاروباري اڳواڻ ۽ جمهوريه ڪوٽ ڊي آئيور (آئيوري ڪوسٽ) جو اعزازي قونصل آهي. کيس صنعت، ڪاروباري ترقي ۽ عالمي لاڳاپن جي شعبن ۾ ڪيترن ئي ڏهاڪن جو تجربو حاصل آهي. هو صنعتي جدت، معاشي ترقي، ڪارپوريٽ سماجي ذميواري ۽ پرڏيهي ملڪن سان پاڪستان جي ڪاروباري ترقي، سفارتي لاڳاپن کي مضبوط ڪرڻ جي سلسلي ۾ پنهنجين خدمتن سبب سڃاتو وڃي ٿو.)

اڄوڪو ڏينهن ـــــ 25 آڪٽوبر

مرزا قنبر علي بيگ

مرزا قنبر علي بيگ جو جنم 25 آڪٽوبر 1906ع تي ٽنڊي ٺوڙهي حيدرآباد ۾ ٿيو هن ايل ايل بي جي سند حاصل ڪئي ۽ عملي زندگيءَ جي شروعات هڪ وڪيل جي حيثيت ۾ ڪئي اڳتي هلي ترقي ڪري سيشن جج مقرر ٿيو هو هڪ قادرالڪلام شاعر پڻ هو هن جي شاعريءَ ۾ حمد، نعتون، مرثيه، نوحه، سلام، منقبتون، قصيدا، غزل ۽ ڪافيون شامل آهن هن ڪجهه مزاحيه شاعري به ڪئي سنڌيءَ سان گڏ اردو ۾ به شعر لکيائين سندس شاعريءَ جا مجموعا 'ڪليات حيدري' (سنڌي) ۽ 'ڪليات حيدري' (اردو) ڇپجي چڪا آهن هن 25 سيپٽمبر 1972ع ۾ ايران جي شهر مشهد ۾ وفات ڪئي

اسماعيل گليجي

اسماعيل گليجي پاڪستان جو مشهور مصور ۽ خطاط هو هن جو جنم 25 آڪٽوبر 1926ع تي پشاور ۾ ٿيو هن ابتدائي تعليم مريءَ جي لارنس ڪاليج مان حاصل ڪئي ان بعد علي ڳڙهه، ڪولمبيا ۽ هارورڊ يونيورسٽين مان اعليٰ تعليم حاصل ڪيائين هن کي ننڍپڻ کان ئي تصويرون ۽ مورتيون ٺاهڻ سان دلچسپي رهي آمريڪا ۾ تعليم حاصل ڪرڻ دوران سندس ڏات ڏيهه ڏيهان مشهوري ماڻي شروع ۾ هن مختلف شخصيتن جون تصويرون ۽ مورتيون ٺاهي مڃتا حاصل ڪئي هن جن بين الاقوامي شخصيتن جون تصويرون ٺاهيون، تن ۾ آمريڪا جو صدر جمي ڪارٽر، جارج ڊبليو بش، شاهه فيصل، ذوالفقار علي ڀٽو ۽ ٻيا اهم اڳواڻ شامل هئا. اڳتي هلي اسلامي خطاطي ۽ تجريدي آرٽ ۾ به وڏو نالو ڪمايائين سندس فن کي مڃتا ڏيندي پاڪستان سرڪار کيس هلال امتياز ۽ ستاره امتياز جهڙن اهم اعزازن سان نوازيو 16 ڊسمبر 2007ع تي کيس پنهنجي ئي گهر ۾ پنهنجي گهر واريءَ ۽ هڪ نوڪريائيءَ سان گڏ قتل ڪيو ويو انهيءَ قتل جي ڏوهه ۾ هن جي ڊرائيور ۽ هڪ نوڪر کي مئي 2017ع ۾ عمرقيد جي سزا ڏني وئي

مسرور پنهور

مسرور پنهور پنهنجي دور جو مشهور شاعر، سماجي خدمتگار ۽ سياستدان هو سندس پورو نالو محمد خان ولد حاجي نبي بخش سولنگي هو ۽ هن جو جنم 25 آڪٽوبر 1947ع تي تعلقي پڙيا ضلعي نوشهروفيروز جي ڳوٺ پنڌ سولنگيءَ ۾ ٿيو هن ابتدائي تعليم پنهنجي ڳوٺ مان حاصل ڪئي ۽ اڳتي هلي بي ايڊ ۽ ايم اي جون سندون حاصل ڪيون عملي زندگيءَ جي شروعات پرائمري اسڪول جي استاد طور ڪيائين ان بعد تعليم کاتي ۾ سپروائيزر مقرر ٿيو ۽ 1998ع ۾ رٽائرمينٽ ورتائين مسرور پنهور سياست ۾ به ڪافي سرگرم هو شروع ۾ سنڌ هاري ڪميٽيءَ سان سندس ساٿ رهيو اڳتي هلي يونين ڪائونسل ڏليپوٽا جو ناظم مقرر ٿيو هو هڪ بهترين مزاحمتي شاعر پڻ هو سندس شاعريءَ جو مجموعو 'زندگي ماڪ ڦڙا' نالي سان ڇپيل آهي هن 10 آگسٽ 2004ع تي وفات ڪئي

شاهده ڪوڪر

هن مشهور ليکڪا، شاعره، ڪهاڻيڪاره ۽ ڪالم نگار جو جنم 25 آڪٽوبر 1961ع تي پير ڳوٺ، تعلقي ٽنڊو ڊيري، ضلعي لاڙڪاڻي ۾ ٿيو هوءَ هڪ اعليٰ تعليم يافته خاتون هئي جنهن ايم اي (سنڌي ادب)، ايم اي (اسلامڪ ڪلچر) ۽ ايم اي (صحافت) جون سندون حاصل ڪيون هن عملي زندگي اسڪول جي استاد طور گذاري هڪ مضمون نگار طور ادبي دنيا ۾ پير پاتائين سندس اوائلي مضمون 'روزاني هلال پاڪستان اخبار' ۾ ڇپيا، ان کان پوءِ هن ڪافي عرصي تائين انهيءَ اخبار ۾ 'جهاتيون' عنوان سان ڪالم لکيا. هن جي شاعري، ڪهاڻيون ۽ ٻيو ادبي مواد مختلف ادبي رسالن ۽ اخبارن جي زينت بڻيو سندس ڇپيل ڪتابن ۾ 'ٻري هن پنهور ۾' (ڪهاڻيون)، 'ريشمي خواب ۽ تنهائي' (شاعري)، 'هاڻ هاريو مٽان' (شاعري) ۽ 'آهين تون هن پار' (شاعري) شامل آهن هن 11 نومبر 2018ع تي هن دنيا کان موڪلائي ڪئي

شادي فقير

شادي فقير سنڌ جو مشهور لوڪ فنڪار هو هن عمرڪوٽ ضلعي جي ڳوٺ ابوبڪر سومري ۾ اکيون کوليون سندس والد جو نالو اڪبر فقير مڱڻهار هو سندس ڏاڏو عيسو فقير پنهنجي دور جو بهترين سارنگي نواز ۽ دهلائي هو ننڍپڻ کان ئي ڳائڻ شروع ڪيائين راڳ ۾ استاد خير محمد سندس استاد هو 1972ع کان ريڊيو تي به ڳائڻ شروع ڪيائين تاريخ 25 آڪٽوبر 1980ع تي سمن سرڪار جي درگاهه تي سندس روح جو پکي پرواز ڪري ويو

برڊو سنڌي

هن مشهور شاعر جي ڇڏيءَ جو نالو محمد رمضان ۽ والد جو نالو خدائنو لاشاري هو هو 15 مارچ 1922ع تي ميرپور ماٿيلي جي ڳوٺ ماڪن ڪوريءَ ۾ ڄائو هن پرائمري اسڪول ۾ پڙهڻ دوران شاعري شروع ڪئي البت هڪ ڊگهي عرصي تائين شاعري ڪرڻ ڇڏي ڏنائين اڳتي هلي پنهنجو ڳوٺ ڇڏي نوابشاهه ۾ مستقل سڪونت اختيار ڪيائين انهيءَ شهر ۾ پنهنجي دوست نظر سنڌيءَ جي صحبت ڪيس ٻيهر شاعريءَ طرف مائل ڪيو هن سنڌيءَ ۽ سرائيڪي ٻوليءَ ۾ شاعري ڪئي سندس شاعريءَ جا ٻه مجموعا 'آڪڙيون مينگهه ملهار' ۽ 'ٻوٽنون بس نه ڪن' ڇپجي پڌرا ٿيا هن 25 آڪٽوبر 1988ع تي وفات ڪئي

مختيار انڙ

ڊاڪٽر تنوير عباسي

سنڌ جي هن مهان ڪهاڻيڪار ۽ ٻرڪ اديب جو جنم 17 يا 18 آڪٽوبر 1927ع تي نوشهري فيروز جي شهر خانواهڻ ۾ ٿيو هن ٻارهين ڪلاس تائين تعليم خانواهڻ ۽ نوابشاهه جي اسڪولن مان حاصل ڪئي ان بعد ڊائو ميڊيڪل ڪاليج مان ايم بي بي ايس جي سند حاصل ڪري ڊاڪٽر بڻيو هن پهرين ڪهاڻي 'همت ۽ ڪوشش' 1944ع ۾ لکي جيڪا 1949ع ۾ ڇپجي پڌري ٿي هن 3 سئو 50 کان وڌيڪ ڪهاڻيون لکيون ۽ سندس ڪتابن جو تعداد 30 کان به وڌيڪ آهي هن جي مشهور ڪهاڻين جي ڪتابن ۾ 'طوفان جي تمنا'، 'ٻيهر تي ليڪو'، 'جيڪي منهنجي من ۾ آهي'، 'ڪچڙي'، 'ايئو سور سهي'، 'رشتا ناتا'، 'سورج هوندي مرجهايل'، 'للڪار'، 'پروفيسر'، 'ڪارون هن ديواني جو'، 'ڪهاڻي جو قافلو' ۽ 'چونڊ ڪهاڻيون مان چونڊ' شامل آهن هن جيڪي ناول لکيا، تن ۾ 'پيار ڪهاڻي'، 'ٻلنديون' ۽ 'تلاش' شامل آهن ان کان علاوه هن ڪيترين ئي ڪهاڻين ۽ ناول ٻين ٻولين مان سنڌيءَ ۾ ترجمو ڪيا هن عظيم ليکڪ جي حياتيءَ جو سفر 25 آڪٽوبر 1995ع تي پڄاڻيءَ تي پهتو

زرينه بلوچ

زرينه بلوچ سنڌ جي قومي گيتن جي راڻي، بهترين ليکڪا ۽ اتساهيندڙ استاد هئي هن جا ڳايل لافاني لوڪ گيت ۽ جوش ۽ جذبي سان ڀريل قومي گيت ۽ وايون اڄ به سنڌ جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ مشهور آهن هن جي شخصيت سنڌ جي هر ماڻهوءَ لاءِ عزت ۽ احترام جو احساس هئي انهيءَ سبب آهي جو اسين اڄ به هن کي 'جيجي' جي نالي سان ياد ڪريون ٿا هن سنڌي لوڪ گيتن کي پنهنجي سريلي آواز جو روپ ڏئي هميشه هميشه لاءِ امر بڻائي ڇڏيو. گلوڪار شيخ اياز، علي بابا ۽ امداد حسينيءَ سميت سنڌ جي جديد انقلابي شاعرن جي شاعري ۽ پيغام عوام تائين پهچايو هوءَ هڪ ئي وقت هڪ شفيق ماءُ، هڪ قومي ڪارڪن، هڪ بهترين استاد، هڪ مهان ڪهاڻيڪاره ۽ هڪ عظيم گلاڪاره هئي هن جو جنم حيدرآباد جي ڪاري موريءَ واري علائقي ۾ الهداد چند جي ڳوٺ ۾ ٿيو جيئوٽيڪ سندس جنم جي تاريخ تي اختلاف آهي پر اڪثر حوالن ۾ 29 ڊسمبر 1934ع لکيل آهي حيدرآباد جي قاضي قيوم پرائمري اسڪول مان ابتدائي تعليم حاصل ڪيائين هن سنڌي فائنل، اديب ۽ اديب فاضل جا امتحان پاس ڪيا عملي زندگيءَ جي شروعات اسڪول جي استاد طور ڪيائين ۽ 1996ع ۾ رٽائر ٿي ڳائڻ جي ابتدائي تربيت دادي ليلاوتيءَ کان حاصل ڪيائين 1960ع ڌاري ريڊيو پاڪستان حيدرآباد تي ڳائڻ شروع ڪيائين اڳتي هلي ٽيليويزن تي به پنهنجي آواز جو جادو جاڳايائين ريڊيو تي استاد محمد جمن کان راڳ جي باقاعدي سکيا ورتائين سندس ڳايل سوين صوفي ڪلام، لوڪ گيت ۽ قومي گيت سنڌي موسيقيءَ جي دنيا جو وڏو سرمايو آهن هن ڳائڻ سان گڏ ڪيترن ئي ريڊيو ڊرامن ۾ صداڪاري پڻ ڪئي هوءَ هڪ بهترين ڪهاڻيڪاره ۽ مترجم پڻ هئي سندس پهرين ڪهاڻي ماهوار روح رهاڻ ۾ ڇپي هئي اڳتي هلي سندس لکيل ۽ ترجمو ڪيل ڪهاڻين جو مجموعو 'منهنجي ڳوٺ تنهنجون ڳالهيون' ڇپجي پترو ٿيو هن 25 آڪٽوبر 2005ع تي دم ڏنو مشهور ليکڪ نصير مرزا 'جيجي زرينه بلوچ شخصيت ۽ فن' جي نالي سان هڪ ڪتاب ترتيب ڏئي ڇپرايو آهي جيڪو هڪ پڙهڻ جهڙو ڪتاب آهي

سيد گل محمد شاهه بخاري

اڄ سنڌ جي مشهور محقق، عالم ۽ اديب سيد گل محمد شاهه بخاريءَ جي ورسيءَ جو ڏينهن آهي ادبي دنيا ۾ کيس گل بخاريءَ جي نالي سان ياد ڪيو وڃي ٿو اڪثر حوالن ۾ هن جي جنم جي تاريخ 21 آگسٽ 1960ع ڄاڻايل آهي البت ماهوار نئين زندگيءَ جي آڪٽوبر نومبر ڊسمبر 2008ع واري شماري ۾ 21 بجاءِ 24 آگسٽ لکيل آهي سندس جنم جو هنڌ شهدادڪوٽ ۽ والد جو نالو سيد غلام شاهه بخاري آهي هن اسلامڪ ڪلچر، پوليٽيڪل سائنس، سنڌي، مسلم هسٽري، عربي ۽ فارسيءَ ۾ ماسٽر ڊگريون حاصل ڪيون عملي زندگيءَ جي شروعات تعليم کاتي ۾ ڪاليج ليڪچرار طور ڪيائين 1977ع ڌاري هڪ شاعر طور ادبي دنيا ۾ پير پاتائين اڳتي هلي نظم توڙي نثر ۾ پنهنجي سڃاڻپ پيدا ڪيائين نظم ۾ ڊاڪٽر نذير احمد جروار ۽ نثر ۾ ميمڻ عبدالمجيد سنڌي سندس استاد هئا هن سنڌي ۽ اردو ۾ 52 ڪتاب لکيا آهن جن ۾ نثر ۽ نظم سان گڏ ترجمو ۽ تاليف ٿيل ڪتاب به شامل آهن هن پنهنجي رهائشگاهه تي هڪ شاندار 'سيرت لائبريري' قائم ڪئي هئي جنهن ۾ 15 هزار کان وڌيڪ ناياب ديني ڪتاب ۽ قرآن شريف جا نسخا موجود هئا هن کي 1991ع کان 2015ع تائين 8 ڀيرا صدارتي ايوارڊ سان نوازيو ويو هن 25 آڪٽوبر 2023ع تي وفات ڪئي

CLASSIFIED ADVERTISMENT

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب سيڪنڊ سول جج ڪي اين شاهه
(روبرو جناب عاشق علي)
فيملي سوٽ نمبر 113 سال 2026

مسمات سمير ڌيءُ غلام مصطفيٰ ذات ملاح رهاڻ تعلقو ڪي اين شاهه ضلعو دادو ..پلينٽف ...بخلاف.. وقار ولد خدا بخش ذات ملاحونڊل ڳوٺ بهاول پور تعلقو دادو ضلعو دادو .... ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي خلاف نڪاح تنسيخ ۽ ٻين آرٽيڪلز لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته 30-10-2026 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس ڪي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سيڪنڊ سول جج ڪي اين شاهه

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب سينئر سول جج V حيدرآباد
ايف سي سوٽ نمبر 1205 سال 2026

علي ناصر بلوچ ..پلينٽف ...بخلاف.. (1) مسمات حاڪمزادي رهاڻ گهر نمبر C-51 ايڪٽيشن نارٿ قاسم آباد حيدرآباد (2) عبدالعزيز ولد بهرام علي خان (3) ڊپٽي ڊائريڪٽر ايچ ڊي اي لينڊ مينجمينٽ ڊپارٽمينٽ حيدرآباد .... ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي خلاف سوٽ فار سيپريٽ پزيشن پرمننٽ انجڪشن مينڊيٽري انجڪشن اينڊ مينسي پرافٽ لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته 07-11-2026 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سينئر سول جج V حيدرآباد

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب سول/ فيملي جج IV ٽنڊو محمد خان
فيملي سوٽ نمبر 71 سال 2026

مسمات عاشي ڌيءُ الله ڏنو ذات سولنگي رهاڻ ڳوٺ پانڌي سولنگي تعلقو بلڙي شاهه ڪريم ضلعو ٽي ايم خان ..پلينٽف ...بخلاف.. شوڪت ولد ڏني بخش ذات سولنگي رهاڻ ڳوٺ پانڌي سولنگي تعلقو بلڙي شاهه ڪريم ضلعو ٽنڊو محمد خان .... ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي خلاف نڪاح تنسيخ، مينٽيننس ۽ ٻين آرٽيڪلز لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته 26-10-2026 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سول/ فيملي جج IV ٽنڊو محمد خان

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب فرسٽ سول/ فيملي جج ٽنڊو محمد خان
فيملي ايگزيڪيوشن درخواست نمبر 05 سال 2026
فيملي سوٽ نمبر 71 سال 2025

شريمتي سنيتا ڌيءُ مصري ذات ميگهواڙ رهاڻ پير محل تعلقو ضلعو ٽنڊو محمد خان ..پلينٽف ...بخلاف.. ٿانجي ولد ڪرشن هندو بلغ رهاڻ ڳوٺ لونگ تعلقو ماتلي ضلعو بدين .... ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي فيملي ايگزيڪيوشن لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته 31-10-2026 ...

عام اطلاع

هر خاص ۽ عام کي اطلاع ٿو ڏجي ته عرضدار نالي رحيم بخش ولد عبدالرؤف سومرو رهاڻ سنڌي سوسائٽي سکر اسان کي درخواست ڏني آهي ته سندس نالي عبدالرؤف سومرو ولد الهي بخش سومرو تاريخ 31-12-2018 تي فوت ٿي ويو آهي جنهن جي نالن تي زرعي زمين سروي نمبر 354-586ءِ ٻين مان ٿهيل پلاٽ نمبر 240 ايراضي 1350 چورس فوٽ حيدرآباد سٽي ديهه ناريجاڻي ٽپو ٽنڊو حيدر تعلقو حيدرآباد ۾ آهي جنهن جو فوتي کاتو تبديل ڪري ڏنو وڃي فوتي فوت ٿيڻ کانپوءِ هيٺ ڄاڻايل قانوني ۽ حقيقي وارث ڄڻيا آهن اهڙي گواهي ٻن گواهن جلسه عام بيان ۾ ڏني آهي فوتي غلام علي جا وارث (1) رحيم بخش (پٽ) (2) الهي بخش (پٽ) (3) مقصود احمد (پٽ) (4) سهيل احمد (پٽ) (5) واحد بخش (پٽ) (6) مسمات وزير بيگم (بيواهه) (7) مسمات سڪندر (ڌي) (8) مسمات شبانه پروين (ڌي) (9) مسمات ڪلثوم (ڌي) (10) مسمات صوبيه (ڌي) (11) نويد (پٽ) جن جي نالي تي فوتي کاتا تبديل ڪرڻ لاءِ درخواست ڏني آهي جيڪڏهن مٿين وارثن کانسواءِ فوتي جو ٻيو ڪوبه جائز وارث هجڻ جي دعوي ڪري ٿو يا ڪيس فوتي کاتا تبديل ڪرڻ تي ڪو اعتراض هجي ته هن اشاعت شايع ٿيڻ جي (7) ڏينهن جي اندر سمورن دستاويزي ثبوتن سان گڏ هيٺ صحيح ڪندڙ جي آفيس واقع جڪراڻاڪ مير پور خاص روڊ حيدرآباد ۾ روبرو پيش ڪري، معياد گذرڻ بعد فوتي کاتو تبديل ڪيو ويندو ۽ ڪوبه اعتراض يا دعويٰ قابل قبول نه هوندو

مختيارڪار تعلقو حيدرآباد

عام اطلاع

هر عام ۽ خاص کي هن عام اطلاع ذريعي آگاهه ڪيو وڃي ٿو ته نالي غلام عباس ولد علي نواز چانڊيو طرفان هن آفيس ۾ درخواست داخل ڪرائي وئي آهي ته سندس والد علي نواز چانڊيو جيڪو فوت ٿي ويو آهي فوتي جي وارثن جي حوالي سان معززين جا بيان قلمبند ڪيا ويا آهن جن موجب فوتي جا جائز ۽ شرعي وارث هيٺيان آهن محمد موسيٰ ولد علي نواز (پٽ) غلام حيدر ولد علي نواز (پٽ) غلام عباس ولد علي نواز (پٽ) زوليخا (ڌي) وارث نوري (ڌي/وارث) زينب (ڌي/ وارث) زمين جا تفصيل سروي نمبر: 381، 384 ايراضي 16 ايڪڙ 10 گهنٽا علائقو: تعلقو ٽنڊو باگو ضلعو بدين (ديهه ڏگهه / ٽپو ڏالاهـ) اعتراض لاءِ هدايت: مٿين ظاهر ڪيل وارثن يا زمين جي کاتي تبديل ڪرڻ بابت جيڪڏهن ڪنهن به شخص کي ڪنهن به قسم جو اعتراض، اختلاف يا دعويٰ هجي ته هو هي اطلاع شايع ٿيڻ (يا نوٽيس جاري ٿيڻ) کان پوءِ مقرره مدت (7 ڏينهن) جي اندر پنهنجو لکيت اعتراض مختيارڪار جي آفيس ۾ پيش ڪري، مقرره مدت گذرڻ بعد ڪنهن جو به اعتراض ٻڌو نه ويندو ۽ قانون مطابق فوتي کاتو مٿين ظاهر ڪيل وارثن جي نالي تبديل ڪيو ويندو

مختيارڪار روينيو تعلقو ٽنڊو باگو

[redacted]

ماڻهن ڪٽائي تعلقه اسپتال منتقل ڪيو جتي ڊاڪٽرن پاران زخمي علي لاشاري کي طبي امداد ڏني وئي پر سندس حالت ڳڻتي جوڳي هجڻ ڪري ڪجهه دير بعد هن به دم ڏئي ڇڏيو هڪ ئي گهر جي 3 ڀائرن جي فوت ٿيڻ بعد اسپتال ۾ قيامت برپا ٿي وئي، وارثن ۾ ڪهرام مچي ويو ڊاڪٽرن پاران حادثي جو شڪار ٿيل ٽنهي ڀائرن جي لاشن جو پوسٽ مارٽم ڪرڻ بعد لاش وارثن حوالي ڪيا ويا جيڪي ايمبولينس ذريعي لاش ڪٽائي گهر روانا ٿي ويا، هڪ ئي وقت ٽنهي ڀائرن جا لاش گهر ۾ پهچڻ وقت قيامت خيز منظر هو گهر ڀاتين سميت سموري ڳوٺ توڙي ڀرپاسي ۾ سوڳ واري فضا ڇانيل رهي، فوتين جي جنازي نماز ۾ سوين ماڻهن شريڪ ٿيا

روزاني عبرت

CLASSIFIED ADVERTISMENT

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب سيڪنڊ سول جج ڪي اين شاهه
(روبرو جناب عاشق علي)
فيملي سوٽ نمبر 113 سال 2026

مسمات سمير ڌيءُ غلام مصطفيٰ ذات ملاح رهندڙ تعلقو ڪي اين شاهه ضلعو دادو ..پلينٽف ...بخلاف.. وقار ولد خدا بخش ذات ملاحويٺل ڳوٺ بهاول پور تعلقو دادو ضلعو دادو .... ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي خلاف نڪاح ٽوڙائڻ ۽ ٻوري آرٽيڪلز لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته 30-10-2026 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سيڪنڊ سول جج ڪي اين شاهه

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب سينئر سول جج V حيدرآباد
ايف سي سوٽ نمبر 1205 سال 2026

علي ناصر بلوچ ..پلينٽف ...بخلاف.. (1) مسمات حاڪمزادي رهندڙ گهر نمبر C-51 ايڪٽيشن نارٿ قاسم آباد حيدرآباد (2) عبدالعزيز ولد بهرام علي خان (3) ڊپٽي ڊائريڪٽر ايڇ ڊي اي لينڊ مينجمينٽ ڊپارٽمينٽ حيدرآباد .... ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي خلاف سوٽ فار سپيريٽ پزيشن، پرمننٽ انجڪشن، مينڊيٽري انجڪشن اينڊ ميسني پرافٽ لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته 07-11-2026 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سينئر سول جج V حيدرآباد

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب سول/ فيملي جج IV ٽنڊو محمد خان
فيملي سوٽ نمبر 71 سال 2026

مسمات عاشي ڌيءُ الله ڏنو ذات سولنگي رهندڙ ڳوٺ پانڌي سولنگي تعلقو بلڙي شاهه ڪريم ضلعو ٽي ايم خان ..پلينٽف ...بخلاف... شوڪت ولد ڏاتي بخش ذات سولنگي رهندڙ ڳوٺ پانڌي سولنگي تعلقو بلڙي شاهه ڪريم ضلعو ٽنڊو محمد خان .... ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي خلاف نڪاح ٽوڙائڻ، مينٽيننس ۽ ٻوري آرٽيڪلز لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته 26-10-2026 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سول/ فيملي جج IV ٽنڊو محمد خان

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب فرسٽ سول/ فيملي جج ٽنڊومحمد خان
فيملي ايگزيڪيوشن درخواست نمبر 05 سال 2026
فيملي سوٽ نمبر 71 سال 2025

شريمتي سنيتا ڌيءُ مصري ذات ميگهواڙ رهندڙ پير محل تعلقو ضلعو ٽنڊو محمد خان ..پلينٽف ...بخلاف.. ٿانجي ولد ڪرشن هندو بالغ رهندڙ ڳوٺ لونگ تعلقو ماتلي ضلعو بدين .... ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي فيملي ايگزيڪيوشن لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته 31-10-2026 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

فرسٽ سول/ فيملي جج ٽنڊومحمد خان

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب فيملي شهيد بينظير آباد
(روبرو جناب عابد علي لاڪو)
فيملي سوٽ نمبر 424 سال 2026

مسمات Aiman ڌيءُ مرحوم آصف نواز رهندڙ IIB-551 منوآباد نوابشاهه ..پلينٽف ...بخلاف.. شهزاد عرف لالا ولد اڪبر علي ملاح رهندڙ مريم روڊ نوابشاهه تعلقو نوابشاهه ضلعو شهيد بينظير آباد .... ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي خلاف نڪاح ٽوڙائڻ ۽ مينٽيننس لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته 30-10-2026 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

فيملي شهيد بينظير آباد

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب سيڪنڊ فيملي جج ٽنڊو الهيار
فيملي سوٽ نمبر 127 سال 2026

(1) مسمات Kushba زال عبدالخالق ذات خاصخيلي رهندڙ ٽنڊو سومرو بي ايس عمر سانڊ تعلقو جهنڊو مري ضلعو ٽنڊو الهيار (2) بي بي مهڪ تاريخ پيدائش 14-02-2016 (3) محمد مزمل تاريخ پيدائش 28-08-2017 (4) مناهل تاريخ پيدائش 20-01-2019 مائٽر معرفت مسمات Kushba ..پلينٽف ...بخلاف.. عبدالخالق ولد عبدالعزيز ذات خاصخيلي رهندڙ ٽنڊو سومرو تعلقو جهنڊو مري ضلعو ٽنڊو الهيار... ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي خلاف نڪاح ٽوڙائڻ لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته 07-11-2026 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سيڪنڊ فيملي جج ٽنڊو الهيار

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب سينئر سول جج II شهيد بينظير آباد
ايف سي سوٽ نمبر 36 سال 2026

منير احمد ولد عبدالقادر مگسي رهندڙ ڳوٺ حاجي غلام نبي ڪاتيار ديهه 50 داد تعلقو نوابشاهه... پلينٽف..بخلاف.. (1) مسمات گل پري بيواهه (2) الله نواز (3) ياسر نواز (4) مسمات ثمينه (5) ناياب سيريل نمبر 2 کان 5 سپ پٽ ڌيئرون عبدالخالق بلوچ (6) مسمات آسيه ڌي عبدالخالق (7) رينواز ولد عبدالخالق بلوچ معرفت قانوني وارث (a) مسمات گل پري (ماءُ)(b) الله نواز (ڀاءُ) (C) ياسر نواز (ڀاءُ) (d) مسمات ثمينه (ڀيڻ) (e) مسمات آسيه (ڀيڻ) (8) اي سي نوابشاهه (9)سٽي سروي آفيسر نوابشاهه (10) سب رجسٽرار نوابشاهه (11) ڊي سي شهيد بينظير آباد.. ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي خلاف سوٽ فار ڊڪليريشن، پزيشن اينڊ مينڊيٽري انجڪشن زير قلم VII رول 1 سي پي سي لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته 28-10-2026 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سينئر سول جج II شهيد بينظير آباد

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب سينئر سول جج II شهيد بينظير آباد

(1) ڊي سي او شهيد بينظيرآباد (2) اي سي نوابشاهه (3) سب رجسٽرار نوابشاهه (4) مختيارڪار روينيو نوابشاهه (5) مختيارڪار ڳوٺ آباد اسڪيم شهيد بينظير آباد (6) علي خان ولد مثل خان مگسي (7) وحيد علي ولد علي خان مگسي (8) دلبر ولد سڪندر مگسي (9) دلدار ولد علي خان مگسي (10) مولا بخش ولد علي بخش خان (11) سڪندر علي ولد الله بچايو مگسي (12) رضا محمد ولد نذر محمد مگسي (13) مهر علي ريٽ تپيدار ديهه لڪمير (14) ايس ايڇ او ايئرپورٽ نوابشاهه (15) حاجي رياض ولد شفيع محمد زرداري (16) واجد علي ميمڻ ولد خالد ميمڻ (17) ڊاڪٽر عبدالله رند ولد شڪين ڏنو رند (18) غلام رسول بلوچ ولد غلام قادر بلوچ (19) محمد تقي ولد امام الدين پتافي (20) مسمات حاڪمزادي زال روشن رهندڙ تاج ڪالوني نوابشاهه. ڊفينڊنٽس

مٿين ڊفينڊنٽس ڏانهن:
جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي خلاف سوٽ فار ڊڪليريشن، پزيشن ، ميسني پرافٽ اينڊ پرمننٽ انجڪشن زير قلم VII رول سي پي سي لاءِ درخواست داخل ڪئي آهي تنهنڪري توهان کي هن اخباري نوٽيس ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته 28-10-2026 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سينئر سول جج II شهيد بينظير آباد

عام اطلاع

هر خاص ۽ عام کي اطلاع ٿو ڏجي ته عرضدار نالي رحيم بخش ولد عبدالروف سومرو رهندڙ سنڌي سوسائٽي سکر اسان کي درخواست ڏني آهي ته سندس نالي عبدالروف سومرو ولد الهي بخش سومرو تاريخ 31-12-2018 تي فوت ٿي ويو آهي جنهن جي نالن تي زرعي زمين سروي نمبر 354-586ء بين مان ٿهيل پلاٽ نمبر 240 ايراضي 1350 چورس فوٽ حيدرآباد سٽي ديهه ناريجاڻي ٽپو ٽنڊو حيدر تعلقو حيدرآباد ۾ آهي جنهن جو فوتي کاتو تبديل ڪري ڏنو وڃي فوتي فوت ٿيڻ کانپوءِ هيٺ ڄاڻايل قانوني ۽ حقيقي وارث ڄڻيا آهن اهڙي گواهي ٻن گواهن جلسه عام بيان ۾ ڏني آهي فوتي غلام علي جا وارث (1) رحيم بخش (پٽ) (2) الهي بخش (پٽ) (3) مقصود احمد (پٽ) (4) سهيل احمد (پٽ) (5) واحد بخش (پٽ) (6) مسمات وزير بيگم (بيواهه) (7) مسمات سڪندر (ڌي) (8) مسمات شبانه پروين (ڌي) (9) مسمات ڪلثوم (ڌي) (10) مسمات صوبيه (ڌي) (11) نويد (پٽ) جن جي نالي تي فوتي کاتا تبديل ڪرڻ لاءِ درخواست ڏني آهي جيڪڏهن مٿين وارثن کانسواءِ فوتي جو ٻيو ڪوبه ڄاڻ وارث هجڻ جي دعوي ڪري ٿو يا ڪيس فوتي کاتا تبديل ڪرڻ تي ڪو اعتراض هجي ته هن اشاعت شايع ٿيڻ جي (7) ڏينهن جي اندر سمورن دستاويزي ثبوتن سان گڏ هيٺ صحيح ڪندڙ جي آفيس واقع جڪراڻاتڪا مير پور خاص روڊ حيدرآباد ۾ روبرو پيش ڪري معياد گذرڻ بعد فوتي کاتو تبديل ڪيو ويندو ۽ ڪوبه اعتراض يا دعوئ قابل قبول نه هوندو

مختيارڪار تعلقو حيدرآباد

عام اطلاع

هر عام ۽ خاص کي هن عام اطلاع ذريعي آگاهه ڪيو وڃي ٿو ته نالي غلام عباس ولد علي نواز چانڊيو طرفان هن آفيس ۾ درخواست داخل ڪرائي وئي آهي ته سندس والد علي نواز چانڊيو جيڪو فوت ٿي ويو آهي، فوتي جي وارثن جي حوالي سان معززين جا بيان قلمبند ڪيا ويا آهن جن موجب فوتي جا جائز ۽ شرعي وارث هيٺيان آهن :محمد موسيٰ ولد علي نواز (پٽ)غلام حيدر ولد علي نواز (پٽ)غلام عباس ولد علي نواز (پٽ)ذوليخا (ڌي/وارث نوري (ڌي/وارث)زينب (ڌي/وارث) زمين جا تفصيل:سروي نمبر: 381، 384، ايراضي 16 ايڪڙ 10 گهنٽا علائقو: تعلقو ٽنڊوباگو، ضلعو بدين (ديهه ڏگهه / ٽپو ڏاڪا)اعتراض لاءِ هدايت: مٿين ظاهر ڪيل وارثن يا زمين جي کاتي تبديل ڪرڻ بابت جيڪڏهن ڪنهن به شخص کي ڪنهن به قسم جو اعتراض، اختلاف يا دعوئ هجي، ته هو هي اطلاع شايع ٿيڻ (يا نوٽيس جاري ٿيڻ) کان پوءِ مقرره مدت (7 ڏينهن) جي اندر پنهنجو لکيت اعتراض مختيارڪار جي آفيس ۾ پيش ڪري. مقرره مدت گذرڻ بعد ڪنهن جو به اعتراض ٻڌو نه ويندو ۽ قانون مطابق فوتي کاتو مٿين ظاهر ڪيل وارثن جي نالي تبديل ڪيو ويندو

مختيارڪار روينيو تعلقو ٽنڊو باگو

جواب ۾ سردار پارس ڏيرو خيبر پختونخواهه ۾ گورنر راڄ لاڳو ڪرڻ بابت چيو ته سندس خيال ۾ ملڪ ۽ صوبي ۾ امن امان جي صورتحال کي نظر ۾ رکندي اهو قدم کنيو ويو آهي هن صدر مملڪت آصف علي زرداري کي وسيع سياسي بصيرت رکندڙ سياستدان قرار ڏيندي چيو ته پاڪستان پيپلز پارٽي جو چيئرمين بلاول ڀٽو زرداري پڻ ملڪي معاملن ۽ عوامي ترجيحن تي نظر رکي ٿو ۽ فيصلا ڪندي عوامي مفادن...

پوليس قتل ڪيس ۾ نامزد جوابدار ميرل مري جي گرفتاري ظاهر ڪندي ڄاڻايو ته ڪيس ڳاجهي سوري وٽان موٽرسائيڪل سميت گرفتار ڪيو ويو جنهن بعد ڪيس سول جج ڪيرو جي عدالت ۾ پيش ڪيو ويو عدالت پوليس جي درخواست تي جوابدار کي ٽن ڏينهن جي جسماني رمانڊ تي پوليس حوالي ڪري ڇڏيو پوليس موجب واقعي جي وڌيڪ جاچ جاري آهي ٻئي طرف پيپلز پارٽي جي ايم پي اي علي...

جي آزاديءَ لاءِ پوليس پارا ڪانسٽ 50 لک روپين جي رشوت طلب ڪئي وئي جڏهن ته رقم ادا نه ڪرڻ تي ڪيس سنگين ڌمڪيون ڏنيون ويون ڪافي ڪوشش ۽ ڳالهين ڪانپوءِ رشوت جي رقم گهٽائي 15 لک رپيا ڪئي وئي ۾ رقم نه ڏيڻ تي سندس پاٽي خلاف مبينا طور ڪوڙو ڪيس داخل ڪيو ويو هن چيو ته گرفتار نوجوان مير طريل خان مگسي جي عمر 22 سال آهي ۽ ڪيس صرف ڇهه مهينا اڳ نوڪري ملي...

ورهين جي ڌيءَ ۽ زيور ڪٽي ويو واقعي جو ڪيس نبي بخش ٿاڻي تي داخل ڪيو ويو هو.

وئي آهي جڏهن ته شهرين علائقي ۾ امن امان جي بگڙندڙ صورتحال تي سخت ڳڻتي جو اظهار ڪيو آهي مظاهرين جو چوڻ آهي ته فقيرآباد ۾ چوري ۽ لٽ مار جي وارداتن ۾ اضافو ٿي رهيو آهي جڏهن ته فقيرآباد پوليس شهرين کي تحفظ فراهم ڪرڻ ۾...

ماڻهن ڪٺائي تعلقه اسپتال منتقل ڪيو جتي ڊاڪٽرن پارن زخمي علي لاشاري کي طبي امداد ڏني وئي پر سندس حالت ڳڻتي جوڳي هجڻ ڪري ڪجهه دير بعد هن به دم ڏئي ڇڏيو هڪ ئي گهر جي 3 ڀائرن جي فوت ٿيڻ بعد اسپتال ۾ قيامت برپا ٿي وئي وارثن ۾ ڪهرام مچي ويو ڊاڪٽرن پارن حادثي جو شڪار ٿيل ٽنهي ڀائرن جي لاشن جو پوسٽ مارٽم ڪرڻ بعد...

جيڪب آباد لڳ ٽرالر جو موٽرسائيڪل سان ٽڪر، 3 سڳا ڀائر فوت، گهر ۾ ڪهرام

ڳوٺ علي مراد لاشاري جا رهواسي ڀائر شهر وڃي رهيا هئا ته اوچتو ٽرالر سان ٽڪر ٿي پيو

حادثي جي نتيجي ۾ انيس الرحمان، منير احمد ۽ علي لاشاري دم ڏئي حوالي ڪيو

پوسٽ مارٽم بعد ٽنهي ڀائرن جا لاش وارثن جي حوالي، گهر پهچڻ تي ڪهرام مچي ويو، علائقي ۾ سوڳ

جيڪب آباد (ڊ.ر) تعلقي ٿل جي ڳوٺ علي مراد لاشاري جا رهواسي ٽي ڀائر موٽر سائيڪل سوار ٿي ڳوٺ کان پورهيو ڪرڻ لاءِ شهر طرف وڃي رهيا هئا ته اوچتو ٽرالر سان موٽر سائيڪل جو خوفناڪ ٽڪر ٿي پيو جنهن جي نتيجي ۾ ٽئي ڀائر انيس الرحمان، منير احمد ۽ علي لاشاري پٽ حميد الرحمان لاشاري سخت زخمي ٿي پيا جڏهن ته ٻن ڀائرن انيس الرحمان ۽ منير احمد لاشاري سخت زخمي هجڻ ڪري موقعي تي ئي دم ڏئي ڇڏيو جن کي

بقايا نمبر 1 ڏسو صفحو 5

جيڪب آباد: روڊ حادثي ۾ فوت ٿي ويل ٽن ڀائرن جا فائيل فوٽو

جاڙو پنهور جي رهواسي جو ڀائرن ۽ پائيٽن جي مبينا ظلم خلاف حيدرآباد ۾ مظاهرو

حيدرآباد (اسٽاف رپورٽر) حيدرآباد جي جاڙو پنهور جي رهواسي عبدالشڪور پنهور ڀائر ۽ پائيٽن جي ظلم خلاف ڪالهه حيدرآباد پريس ڪلب سامهون احتجاجي مظاهرو ڪيو ان موقعي تي هن الزام لڳائيندي چيو ته اسين 8 ڀائر آهيون ۽ اسين ڪيتري

بقايا نمبر 2 ڏسو صفحو 5

مانجهند پرسان هٿيارٻندن جو عورتن تي تشدد، نوجوان ناري اغوا، مظاهرو ڌرڻو روڊ بلاڪ

ڳوٺ بلو ۾ جوابدارن ڦٽين جي چونڊي تان واپس ٿيل عورتن کي روڪي وحشياڻو تشدد ڪيو

جوابدار هڪ نوجوان ناري مومل گراڻو کي هٿيارن جي زور تي تشدد ڪندي مبينا طور اغوا ڪري ويا

مانجهند (ن ع) مانجهند پرسان ڳوٺ ۾ ڦٽيون چونڊي واپس گهر ايندڙ عورتن تي تشدد هٿيارن جي زور تي هڪ نياڻي مبينا اغوا وارثن جو انڊس هاءِ وي تي 3 ڪلاڪ ڌرڻو پوليس سان ڳوٺاڻن ۽ مسافر جون

بقايا نمبر 3 ڏسو صفحو 5

ناري جي اغوا خلاف احتجاج ڪيو پيو وڃي

سائيٽ سپروائيزر گهربل آهي

هڪ معتبر تعميراتي اداري کي حيدرآباد ۾ پنهنجي سائيٽ پروجيڪٽ لاءِ **سائيٽ سپروائيزر** گهربل آهي جيڪو DAE **سول** ڪيل هجي ۽ گهٽ ۾ گهٽ **پنجن سالن** جو تجربو رکندڙ هجي ۽ سائيٽ جي تمام ڪمن جي ڄاڻ رکندڙ هجي جهڙوڪ بل ٺاهڻ، لي آئوٽ ڪرڻ، ميٽرمينٽ وغيره ڪرڻ جي ڄاڻ رکندڙ هجي

خواهشمند حضرات هيٺ ڏنل نمبر تي پنهنجي CV واٽس اپ ڪن

واٽس اپ نمبر 03100100835

شڪارپور شعيب سنجراڻي جي حياتي جي تصوير

ڪراچي ۾ 33 انچ پاڻي جي لائين جي مرمت مڪمل ڪري فراهمي بحال ڪئي وئي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي واٽر اينڊ سيوريج ڪارپوريشن اردو ڪاليج ويجهو متاثر ٿيل 33 انچ قطر جي پاڻي جي لائين جي مرمت جو ڪم مڪمل ڪري ورتو آهي جنهن ڪانپوءِ گلشنِ اقبال ٽائون ۾ پاڻي جي فراهمي بحال ڪئي وئي آهي واٽر ڪارپوريشن جي ترجمان موجب چيف ايگزيڪيوٽو آفيسر احمد علي صديقي جي هدايتن تي متاثر ٿيل لائين جي مرمت جو

بقايا نمبر 4 ڏسو صفحو 5

لکي غلام شاه ڪارنهن الزام هيٺ پيءُ هٿان ڌيءُ سميت ٻٽو قتل، علائقي ۾ ڏک جي لهر

جوٽيجو محلي ۾ عيوض جوٽيجو 20 ورهين جي ڌيءُ مرڪ ۽ 21 ورهين جي نوجوان الله رکيو کي قتل ڪري ڇڏيو

اطلاع تي پوليس واقعي واري هنڌ پهچي ٻنهي مقتولن جا لاش تحويل ۾ وٺي تعلقي اسپتال منتقل ڪيا

مقتولن جا لاش پوسٽ مارٽم بعد وارثن حوالي، آخري اطلاع تائين واقعي جو ڪيس داخل نه ٿي سگهيو

شڪارپور/لکي غلام شاهه (نمائندن وڪان) لکي غلام شاهه شهر جي جوٽيجو محلي ۾ گذريل رات دير سان ڪارنهن الزام هيٺ ٻٽو قتل جو افسوسناڪ واقعو پيش آيو جتي پيءُ عيوض پٽ ميهل جوٽيجو مبينا طور پنهنجي ڌي 20 ورهين جي غير شادي شده ڌيءُ مرڪ ۽ 21 ورهين جي نوجوان الله رکيو عرف جميل جوٽيجو کي قتل ڪري ڇڏيو واقعي جو اطلاع ملڻ تي لکي غلام شاهه پوليس واقعي واري هنڌ پهچي ٻنهي مقتولن جا لاش تحويل ۾ وٺي تعلقي اسپتال منتقل ڪيا، جتي پوسٽ مارٽم جو عمل جاري آهي پوسٽ مارٽم مڪمل ٿيڻ بعد لاش وارثن حوالي ڪيا ويندا. آخري

بقايا نمبر 5 ڏسو صفحو 5

قتل خلاف لکي ڌرڻو ۽ روڊ بلاڪ ڪري ٽائر ساڙيا پيا وڃن

گهوٽڪي ۾ پ پ پ سينيئر نائب صدر پاران چاچر عبدالستار خان ڌاريجو جي سالگره تي تقريب، ڪيڪ ڪاٽيو ويو

گهوٽڪي (ن ع) پاڪستان پيپلزپارٽي سٽي گهوٽڪي جي سينيئر نائب صدر چوڌري محمد آصف آرائين پاران پنهنجي آفيس ۾ صوبائي وزير چاچر اڪرام الله خان ڌاريجو جي فرزند چاچر عبدالستار خان

بقايا نمبر 10 ڏسو صفحو 5

فقيرآباد ۾ چوري ۽ لٽ مار جي وارداتن خلاف رهواسين جو احتجاجي ڌرڻو

مظاهرين ڪامريڊ فريد خاصخيلي، محبت شنباڻي ۽ ٻين جي اڳواڻي ۾ احتجاج ڪيو

پوليس جونڪي انچارج نذير خواجه کي عوام جي جان ۽ مال جي تحفظ کي يقيني بڻائڻ جو مطالبو

گمبٽ (ت.ر) گمبٽ لڳ فقيرآباد ۾ وڌندڙ بدامني، چوري ۽ ڦر جي وارداتن خلاف شهرين ڪامريڊ فريد خاصخيلي ڪامريڊ محبت شنباڻي شمن گوپانگ جي اڳواڻي ۾ احتجاجي مظاهرو ڪيو ويو ۽ ڌرڻو هنيو ويو ڌرڻي سبب گمبٽ _ فقيرآباد لنڪ روڊ مڪمل بند ۽ ٽريفڪ جي رواني متاثر ٿي وٺي آهي جڏهن ته شهرين علائقي ۾ امن امان جي بگڙندڙ صورتحال تي سخت ڪاوڙ جو اظهار ڪيو آهي مظاهرين جو چوڻ آهي ته فقيرآباد ۾ چوري ۽ لٽ مار جي وارداتن ۾ اضافو ٿي رهيو آهي جڏهن ته فقيرآباد پوليس شهرين کي تحفظ فراهم ڪرڻ ۾

بقايا نمبر 37 ڏسو صفحو 5

محفل ميلاد کي عالم خطاب ڪري رهيو آهي

خيرپور ايگريڪلچر ڪاليج ۾ ٻئي سيمسٽر جي امتحانن لاءِ فارم جمع ڪرائڻ جي تاريخ ۾ واڌ

خيرپور (ڊ.ر) سنڌ زرعي يونيورسٽي ٽنڊوڄام جي جزوي ڪاليج خيرپور ڪاليج آف ايگريڪلچر اينڊ مئنيجمينٽ سائنسز جي شاگردن کي ٻئي سيمسٽر جي باقاعدہ امتحانن 2026 ع لاءِ امتحاني فارم مقرر

بقايا نمبر 9 ڏسو صفحو 5

قاضي احمد: شهري مطالبن جي مڃتا لاءِ ڪري رهيو آهي

ڪوٽ غلام محمد ۾ ذهني صحت جي عالمي ڏينهن تي سيمينار منعقد

سيمينار ۾ وڏي عمر جي ماڻهن، ذهني صحت ۽ سماجي تحفظ جي اهميت تي روشني وڌي وئي

بزرگ معاشري جو قيمتي سرمايو آهن جن جي عزت، خدمت سموري معاشري جي گڏيل ذميواري آهي: مقرر

ڪوٽ غلام محمد (ت ر) ڪوٽ غلام محمد ۾ ذهني صحت جي عالمي ڏينهن جي حوالي سان سيمينار بزرگن جي سار سنڀال ۽ تحفظ تي زور سيمينار منعقد ڪيو ويو ڪوٽ غلام محمد ۾ ذهني صحت جي عالمي ڏينهن (ورلڊ مينٽل هيلٿ ڊي) جي حوالي سان سيد غريب حسين شاهه لائبريري ۾ هڪ روزه آگاهي سيمينار منعقد ڪيو ويو جنهن ۾ وڏي عمر جي ماڻهن، ريٽائرڊ والدين ۽ غريب بزرگن جي سار سنڀال ذهني صحت ۽

بقايا نمبر 15 ڏسو صفحو 5

هالا ۾ عالمي پوليو جي روڪٿام واري ڏينهن تي آگاهي ريلي

ڊي ايڇ او جي اڳواڻي ۾ نڪتل ريلي ۾ آفيسرن، ڊاڪٽرن، ليڊي هيلٿ ورڪرن جي شرڪت

پوليو خطرناڪ بيماري آهي جيڪو ٻارن کي مستقل جسماني معذوري ڪري سگهي ٿو: ڊاڪٽر

مٽياري (ڊ ر) عالمي پوليو جي روڪٿام واري ڏينهن جي موقعي تي ڊي ايڇ او مٽياري ڊاڪٽر زاهد صدر جي اڳواڻي ۾ هالا ۾ پوليو جي خاتمي بابت هڪ ڀرپور آگاهي ريلي ڪڍي وئي، جنهن ۾ صحت کاتي جي آفيسرن ۽ ملازمن ڊاڪٽرن ليڊي هيلٿ ورڪرن استادن شاگردن ۽ شهرين

بقايا نمبر 7 ڏسو صفحو 5

ڪڪڙ ۾ روڊ حادثو، ڪوچ جي ٽڪر لڳڻ سبب واٽهڙو فوت

پاس مين انڊس هاءِ وي روڊ پسيا هوٽل سامهون ڪوچ ٽڪر ۾ جتل مشوري فوت ٿي ويو

اطلاع تي پوليس پهچي لاش ڪٽائي اسپتال منتقل ڪيو، ڪوچ ڊرائيور گرفتار

ڪڪڙ (ن ع) ڪڪڙ شهر ۾ روڊ حادثو ڪوچ جي ٽڪر لڳڻ سبب واٽهڙو ڳوٺائو فوت خبر موجب ڪڪڙ جي ڳوٺ ميان نصير محمد ڪلهوڙو جو رهواسي 45 سالن جو جتل مشوري پٽ تاج محمد مشوري ڪڪڙ باءِ پاس مين انڊس هاءِ وي روڊ پسيا هوٽل سامهون روڊ پار ڪري رهيو هو

بقايا نمبر 8 ڏسو صفحو 5

فوتي شخص جو لاش پيل آهي

مقصودو رند ويجهو استاد عبدالرزاق رند جي امڙ لاڏاڻو ڪري وئي، جنازي نماز ۾ معززين جي شرڪت

مقصودو رند (ن ع) مقصودو رند ويجهو ڳوٺ بخش علي ۾ رئيس حاجي بخش علي رند ۽ رئيس غلام قادر رند جي ڀيڻ حاجي حبيب الرحمن رند، وائيس چيئرمين

بقايا نمبر 12 ڏسو صفحو 5

دادو ۾ اڳوڻي وڏي وزير پير الاهي بخش جي 51هين ورسيءَ جي تقريب

تقريب ۾ پير مظهر الحق، عبدالرسول ميمڻ، ڊاڪٽر انيلا ناز ۽ ٻين جي شرڪت

قانون طاقتور ۽ ڪمزور ٻنهي تي هڪجهڙو لاڳو ٿيڻ گهرجي: فاروق ايڇ نائڪ

دادو(ڊ ر) سنڌ جي اڳوڻي وڏي وزير پير الاهي بخش جي 51هين ورسيءَ جي موقعي تي گورنمينٽ پير الاهي بخش لا ڪاليج دادو ۾ پروقار تقريب منعقد ڪئي وئي، جنهن ۾ خاص مهمان سينيٽر فاروق ايڇ نائڪ ۽ اعزازي مهمان جسٽس (ر) عبدالرسول ميمڻ شر

بقايا نمبر 11 ڏسو صفحو 5

ميهڙ ۾ نالوري تعليمدان سيد عبدالرحيم شاه رضوي جي پهرين ورسي ملهائي وئي

ميهڙ (ن ع) ميهڙ جي نالوري تعليمدان ۽ اڳوڻي ڊسٽرڪٽ ايجوڪيشن آفيسر سيد عبدالرحيم شاهه رضوي جي پهرين ورسي سنڌس فرزند سيد فهيم شاهه رضوي پاران جامع مسجد اڪبري ۾ عقيدت ۽ احترام سان ملهائي وئي، جنهن ۾ عالمن مشائخن نعت خوان صحافين ۽ شهرين وڏي انگ ۾ شرڪت ڪئي تقريب ۾ اهل سنت جماعت جي امير سيد محمد شاهه رضوي، درگاهه فقيرآباد شريف جي گادي نشين سيد فقير محمد شاهه حسيني جماعت تعلقي ميهڙ جي اڳواڻ

بقايا نمبر 13 ڏسو صفحو 5

پنجاري ۾ مبينا گهر تي قبضي جي ڪوشش خلاف حيدرآباد ۾ احتجاج

بااثر شخص جاويد سهتو پوليس جي پٺڀرائي تي گهر تي قبضو ڪرڻ چاهي ٿو: مظاهرين

حيدرآباد (اسٽاف رپورٽر) حيدرآباد جي پنجاري ٿاڻي جي حد مصطفى پارڪ واسڻ فاطمه نديم بااثر ماڻهن پاران مبينا ڪوڙا ڪيس داخل ڪرائي گهر تي قبضي جي ڪوشش ۽ تشدد خلاف ڪالهه حيدرآباد پريس ڪلب سامهون احتجاج ڪيو هن الزام هڻندي چيو ته بااثر ماڻهو جاويد سهتو

بقايا نمبر 14 ڏسو صفحو 5

سنڌ ۾ مهانگائي، بيروزگاري، بدامني ۽ حڪومتي نااهلي عوام جو جيئڻ جنجال بڻائي ڇڏيو آهي: راشد محمود سومرو

ٻارڙن جي اغوا، گمشدگي ۽ قتل عام جا واقعا ڳڻتي جوڳا آهن، معصوم ٻارڙن جا والدين سالن کان واپسيءَ لاءِ انتظار ڪن ٿا

ڌاڙيلن خلاف بنا ڪنهن فرق جي قانوني ڪارروائي ڪئي وڃي سنڌ ۾ امن امان قائم ڪرڻ حڪومت جي بنيادي ذميواري آهي

قائد جمعيت مولانا فضل الرحمان هميشه آئين جي بالادستي، پارليامينٽ جي خودمختياري، جمهوريت ۽ عوامي حقن جي ڳالهه ڪئي آهي

ميهڙ (ن ع) ميهڙ جمعيت علماءِ اسلام (جي يو آءِ) سنڌ جي جنرل سيڪريٽري علامه راشد محمود سومرو ميهڙ پهتو جي يو آءِ ضلع دادو ۽ تعلقي ميهڙ جي اڳواڻن ڪارڪنن علامه اظهار الحق صديقي، مولانا مسعود احمد پنهور ۽ ٻين جي اڳواڻي ۾ شاندار استقبال ڪيو ويو علامه راشد محمود سومرو پريس ڪانفرنس ڪندي چيو ته سنڌ مسئلستان بڻجي ويو آهي سنڌ ۾ مهانگائي، بيروزگاري، بدامني، اغوا براءِ

بقايا نمبر 16 ڏسو صفحو 5

پاڪستان ۾ رانديگرن جو بي پناهه ٽيلينٽ موجود آهي: پارس ڏيرو

ٽنڊوآدم ۾ ڪرڪيٽ گرائونڊ جي منظوري ۽ تياري لاءِ ڀرپور ڪوششون ڪيون

خاندان جي هميشه اها ڪوشش رهي آهي ته عوام کي بهتر سهولتون فراهم ڪيون وڃن

ٽنڊوآدم (ن ع) پ پ پ ايم پي اي سردار پارس ڏيرو چيو ته نوجوانن کي رانديگرن جي ميدان ۾ ڀرپور جوش ۽ جذبي سان حصو وٺندي ڏسي خوشي ٿئي ٿي پاڪستان ۾ رانديگرن جو بي پناهه ٽيلينٽ موجود آهي جنهن کي مناسب موقعا ۽ سهولتون فراهم ڪري وڌيڪ اجاگر ڪري

بقايا نمبر 17 ڏسو صفحو 5

ڪڪڙين جي فيڊ جي فيڪٽري ۽ اي سي

شڪارپور ۾ جماعت اسلامي جو ليوي ٽيڪس خلاف احتجاجي ڌرڻو حڪومتي فيصلي کي رد ڪري ڇڏيو

ڪارڪنن ڪاشف سعيد شيخ، عبدالسميع ڀٽي، عبدالقادر ابڙو، محمود الاهي هڪڙو ۽ ٻين گهنٽا گهر وٽ ڌرڻو هنيو

ليوي ٽيڪس جي نفاذ بابت حڪومتي فيصلي تي پاڪستان جي عوام کي سخت تحفظات آهن: اڳواڻ

حڪومت عوام تي اضافي مالي بار وجهندڙ قدمن کي فوري طور ختم ڪرڻ جو اعلان ڪري عوام کي رليف ڏئي

لکي غلام شاهه (ن ع) شڪارپور ۾ جماعت اسلامي پاران ليوي ٽيڪس خلاف احتجاجي ڌرڻو هنيو ويو ۽ حڪومتي فيصلي کي رد ڪيو ويو امير جماعت اسلامي پاڪستان حافظ نعيم الرحمان جي هدايت تي ملڪ جي ٻين شهرن وانگر شڪارپور ۾ به جماعت اسلامي پاران ليوي ٽيڪس خلاف احتجاجي ريلي ڪڍي وئي جيڪا فرقانيه هال کان لکي در گهنٽا گهر ٿائين ڪڍي وئي جتي گهنٽا گهر چوڪ تي ڌرڻو هنيو ويو ڌرڻي جي قيادت امير جماعت اسلامي

بقايا نمبر 19 ڏسو صفحو 5

ڪرنڊيجي تعلقي جي مختلف ڳوٺن ۾ ترقياتي ڪمن جو چارج وڃايو آهي: ضمير حسين رڏ

سينارحا(ن ع) ڪرنڊيجي تعلقي جي مختلف ڳوٺن ۾ ترقياتي ڪمن جو چارج وڃايو آهي، عوام کي بنيادي سهولتون

بقايا نمبر 20 ڏسو صفحو 5

رانديگرن ۾ انعام ڏنا پيا وڃن

ٽنڊوآدم تعلقي اسپتال پاران پوليو جي عالمي ڏينهن حوالي سان آگاهي ريلي ڪڍي وئي

ٽنڊوآدم (ن ع) پوليو جي عالمي ڏهاڙي جي موقعي تي تعلقہ اسپتال ٽنڊوآدم جي پوليو ورڪرز کي خراج تحسين پيش ڪرڻ

بقايا نمبر 18 ڏسو صفحو 5

ڪوٽڙي سائيٽ:

خيرپور جي سول جج نديم علي برڙو کي بهترين ڪارڪردگيءَ تي تعريفي سند پيش

سنڌ هاءِ ڪورٽ جي چيف جسٽس پاران النوا هيٺ ڪيسن ۾ گهٽتائي آڻڻ تي ساراهيو ويو

ڊسٽرڪٽ اينڊ سيشن جج خيرپور انعام علي ڪلهوڙو سول جج کي سرٽيفڪيٽ پيش ڪيو

خيرپور(ڊ ر) خيرپور جي سول جج نديم علي برڙو کي بهترين ڪارڪردگيءَ تي تعريفي سند سان نوازيو ويو تفصيل موجب ڊسٽرڪٽ اينڊ سيشن جج خيرپور پاران سول جج ۽ جوڊيشل مئجسٽريٽ ون خيرپور نديم علي برڙو کي سيپٽمبر 2026 ع دوران النوا هيٺ ڪيسن ۾ گهٽتائي آڻڻ تي تعريفي سند

بقايا نمبر 21 ڏسو صفحو 5

فيض گنج ۾ هٿياربندن پاران پورهيت ٽيڪسي ڊرائيور جي گهر کي باهه، الهه تلهه رک ۽ ٻڪريون مري ويون

اڪري ٿاڻي جي حد ڳوٺ محمد سخيل خاصخيلي ۾ رات دير سان واقعو پيش آيو، جوابدار فرار ٿي ويا

باهه سبب گهر ۾ پيل سمورو سامان سڙي رک ٿي ويو، گهر ۾ ٻڌل ٻڪريون سڙي مري ويون، وڏو مالي نقصان

متاثر پورهيت جو احتجاج، ايس ايس پي ۽ ڊي آءِ جي کان جوابدارن جي گرفتاري ۽ انصاف جو مطالبو

خيرپور(ڊ ر)خيرپور:فيض گنج ۾ نامعلوم هٿياربندن پاران پورهيت ٽيڪسي ڊرائيور جي گهر کي باهه ڏيڻ جو واقعو پيش آيو آهي باهه لڳڻ سبب گهر جو سامان ۽ ٻڪريون سڙي رک ٿي ويون، متاثر پورهيت جو احتجاج جوابدارن جي گرفتاري ۽ انصاف جي گهر ڪئي آهي تفصيل موجب اڪري ٿاڻي جي حد ۾ ڳوٺ محمد سخيل خاصخيلي ۾ رات دير سان نامعلوم هٿياربندن پورهيت اڳڻ خاصخيلي جي گهر کي باهه ڏئي فرار ٿي ويا باهه لڳڻ سبب

بقايا نمبر 22 ڏسو صفحو 5

گمبٽ ۾ پوليس ۽ ڌاڙيلن وچ ۾ مقابلو، هڪ جوابدار زخمي حالت ۾ گرفتار پسٽل هٿ

اڳرا لنڪ روڊ پرسان ڪارروائي، گرفتار ڌاڙيل جي سڃاڻپ جنسار لاڙڪ طور ٿي

جوابدارن مڱڻ ڦرڻ، چورين ۽ پوليس مقابلن ۾ گهربل ڌاڙيل، مختلف ٿاڻن تي ڪيس داخل آهن

خيرپور(ڊ ر)خيرپور ضلعي جي تعلقي گمبٽ ۾ پوليس ۽ ڌاڙيلن وچ ۾ مقابلو ٿيو جنهن دوران پوليس هڪ ڌاڙيل کي زخمي حالت ۾ گرفتار ڪري سندس قبضي مان پسٽل هٿ ڪري ورتو خيرپور پوليس جي ترجمان وقار سومرو موجب، ايس ايڇ او گمبٽ پنهنجي ٽيم سان گڏ گشت دوران

بقايا نمبر 23 ڏسو صفحو 5

ڪيرو ۾ استاد بابر علي هڱورجو جي قاتلن جي گرفتاري لاءِ علامتي بک هڙتال جاري، جوابدار گرفتار

وارثن پاران بک هڙتال ڪيمپ تي پير بخش راڄڙ مهراڻ سنڌي، آزاد ڪنڀر شوڪت بڙدي ۽ ٻين پهچي يڪجهتي جو اظهار ڪيو

پوليس بابر هڱورجو قتل ڪيس ۾ ميرل مري کي گرفتار ڪري عدالت ۾ پيش ڪري جو ڏينهن جو رمانڊ ورتو

ڪيرو(ن ع) ڪيرو ويجهو پٽ پائيٽي وٽ موٽرسائيڪل ڦر دوران مزاحمت ڪرڻ تي قتل ٿيل استاد بابر علي هڱورجو جي قتل ڪيس ۾ نامزد جوابدارن جي گرفتاري لاءِ مختلف مڪتب فڪر جي ماڻهن پاران پريس ڪلب ڪيرو آڏو علامتي بک هڙتال ڪئي وئي بک هڙتال ۾ پ پ ٽ الف جي اڳواڻن پير بخش راڄڙ مهراڻ سنڌي جسقم جماعت جي حيات سميجو جي ڊي اي ڪارڪن زمان رند، استاد خان محمد راڄڙ ۽ اڳواڻ آزاد ڪنڀر شوڪت بڙدي، جيلاني

بقايا نمبر 24 ڏسو صفحو 5

سکر پوليس پاران ڌوهاري سرگرمين ۾ ملوث 10 جوابدارن کي گرفتار ڪرڻ جي دعوي

سکر(بيورو رپورٽ) ايس ايس پي سکر احمد چوڌري جي هدايتن تي سکر پوليس پاران ڌوهاري سرگرمين ۽ سماجي برائين ۾ ملوث جوابدارن خلاف ڪريڪ ڊائون جاري آهي، جنهن دوران 10 جوابدارن کي گرفتار ڪري وڏي مقدار ۾ منشيات ۽ شراب هٿ ڪرڻ جي دعويٰ ڪئي وئي آهي سکر پوليس جي ترجمان پاران جاري ڪيل بيان موجب، ايس ايڇ او روهڙي ڪامياب ڪارروائي ڪندي قتل جي ڪيس نمبر 163/2026 ۾ گهربل اشتهاري جوابدار محمد اشرف جتوئي کي گرفتار ڪري ورتو جوابدار خلاف روهڙي ٿاڻي تي ڪيس

بقايا نمبر 25 ڏسو صفحو 5

بختاور گرلز ڪيڊٽ ڪاليج ۾ تقريري مقابلو سيد غلام مصطفيٰ شاهه جي شرڪت

سنڌ جي تقسيم ڪنهن به صورت ۾ قبول نه ڪئي ويندي: غلام مصطفيٰ شاهه

ڪيڊٽس 28هين آئيني ترميم آندي وئي ته پهرين ان جي مسودي جو جائزو ورتو ويندو

نوابشاهه: (س ر) بختاور گرلز ڪيڊٽ ڪاليج نوابشاهه ۾ شاگردياڻين وچ ۾ هڪ شاندار تقريري مقابلي جو انعقاد ڪيو ويو جنهن ۾ قومي اسيمبليءَ جي ڊپٽي اسپيڪر سيد غلام مصطفيٰ شاهه خاص طور تي شرڪت ڪئي ان تقريب جو بنيادي مقصد ڪيڊٽ طالبات ۾ خود

بقايا نمبر 30 ڏسو صفحو 5

شهري مطالبن جي مڃتا لاءِ احتجاج ڪري رهيا آهن

خانپور مان بيوه عورت جو تشدد ٿيل لاش گهر مان هٿ، جاچ شروع

عورت شهناز منگڻهار جو لاش اطلاع تي پوليس ڪٽائي اسپتال منتقل ڪيو

موت جو اصل سبب معلوم ڪرڻ لاءِ واقعي جي وڌيڪ جاچ جاري آهي: پوليس

شڪارپور (ڊ ر) شڪارپور جي تعلقي خانپور شهر ۾ هڪ بيوه عورت شهناز مبينا تشدد جي نتيجي ۾ فوت ٿي وئي سندس سوٽيلي پٽ تي قتل جو الزام لڳايو ويو آهي تفصيل موجب خانپور شهر ۾ عورت جو لاش گهر مان مليو جنهن کان پوءِ واقعي جو اطلاع پوليس کي ڏنو ويو

بقايا نمبر 27 ڏسو صفحو 5

پوليو مهم جي مائيڪرو پلان تي مڪمل عملدرآمد يقيني بڻايو وڃي: ڪمشنر سکر ڊويزن

سکر (بيورو رپورٽ) ڪمشنر سکر ڊويزن ۽ چيئرمين ڊاسڪ فورس فار پوليو ايريڊيڪيشن عابد سليم قريشي جي صدارت هيٺ ڊويزنل ٽاسڪ فورس جو اجلاس ڊپٽي ڪمشنر آفيس سکر جي ڪانفرنس هال ۾ منعقد ٿيو جنهن ۾ 2 کان 5 نومبر 2026 ع تائين جاري رهندڙ ايندڙ سب نيشنل اميونائيزيشن ڊيز (SNIDs) پوليو مهم جي تيارين، انتظامن ۽ حڪمت عملي جو تفصيلي جائزو ورتو ويو اجلاس ۾ پوليو مهم جي مؤثر نگراني، مائيڪرو پلان تي عملدرآمد، ٽيم ورڪ ۽ ٻارن کي پوليو کان بچاءَ جا ڦڙا پيارڻ جي عمل کي وڌيڪ بهتر بڻائڻ بابت اهم هدايتون جاري ڪيون ويون

بقايا نمبر 26 ڏسو صفحو 5

سکرنڊ ۾ حضرت غوث العظم جيلاني جي يارهين شريف، شاندار روحاني محفل

تقريب ۾ عالمن، حافظن ۽ مختلف مڪتب فڪر جي شخصيتن جي شرڪت، لنگين جا تحفا پيش

نعت خوانن الطاف ۽ نظير حسين نقشبندي پاران نعت شريف جو نذرانو پيش ڪيو ويو

سکرنڊ (ن ع) عبدالواحد صابري پاران حضور سيدنا غوث العظم جيلاني جن جي يارهين شريف جي سلسلي ۾ محمدي مسجد ۾ شاندار روحاني محفل جو اهتمام ڪيو ويو جنهن ۾ عالمن، حافظن سميت مختلف مڪتب فڪر جي شخصيتن شرڪت ڪئي جن ۾ غلام حيدر سونگي،

بقايا نمبر 28 ڏسو صفحو 5

سي سي ٽي وي فوٽيج جي تصوير

راڌڻپور ۾ منشيات ۽ بدامني خلاف سوين ماڻهن جي احتجاجي ريلي

رهواسين غلام حسين چانگ ۽ ٻين جي اڳواڻي ۾ ريلي ڪڍي نعريبازي ڪئي

منشيات جي ڪاروبار ڪيترن ئي خاندانن جا گهر اجاڙي ڇڏيا آهن انتظاميا خاموش آهي: مظاهرين

راڌڻپور(ن ع) راڌڻپور ۾ بئريسٽر ٽيم جي سٽي صدر نديم شر عارف علي خاڪي عبدالشڪور نوحپوٽو صحافي اتحاد جو چيئرمين غلام حسين چانگ ۽ ٻين جي اڳواڻيءَ ۾ منشيات جي وڌندڙ وڪري ۽ بدامني خلاف احتجاجي ريلي ڪڍي وئي ريلي راڌڻپور جي عبدالقادر شاهه جيلاني

بقايا نمبر 29 ڏسو صفحو 5

تڪرارن جو پرامن حل ۽ انساني وقار جو تحفظ گڏيل ذميواري آهي: اويس قادر شاهه

ڪراچي (بيورو رپورٽ) وقتي گورنر سنڌ سيد اويس قادر شاهه گڏيل قومن جي ڏهاڙي تي پنهنجي پيغام ۾ چيو آهي ته عالمي امن انصاف ۽ انساني حقن جي واڌاري لاءِ عالمي سهڪار ۽ سفارتڪاري ضروري آهن سيد اويس قادر شاهه چيو ته گڏيل قومن جي منشور جي اصولن تي عمل تڪرارن جو پرامن حل ۽ انساني وقار جو تحفظ عالمي برادريءَ جي گڏيل ذميواري آهي وقتي گورنر سنڌ چيو ته ڪشمير مسئلي جو گڏيل قومن جي

بقايا نمبر 32 ڏسو صفحو 5

تقريب ۾ شيلڊون ورهايون پيون وڃن

سکر ۾ جيڪب آباد واسي جو پوليس جي زيادتين خلاف احتجاج، انصاف جو مطالبو

سکر(بيورو رپورٽ) جيڪب آباد جي رهواسي عاشق علي مگسي سکر پريس ڪلب ۾ پريس ڪانفرنس ڪندي الزام هنيو آهي ته جيڪب آباد پوليس 14 آڪٽوبر تي سندس 22 ورهين جي ڀائٽي مير طريل خان مگسي کي مبينا طور بنا جواز حراست ۾ وٺڻ ڪانپوءِ سندس خلاف 6 ڪلو چرس هٿ اچڻ جو ڪيس داخل ڪيو جڏهن ته ڪيترن ئي ڏينهن تائين سندس گرفتاري ظاهر نه ڪئي وئي بعد ۾ 19 آڪٽوبر تي منشيات واري ڪيس ۾ چالان ڪرڻ جو ٻڌايو ويو عاشق علي مگسي

بقايا نمبر 31 ڏسو صفحو 5

گمبٽ لڳ سولر پليٽن مان ڪرنٽ لڳڻ سبب پورهيت فوت، گهر ۾ ڪهرام

ڳوٺ صالح جو پڙ ۾ پورهيت صدرو ڪلهوڙو ٿڏي تي فوت ٿي ويو

گمبٽ (ت.ر) گمبٽ جي ڪچي واري علائقي ڳوٺ صالح جو پڙ ۾ سولر پليٽن مان ڪرنٽ لڳڻ سبب پورهيت صدرو ڪلهوڙو ٿڏي تي فوت ٿي ويو جڏهن ته پورهيت جو لاش گهر پهچڻ تي سندس گهر ۾ ڪهرام مچي ويو.

عمران خان کي آزاد ڪري ملڪي بقا لاءِ سنجيده ڳالهين جي شروعات ڪئي وڃي: حليم عادل

ملڪ ۾ وڌندڙ مهانگائي ۽ معاشي بدحالي حڪومت جي خراب پاليسين جو نتيجو آهي

ملڪ ۾ مهانگائي سبب غربت 48 سيڪڙو ۽ بيروزگاري 7.3 سيڪڙو تائين وڌي چڪي آهي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) پاڪستان تحريڪ انصاف (پي ٽي آءِ) سنڌ جي صدر حليم عادل شيخ ملڪ اندر وڌندڙ مهانگائي ۽ معاشي بدحالي تي هڪ اهم وڊيو بيان جاري ڪندي پي ڊي ايم ون ۽ پي ڊي ايم ٽو جي پاليسين کي سخت تنقيد جو نشانو بڻايو آهي هن چيو ته نااهل ماتر حڪمرانن

بقايا نمبر 35 ڏسو صفحو 5

عوام کي بنيادي بلدياتي سهولتون فراهم ڪرڻ ضروري آهن: محمد بخش خان مهر

خانپور مهر ٽائون ڪاميٽي کي فائر برگيڊ گاڏي، 10 لوڊر رڪشا ۽ ٻيو سامان فراهم ڪيو آهي

بلدياتي ادارا عوامي ڀلائيءَ لاءِ وسيلا استعمال ڪندي شهرين کي بهتر سهولتون فراهم ڪن

خانپورمهر (ن ع) صوبائي وزير زراعت رانديون ۽ نوجوانن جي معاملن انڪوائريز اينڊ اينٽي ڪرپشن اسٽيبلشمينٽ سنڌ سردار محمد بخش خان مهر ضلعي ڪائونسل گهوٽڪي پاران خانپورمهر ٽائون ڪاميٽي کي فراهم ڪيل فائر برگيڊ گاڏي، 10 لوڊر رڪشا ۽ ٻيو سامان حوالي

بقايا نمبر 33 ڏسو صفحو 5

ڪوٽڙي فلائي اوور پل وٽان پيرسن عورت جو پاڻي جي تلاءُ مان لاش هٿ آيو

ڪوٽڙي سائيٽ (ن ع) ڪوٽڙي فلائي اوور پل وٽان ڪيترن ڪان اٽڪل 60 سالن جي عورت جو لاش مليو. زيادتي جو شڪ ظاهر سڃاڻپ ڪريما مڱڻهار طور ٿي ، ڪوٽڙي مان پنج ڏينهن پهريان مبينا گم ٿيل 60 سالا عورت جو لاش ڪوٽڙي جي فلائي اوور پل لڳ پراڻي برف ڪارخاني جي پرسان قائم خراب پاڻي جي تلاءُ وٽان مليو ريسڪيو عملدارن ، ايڌي ۽ پوليس جي بروقت نه پهچڻ سبب وارثن پنهنجي مدد پاڻ تحت لاش کي ڪيڙي ۾ ويڙهي ايمبولينس ڏريعي ڊي ايڇ ڪيو اسپتال پهچايو ويو ٻئي طرف وارثن ڳالهائيندي الزام هنيو آهي ته ڪريما مڱڻهار کي قتل ڪيو ويو آهي هنن چيو ته پنج ڏينهن پهرين اسان ڪوٽڙي ٿاڻي تي اطلاع ڏنو هو سندس گمشدگي ۽ ذهني توازن ٺيڪ نه

بقايا نمبر 43 ڏسو صفحو 5

سکر ۾ روهڙي واسي ابڙا برادري جو پوليس جي زيادتين خلاف احتجاج

مظاهرين مسمات اربيلي، سنگهار علي ابڙو، سجاد علي ابڙو ۽ ٻين احتجاج ڪيو

پوليس بنا جواز نوجوانن کي گهران کڻي ڪيس مڙهي ڪي ڇڏي ڏيڻ لاءِ ڪيس آهي، پيو لاپتا آهي، انصاف ڪيو وڃي

سکر(بيورو رپورٽ) پوليس جي مبينا زيادتين خلاف روهڙي جي رهواسي ابڙا برادري جي مسمات اربيلي، سنگهار علي ابڙو، سجاد علي ابڙو ۽ ساٿي ضميران سکر پريس ڪلب آڏو احتجاجي مظاهرو ڪري نعريبازي ڪئي ان موقعي تي مظاهرين الزام هنيو ته 10 ڏينهن اڳ روهڙي پوليس

بقايا نمبر 34 ڏسو صفحو 5

احتجاج ڪيو پيو وڃي

سنڌ ريونيو بورڊ جي اسسٽنٽ ڪمشنر ظفر ڪلوڙ کي عدالتي ريمانڊ تي جيل حوالي

زال تي تشدد ۽ وڏي ماليت جا زيور وڪرو ڪرڻ جي ڪيس ۾ گرفتار جوابدار کي عدالت آڏو پيش ڪيو ويو

جوڊيشل مئجسٽريٽ ڏکڻ جي عدالت ڪيس عدالتي ريمانڊ تي جيل موڪلڻ جو حڪم ڏنو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) زال تي تشدد ۽ وڏي ماليت جا زيور وڪرو ڪرڻ جي ڪيس ۾ سنڌ ريونيو بورڊ جي اسسٽنٽ ڪمشنر ظفر احمد ڪلوڙ کي عدالتي ريمانڊ تي جيل موڪليو ويو جوڊيشل مئجسٽريٽ ڏکڻ جي عدالت ۾ جوابدار ظفر احمد ڪلوڙ کي رمانڊ پورو ٿيڻ تي پيش ڪيو ويو جاچ آفيسر

بقايا نمبر 36 ڏسو صفحو 5

بدوقمبراڻي ۾ اٽو 180 رپيا في ڪلو وڪرو ٿيڻ لڳو، پورهيتن جو مظاهرو

بدوقمبراڻي (ن ع) بدوقمبراڻي ۾ مهانگائيءَ خلاف مزدورن احتجاج ڪندي مزدورن عنايت ڪلوئي علي بهار علي حيدر ۽ ٻين چيو ته اٽو 180 رپيا في ڪلو وڪرو ٿي رهيو آهي اٽي جي وڌندڙ اگهه غريب پورهيتن مزدورن ۽ ڏهاڙي تي ڪم ڪندڙ ماڻهن لاءِ ٻن ويلن جي ماني جو بندوبست ڪرڻ به ڏکيو بڻائي ڇڏيو آهي اٽو جيڪو هر گهر جي بنيادي ضرورت آهي، سو هاڻي غريب عوام جي پهچ کان ٻري ٿيندو پيو وڃي محدود آمدنيءَ تي گذر ڪندڙ خاندانن لاءِ گهر جو خرچ هلائڻ بچن کي ڪارائڻ ۽ روزمره جون ضرورتون پوريون ڪرڻ هڪ وڏو مسئلو بڻجي ويو آهي مزدورن ڊپٽي ڪمشنر بدين اسسٽنٽ ڪمشنر ۽ خوراڪ کاتي جي اختيارين کان مطالبو ڪيو آهي ته بدوقمبراڻي ۾ اٽي جي 180 رپيا في ڪلو وڪري جو فوري

بقايا نمبر 45 ڏسو صفحو 5

نيوسعيدآباد جي ڳوٺ اگرو راهو ۾ سيد عليم شاهه جي نالي سان لائبريري قائم

ڊي آئي جي حيدرآباد طارق رزاق ڌاريجو لائبريري جو افتتاح ڪيو ڪن ڪتابن جي مهورت

امداد علي شاهه جعفري، ڊپٽي ڪمشنر مٽياري سميت علائقي جي معززين جي شرڪت

نيوسعيدآباد (ت ر) نيوسعيدآباد جي ڳوٺ اگرو راهو ۾ سيد عليم شاهه جي نالي سان لائبريري جو قيام عمل ۾ آندو ويو آهي بهراڙيءَ جي ڳوٺ اگرو راهو ۽ ڀرپاسي وارن علائقن ۾ رهندڙ نوجوانن کي سماجي برائين

بقايا نمبر 6 ڏسو صفحو 5

جماعت اسلامي پاران احتجاج ڪيو پيو وڃي

پ ٽ الف جي مطالبن کي نظرانداز ڪيو ويو آهي: غلام رسول مهر

حيدرآباد(اسٽاف رپورٽر)سنڌ حڪومت ٽوڙي تعليم کاتي پرائمري استادن جي مسئلن جو نوٽس نه ورتو 4نومبر تي وزير اعلي هائوس ڪراچي سامهون ڌرڻي جو اعلان ان سلسلي ۾ آل سنڌ پرائمري ٽيچرس ايسوسيئيشن مرڪزي صدر غلام رسول مهر ڪالهه حيدرآباد پريس ڪلب ۾ پريس ڪانفرنس ڪندي چيو آهي ته پ

بقايا نمبر 44 ڏسو صفحو 5

عوامي خدمت ۽ بنيادي سهولتن جي فراهمي حڪومت جي پهرين ترجيح آهي: رياض شاهه شيرازي

صوبائي وزير شيرازي هائوس ٺٽي ۾ عوام سان ملاقاتون ڪري سندن مسئلا معلوم ڪيا

لاڳاپيل آفيسرن کي شڪايتن جو سنجيدگيءَ سان جائزو وٺڻ ۽ اثرائتا قدم کڻڻ جي هدايت

ڪراچي/ ٺٽو (بيورو رپورٽ) سنڌ جي اوقاف، زڪوات ۽ عشر ۽ مذهبي معاملن واري صوبائي وزير سيد رياض حسين شاهه شيرازي شيرازي هائوس ٺٽي ۾ عوام سان ملاقاتون ڪري سندن مسئلا ۽ شڪايتون تفصيل سان ٻڌيون ۽ انهن جي فوري ۽ اثرائتي حل لاءِ موقعي تي ئي لاڳاپيل آفيسرن کي ضروري هدايتون جاري ڪيون ان موقعي تي مختلف علائقن مان آيل

بقايا نمبر 38 ڏسو صفحو 5

شهري مطالبن جي مڃتا لاءِ احتجاج ڪري رهيا آهن

نيلم درياءَ ۾ اسڪول وين ڪري پئي، 3 ڀائرن سميت 4 ٻار فوت

پشاور (م ر) اسڪول وينڊ گاڏي جي نيلم درياءَ ۾ ڪرڻ واري واقعي ۾ 4 ٻار فوت جڏهن ته 3 زخمي ٿي پيا نيلم وادي جي علائقي نگدر گهوڙي نڪ جي پرسان اسڪول وينڊ گاڏي ڊرائيور جي ڪنٽرول مان نڪري نيلم درياءَ ۾ ڪري پئي جنهن جي نتيجي ۾ 4 معصوم ٻار ڏڏي تي ئي فوت ٿي ويا حادثي جي اطلاع ملندي ئي امدادي ٽيمون ۽ پوليس واقعي واري هنڌ پهچي وين جن ريسڪيو آپريشن شروع ڪيو اختيارين ٻڌايو ته درياءَ مان 4 لاش ڪڍيا ويا آهن جڏهن ته ڊرائيور سميت 4

بقايا نمبر 46 ڏسو صفحو 5

سنڌ حڪومت جي اولين ترجيح، صوبي ۾ امن ۽ امان جو قيام آهي: گهوٽڪي وزير

ڪچي ۾ امن جي قيام لاءِ حساس ادارن ۽ رينجرز، پوليس کي مڪمل تعاون فراهم ڪيو

رياست ماءُ جي حيثيت رکي ٿي اسان ڪنهن کي به تڪليف ناهيون ڏيڻ چاهيندا

گهوٽڪي(ن ع)گهوٽڪي وزير سنڌ ضياءُ الحسن لنجار چيو آهي ته سنڌ حڪومت جي اولين ترجيح، صوبي ۾ امن ۽ امان جو قيام آهي ڪچي ۾ امن جي قيام لاءِ حساس ادارن ۽ رينجرز سنڌ پوليس کي مڪمل تعاون فراهم ڪيو آهي اهڙن خيالن جو اظهار هن رائونتي ڪچي ۾ 3 روزه شهيد محترمه بينظير ڀٽو راندين جي ميلي واري اختتامي تقريب کي خطاب ڪندي ڪيو تقريب ۾ آئي جي سنڌ جاويد عالم اوڍو، ڊپٽي ڪمشنر گهوٽڪي منظور احمد، ڊي

بقايا نمبر 42 ڏسو صفحو 5

ڪراچي ۾ پوليس ۽ ڦورن وچ ۾ مقابلو ٿيو، هڪ ڌوهاري مارجي ويو

تيموريا ٿاڻي جي حد بفر زون ۾ ڦر دوران پوليس ۽ ڦورن ۾ مقابلو ٿيو

مارجي ويل جو لاش اسپتال منتقل ڪيو ويو ۽ سڃاڻپ نه ٿي سگهي

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي جي تيموريا ٿاڻي جي حد بفر زون هارون شاپنگ سال جي ويجهو پوليس جي مبينا مقابلي ۾ ڦورو مارجي ويو آهي مارجي ويل ملزم جي لاش کي قانوني ڪارروائي جي لاءِ ايڌي ايمبولينس جي ذريعي عباسي شهيد اسپتال منتقل ڪيو ويو آهي پوليس موجب مارجي ويل ملزم جي لاش جي سڃاڻپ ناهي ٿي سگهي جڏهن ته سندس عمر 30

بقايا نمبر 39 ڏسو صفحو 5

ڊاڀيجي پمپنگ ڪمپليڪس ۾ بجلي نظام جي بحالي واري منصوبي لاءِ سروي مڪمل

بجلي نظام جي بحالي سان گڏ مشينري جي ٽيڪنيڪي حالت ۽ عملي ڪارڪردگي جو به جائزو ورتو ويو

منصوبو عالمي بئنڪ جي سهڪار سان واٽر سيوريج سروسز امپرومينٽ پلان تحت مڪمل ڪيو ويندو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) ڪراچي واٽر اينڊ سيوريج ڪارپوريشن جي ڊاڀيجي پمپنگ ڪمپليڪس ۾ بجلي جي فراهمي واري نظام جي بحالي ۽ بهتري جي تجويز ڪيل منصوبي جي سلسلي ۾ ماحولياتي ۽

بقايا نمبر 40 ڏسو صفحو 5

پوليو کان پاڪ پاڪستان شهيد بينظير ڀٽو جو خواب هو: بلاول ڀٽو زرداري

شهيد راڻي جي خواب کي پورو ڪرڻ لاءِ جديد ٽيڪنالاجي ۽ عوامي شرڪت ضروري آهي.

مهم ۾ والدين، استادن ۽ سماج جي سمورن طبقن کي پنهنجو ڪردار ادا ڪرڻو پوندو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) پاڪستان پيپلز پارٽي جي چيئرمين بلاول ڀٽو زرداري پوليو جي عالمي ڏينهن جي موقعي تي پنهنجي پيغام ۾ چيو آهي ته پوليو جو مڪمل خاتمو قومي ذميواري آهي جنهن لاءِ حڪومتي ڪوششن سان گڏ عوامي سهڪار، مسلسل ويڪسين مهم ۽ هر ٻار

بقايا نمبر 41 ڏسو صفحو 5

هي اخبار پرنٽر ناصر جمال سومرو پاپولر پرنٽرز مان ڇپرائي، عبرت گروپ آف پبليڪيشنز جي تحت عبرت بلڊنگ گاڏي کاتو حيدرآباد مان ڇپرائي جاري ڪئي.